

12η συναυλία τῆς συμφωνικῆς ὀρχήστρας

Γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ μᾶς δόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ γνωρίσουμε τὸν συνθετὴ Σόλωνα Μιχαηλίδη. Ἀξιόλογα τὸ ἔργο του, διακρίνουμε σ' αὐτὸ εὐγένεια στὴν σύλληψη τῶν ιδεῶν, λεπτότητα, πολὺ τέχνη στὴν ἀνάπτυξη τῶν θεμάτων καὶ πρό παντός βαθύτερα ἀνθρώπινα αἰσθήματα.

Στὴν δωδεκάτη συναυλία, πού διηύθυνε ὁ συνθέτης καὶ μαέστρος Σόλων Μιχαηλίδης, ἀκούσαμε σὲ πρώτη ἐκτέλεση τὸ συμφωνικό του ποίημα «Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ» ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὸ ὁμώνυμο ἔργο τοῦ Στρατῆ Μυριβήλη. Ὅπως σημειώνει ὁ συνθέτης, τὸ κύριο λογοτεχνικό μοτίβο εἶναι ἡ σελίδα «Ὁ Ἀλιμπέρης, ξεφοβήθηκε τὶς ὀβίδες». Τὸ βαθύτερο ὅμως νοημὰ τοῦ μουσικοῦ ἔργου εἶναι οἱ ιδεὲς τῆς εἰρήνης καὶ τοῦ πολέμου. Τῆς συνεχοῦς πάλης πού συντελεῖται μέσα στὸν ἄνθρωπο γιὰ τὴν ἀνάδειξη τοῦ νικητῆ, τὴν κατὰπτωση ἢ τὴν ἐξύψωση τοῦ ἀνθρώπου. Τὶς ιδεὲς αὐτὲς τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, τῆς εἰρήνης καὶ τοῦ πολέμου, ἀντιπροσωπεύουν ἀντιστοίχως οἱ ιδεὲς τοῦ στρατιώτη καὶ τοῦ λοχαγοῦ ἀπὸ τὸ ὁμώνυμο ἔργο τοῦ Μυριβήλη.

Πειστικότερη ἢ μουσικὴ σύλληψη τῶν ιδεῶν αὐτῶν, ἐκφράζεται μὲ καλοδουλεμένα θέματα, πλούσιο ἀκουστικό γραφισμὸ, λεπτὴ ἐνορχήστρωση καὶ πρό παντός μὲ πίστη καὶ ἀγάπη στὸν ἄνθρωπο. Ἐπιτυχημένα ἀπὸ ἀπόψεως ἐνοργανώσεως τὰ μικρὰ χορικά πού ἐρμηνεύουν τὰ χάλκινα. Κατὰ τὴν γνώμη μου, ἡ ὀρχήστρα στάθηκε ἀντάξια τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ ἔργου, πού ἴσως εἶναι τὸ καλύτερο ἀπ' ὅσα ἀκούσαμε.

Σολίστ τῆς βραδυᾶς, ἡ Μαίρη Μανωλεδάκη - Μάνεση πού ἐρμήνευσε ἓνα ἀπὸ τὰ ὠραιότερα κοντσέρτα γιὰ πιάνο τοῦ Μότσαρτ, τὸ κοντσέρτο ἀρ. 9 σὲ μι ὕφεση μείζ. Ἐργὸ πλουσιώτατο σὲ ἐκφραστικὴ δύναμη, γραμμένο μὲ ἀριστοτεχνικὴ ἐπεξεργασία τοῦ θεματικοῦ ὕλικου καὶ στολισμένο μὲ τὴν γνωστὴ Μοζάρτιο χάρη.

Γνωστὴ ἢ σολίστ καὶ ἀπὸ προηγούμενες ἐμφανίσεις τῆς σάν νέα καλλιτέχνις, παρουσιάζει σταθερὴ καὶ συνεχῆ μουσικὴ ἐξέλιξη. Μὲ πραγματικὴ ἄνεση καὶ σταθερότητα ἀνταποκρίθηκε σ' ὅλες τὶς δυσκολίες τοῦ ἔργου. Λαμπερὸ καὶ γεμᾶτο τὸ παίξιμό της, σωστὸ στὸ ὕφος καὶ πολὺ ἐκφραστικό σ' ὅλο τὸ ἔργο, ἰδιαιτέρως στὸ Ἀνταντίνο. Πρόσεξε τὶς λεπτομέρειες καὶ ἔδωσε σημασία στὰ θεματικὰ στοιχεῖα τῆς πρώτης κινήσεως Ἀλλέγκρο. Συνεργάστηκε θαυμάσια μὲ τὸν μαέστρο καὶ τὴν ὀρχήστρα (πού συνετέλεσαν πολὺ στὴν ἐπιτυχία της) παρακολουθώντας σταθερὰ κάθε ἡχητικὴ μετάπτωση. Στὸ ἀνταντίνο, δυσκολώτατο σὲ ἐκφραστικὸ πλοῦτο καὶ τεχνικὴ ἐπεξεργασία, διατηρησε ἄνετα τὴν συνοχὴ τοῦ ἔργου. Σωστὸ στὸ ρυθμὸ καὶ καλοπαιγμένο τὸ ροντό, ἐκλείσει μὲ τὴν ἐπιτυχημένη του ἐκτέλεση μιὰ ὠραία ἐρμηνεία τοῦ κοντσέρτου γιὰ τὴν ὁποία δικαιολογημένα χειροκροτήθηκε ἢ σολίστ ἔντονα. Ἡ Μάνεση ἔδειξε ὅτι ξεπέρασε τὸ στάδιο τῶν νέων καλλιτεχνῶν.

Μὲ τὴν ἑβδόμη συμφωνία τοῦ Μπετόβεν ἐκλείσει τὸ πρόγραμμα ἡ ὀρχήστρα. Κατ' ἐξοχὴν λαμπερὸ σπινθηροδόλο ἔργο, μὲ ἔντονο τὸ ρυθμικὸ στοιχεῖο, ἀποτελεῖ μὲ τὴν ἀκτινοδόλο του ζωντάνια μιὰ ἀπὸ τὶς μεγάλες δημιουργίες τοῦ Γερμανοῦ συνθετῆ. Ὁ ρυθμὸς, πλαστικός καὶ λυρικός, ἀποτελεῖ τὸ βασικὸ στοιχεῖο τοῦ ἔργου. Ρυθμικώτατα ὅλα τὰ μοτίβα, ἀκόμα καὶ τοῦ Ἀλεγκρέττο. Χαρακτηριστικὸ ἐπίσης τοῦ ἔργου εἶναι ἡ ἀσυνήθης ἐκτασις τῆς ἀργῆς εἰσαγωγῆς, ἡ ἐκφραστικότης τοῦ Ἀλεγκρέττο καὶ τὸ τοῖο τοῦ Σκέοτσου πού ἐμφανιζόμενο δύο φορές, πλατύνει τὰ ὑπάρχοντα μέρη σὲ πέντε. Καὶ οἱ τρεῖς κινήσεις σ' ἓνα πανηγύρι φωτός, ρυθμοῦ καὶ δυναμισμοῦ συμπληρώνουν τὸ ὑπέροχο αὐτὸ ἔργο. Μὲ πολὺ ζῆλο ἡ ὀρχήστρα καὶ μὲ τὴν μεγαλύτερη τεχνικὴ τῆς δυνατότητας ἐρμήνευσε τὶς τρεῖς γρήγορες κινήσεις, ὑπὸ τὴν φωτισμένην δὲ πάντα διεύθυνση τοῦ κ. Μιχαηλίδη μᾶς ἔδωσε μιὰ ἀριστουργηματικὴ ἐκτέλεση τοῦ Ἀλεγκρέττο.

Η 20ή συναυλία τῆς Σ.Ο.Β.Ε. (Βραδυνὰ Ἀσκενάζυ)

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Σ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ
ΣΟΛΙΣΤ: ΒΛ. ΑΣΚΕΝΑΖΥ

ΣΑΝ ΒΡΑΔΥΑ Ἀσκενάζυ, θὰ παραμείνῃ εἰς τὴν μνήμην μας ἡ 20ῆ συναυλία τῆς Σ.Ο.Β.Ε., ποῦ δόθηκε τὴν περασμένη Δευτέρα στὸ θέατρο τῆς «Ἐταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν» καὶ ποῦ μὲ τὴν συμμετοχὴ τοῦ μεγάλου Ρώσου διρτουόζου, ἦρθε νὰ ἀποτελέσῃ τὸ ἐπιστάθμισμα καὶ τὴν ἐπισημάνει μίας ἐργασίας πέντε ἐτῶν, τὰ ὁποῖα συμπληρῶναι σὲ δύο μέρες ἢ ὀρχήστρα. Ἡ συναυλία δόθηκε με διευθυντὴ τὸν Σόλωνα Μιχαηλίδη καὶ σολίστ ἓνα ἐκπληκτικὸ τάλεντο πιάνου, τὸν Βλαντιμίρ Ἀσκενάζυ, σὲ ἓνα πρόγραμμα ποῦ περιελάμβανε ἔργα Μότσαρτ, Λιστ καὶ Σοπέν.

Τὸ πρόγραμμα ἄρχισε μὲ τὴν «Ἀπαγωγὴ ἀπὸ τὸ σεράλ», εἰσαγωγὴ, τοῦ Μότσαρτ, γραμμὴν τὸ 1782 στὴν Βιέννη καὶ ἐμποτισμένην κατὰ ἓνα τρόπο ἀμυδρὸ ἀπὸ τὴν «τουρκικὴ μουσικὴ». Ἡ ὀρχήστρα ἀπέδωσε τὴν εἰσαγωγὴ ἀρκετὰ ἱκανοποιητικὰ ποῦ ὁπασθίποτε δημιουργοῦσε μίαν ἀτμόσφαιρα μοιρασμένη μεταξὺ τουρκικῆς ὑφῆς καὶ μοτσαρτιοῦ ἀποδόσεως. Ἀπόλυτος σχεδὸν ὑπῆρξεν ἡ ἐπιτυχία τῆς συμφωνίας ἀρ. 35, ἔργον 385 σὲ Ρε Μειζ., γνωστῆς ὡς «Συμφωνία τοῦ Χάφνερ» τοῦ Μότσαρτ. Ὁ μείστρος διήθυσε μὲ ἀκρίβεια καὶ τὴν ἀπαιτουμένη χάρη τὴν ὀρχήστρα, ἡ ὁποία μὲ ἀρκετὸ κέφι καὶ μῆριο δημυόργησε μίαν ἀτμόσφαιρα εἰς τὸ τέλος ἰδιαιτέρη, ἀκριβῶς ἐκείνη ποῦ ἀπαιτεῖ τὸ θεῖο πνεῦμα τοῦ μεγάλου μουσουργοῦ. Μόνον εἰς τὸ τρίτο μέρος παρουσιάσθηκε μίαν διασφραμίαν τῶν πρώτων βιολιῶν μὲ τὰ πνευστὰ, γρήγορα, ὁμως, ἐξαλειφθῆκε γιὰ νὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσι τῆς στὸ φινάλε με τὸ ὁποῖο μείστρος καὶ ὀρχήστρα συνήρπασαν τὸ κοινόν.

Ὅσον ἀφορὰ τὸ συμφωνικὸ πῶμα Ματζέππας τοῦ Λιστ μπορεῖ κανένας νὰ πῇ ὅτι δὲν εἶχε θέσι στὸ ὅλο πρόγραμμα ἀν καὶ ἀμέσως μετὰ τὸν Λιστ ἀκολουθοῦσε ὁ «σύντροφός» του Σοπέν. Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἀκόμη φάνηκε ὅτι δὲν ἦταν διδαγμένο ὅπως ἔπρεπε, ὥστε νὰ γίνετα ἑκδήλη ἡ ἀσυνωνία μεταξὺ τῶν ὀργάνων καὶ ἰδίως τῶν τρομπονιῶν καὶ βιολοντσέλων - κοντραμπάσων. Ἡ ἀτέλεια αὕτη ἐγένε ἰδιαιτέρα αἰσθητὴ στὴν θριαμβευτικὴ νίκη τοῦ Ματζέππα, ὅπου τὰ χάλκινα καὶ τὰ ἐγχόρδα παρουσιάσθησαν κάπως ἀσυντόνιστα.

*

ΤΕΛΕΙΩΣ διαφορετικὸ τὸ β' μέρος τοῦ προγράμματος, ἄρχισε καὶ τελεῖσσε μὲ τὸ κοντσέρτο ἀρ. 2, σὲ Φά ἐλ, ἔργ. 21, γιὰ πιάνο καὶ ὀρχήστρα τοῦ Σοπέν (1810—1849). Τὸ κοινὸ ὑποδέχεται μὲ παταγῶδη χειροκροτήματα τὸν σολίστ τῆς βραδυῆς ποῦ με τὴν παρουσίαν του ἔρχεται νὰ κλείσῃ τὴν πενταετίαν ποῦ συμπληρῶναι ἡ ὀρχήστρα τὴν 1ην Ἰουνίου. Ἡ ἀνυπομονησία εἶναι ζωγραφισμένη στὰ μέτωπα ὁλων τῶν φιλομουσῶν. Περιμένουν τὴν στιγμή ποῦ ὁ ἐκπληκτικὸς, ἀν καὶ

ἐκ πρώτης ὄψεως ἀσήμαντος, Ρώσος καλλιτέχνης θὰ ἀκουμπήσῃ τὰ δάκτυλά του ἐπάνω στὸ κλαβιέ τοῦ πιάνου γιὰ νὰ συνοδεύσῃ τὴν ὀρχήστρα, ἡ μάλλον τὸ τελείως ἀντίθετόν, νὰ τὸν συνοδεύσῃ ἡ ὀρχήστρα στὸ κοντσέρτο αὐτό, γιὰ νὰ ζῆσῃ τὸ κοινὸ ἀπὸ τὰ πρώτα κ' ὅλας μέτρα τοῦ κοντσέρτου μετὰ στὸν ρομαντικὸ κόσμο τῆς σοπενικῆς δημουργίας. Ὁ Πολωνὸς συνθέτης ἔγραψε καὶ τὰ δύο τοῦ κοντσέρτου ὅταν ἦταν μόλις 20 χρονῶν. Ὁ ρόλος τῆς ὀρχήστρας εἶναι ἀρκετὰ περιορισμένος, γιὰτὶ, ὅπως εἶναι γνωστὸ, ποτὲ δὲν διακρίθηκε γιὰ ἱκανότητες ἐνορχηστρώσεως στὸ σύντομο διάστημα τῆς ζωῆς του. Ἀντίθετα, προτιμᾷ τὸ πιάνο νὰ παραμείνῃ «ἓνας μάγος τῆς μελωδικῆς γραμμῆς ποῦ κατορθώνει νὰ διχοθετῇ ἀπειρὴ μελωδικὴ γοητεία σὲ ἓνα ὄργανο ποῦ ἀπὸ τὴν φύση του δὲν ἦταν κυρίως μελωδικόν».

*

ΟΑΣΚΕΝΑΖΥ δικαίωσε μὲ τὰ πρώτα κ' ὅλας μέτρα τὴν φήμην του, σὺν ἓνα νῆο ἀστέρι τοῦ πιανιστικοῦ κόσμου σὲ παγκόσμια κλίμακα, ἀφοῦ καὶ μόνον ἡ μεχρὶ τοῦδε ἐκπληκτικὴ του ἀνοδος τὸ βεβαίωει. Ὁπασθίποτε τε στοὺς μεγάλους καλλιτέχνες ὁποῖα δὴποτε κριτικὴ εἶναι μικρὴ γιὰ ν' ἀντέξῃ. Μεταξὺ τούτων ὑπάρχουν τὸσες ἐλάχιστες δυσδιάκριτες καὶ ἀπροσδιόριστες διαφορῆς, ὥστε εἶναι ἀρκετὰ δύσκολο νὰ μὴ μπορῇ κανένας εὐκόλα νὰ τοποθετήσῃ τὸν ἓνα πᾶνω ἀπὸ τὸν ἄλλον.

Τὸ κοντσέρτο αὐτὸ δὲν ἦταν ἀγνωστο στὴν ὀρχήστρα, ἡ ὁποία μὲ τὴν διακριτικὴν πάντοτε καὶ μετρημένην διευθύνσῃ τοῦ Μιχαηλίδη συνώδευσε ὅπως ἔπρεπε τὸν σολίστ, ὁ ὁποῖος μετέφερε τὸ κοινὸ ἀκριβῶς ἐκεῖ ποῦ ἤθελε, σ' ἓνα κόσμο φανταστικὸ, μαγικὸ καὶ γητευτικόν. Κανένα ἐξωμουσικὸ στοιχεῖο στὴν τεχνικὴν τοῦ Ἀσκενάζυ. Ἀφεγοδιὰσθη δεξιότητια, φοβερὴ ἐκφραστικότης. Ὁ νερός καὶ σπιθαμῖος εἰς τὸ ἀνάστημα, μὲ τὸ παιδικὸ ὕφος στὸ πρόσωπο καὶ τὴν ἐκδήλην ουστολήν μπροστὰ στὸ κοινὸ καλλιτέχνης, παρουσίασε μὲ ἐκθαμβωτικὴν δεξιότητητα ἱκανότητητα καὶ πλήρη μουσικὴν ὀριμότητα, χωρὶς τὴν χρησιμοποίησιν ὁποιοῦδήποτε δεξιότητικῶ ἐφέ, τὸ κοντσέρτο, γιὰ νὰ τῆχῃ στὸ τέλος τῆς γενικῆς ἐπιδοκιμασίας τοῦ κοινού, τὸ ὁποῖον ὀρθῶν τὸν ἀποθέωσε κυριολεκτικὰ μὲ τὰ χειροκροτήματά του καὶ τὰ ἐμπῆς ἐπὶ 15 συνεχῆ λεπτὰ τῆς ἠρας. Ἀνένδοτος ὁ Ἀσκενάζυ νὰ παίξῃ κάτι «ἐξέτρα», ἐδέχθη πρὸς γενικὴν ἐπιμονὴν νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ τελευταῖο μέρος τοῦ κοντσέρτου, συνουδουόμενος πάντοτε ἀπὸ τὴν ὀρχήστρα. Τὸ παίξιμό του ἀπαλὸ, βελούδινο, ἡ δὲ τεχνικὴ κυριαρχία τῶν δακτύλων του παραμένει γιὰ πολλοὺς ἓνα μεγάλο ἐρωτηματικόν. Ἀπόλυτος ὁ συντονισμὸς τῶν δύο χειρῶν του καὶ ἡ θέσις ἀκριβείας στὸ πολυποικίλο τῶν ρυθμικῶν ἀγωγῶν. Χωρὶς νὰ θέλωμε νὰ ἐπεκταθῶμε σὲ προφητείας, ἔχουμε τὴν γνώμη ὅτι σὲ ἐλάχιστα χρόνια ἀπὸ σήμερον ὁ μεγάλος Ρώσος ἀπὸς πιανίστας θὰ ἔχῃ ἐπισκίασιν ὁποιοῦδήποτε ἀπὸ τοὺς συγχρόνους του καὶ ἴσως καὶ τοὺς πρὸ αὐτοῦ.

Γ. Ν. ΜΥΛ.

Η 12^Η ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΤΗΣ Σ.Ο.Β.Ε.

ΜΙΧ. Ι. ΤΣΙΤΣΙΚΗ

Την προπερασμένη Δευτέρα, 17 Φεβρουαρίου, η Σ.Ο.Β.Ε. παρουσιάστηκε στην δωδέκατη τακτική συναυλία συνδρομητών της, με διευθυντή τον Σ. Μιχαηλίδη και σολίστ την πιανίστα Μ. Μάνεση—Μανωλεδάκη· το πρόγραμμα περιείχε το συμφωνικό ποίημα «Η ζωή εν τάφω» του Μιχαηλίδη, το «κοντσέρτο αρ. 9, σε μι ύφ. μείζ., Κ 271» του Μότσαρτ και την «Έβδομη» του Μπετόβεν.

Το συμφωνικό ποίημα του Μιχαηλίδη επιδιώκει την «μουσική μετάφραση» ενός επεισοδίου από το ομώνυμο έργο του Μυριβήλη και αντιπροσωπεύει—λέει η ανάλυση του συνθέτη—την αντίθεση των ιδεών πολέμου και ειρήνης. Το έργο μπήκε την τελευταία στιγμή στο πρόγραμμα (στο τέλος του προηγούμενου προγράμματος αναγγέλλονταν—στην θέση του—οι «συμφωνικές αντιθέσεις» του Μ. Βάρβογλη «Δάφνες και κυπαρίσσια») και η ορχήστρα δεν μπόρεσε ασφαλώς να το «φομοιώσει». Ίσως όμως η κακή απόδοσή του θα πρέπει ν' αποδοθῆ στην γνωστή εργασίαν του μαέστρου, πού δεν μπορούσε να την καλύψῃ τὸ ὅτι τὸ έργο ἦταν δικό του. Ἡ σύνθεση ἐπρόδωσε τὴν πρόθεση, κι' ἔτσι δὲν νομίζω πὼς ὅ,τι ἀκούσαμε ἀποδίνει τὸ ἐπεισόδιο τοῦ Βασιῆλη τοῦ Ἀλιμπέρι (γραμμμένο τόσο ἀπλᾶ ἀπὸ τὸν Μυριβήλη, πὸς σχεδὸν δὲν καταλαβαίνεις τὴν πολὺ ἀνθρώπινη τραγωδία πὸς κρύβει μέσα του), ἢ ἀκόμα πὼς νιώσαμε τὴν ἀντίθεση πολέμου καὶ ειρήνης· παρ' ὅλο πὸς τὸ γράψιμο παρουσιάζει ἀπλότητα καὶ τὸ ἀρμονικὸ του ντύσιμο εἶναι σύγχρονο, χωρὶς νὰ εἶναι τολμηρὸ πολὺ, ἢ παράθεση τῶν τριῶν μερῶν του καθιστᾶ τὸ σύνολο ἀσπόνδυλο καὶ ἡ γενικὴ ἐντύπωση πὸς μένει εἶναι πὼς στὸ κομμάτι βρίσκεται περισσότερὴ κατασκευὴ παρὰ ἔμπνευση· ἄλλες σελίδες τοῦ συνθέτη παρουσιάζουν πολὺ περισσότερὸ ἐνδιαφέρον.

Ἡ Μαίρη Μάνεση—Μανωλεδάκη ἔπαιξε τὸ κοντσέρτο τοῦ Μότσαρτ μὲ πολλὴ τάξη, πολὺ καθαρὰ καὶ σὲ κλασσικὸ ὕφος, παρ' ὅλο πὸς ἡ συνοδεία τῆς ορχήστρας τὴν θάραινε ἀπελπιστικὰ (οὔτε μίαν «ἀττάκα» δὲν ἔγινε μαζί, λὲς κι' ὁ μαέστρος εἶχε βάλει στοίχημα γι' αὐτό). Ἡ δευτέρη ἐμφάνισή της μὲ τὴν Σ.Ο.Β.Ε. ἦταν σὲ ψηλότερο ἐπίπεδο ἀπὸ τὴν παλιότερη (ὅποτε εἶχε παρουσιάσει τὸ κοντσέρτο τοῦ Σοῦμαν), καὶ μπόρεσε κανεὶς νὰ μαντέψῃ τὴν σκληρὴ δουλειὰ πὸς ἔγινε γιὰ νὰ ἐπιτευχθῆ τὸ ἀποτέλεσμα. Ἀπομένει πιά ἡ ἀπελευθέρωση ἀπὸ τὸ κείμενο, κατὰ τίς προσωπικὰς ἀντιλήψεις τοῦ ἔκτελεστή, πράγμα πὸς πιστεύω πὼς θὰ τὸ ἐπιτύχῃ ἡ σολίστ μὲ τὴν πείρα (τὰ ἔργα τοῦ Μότσαρτ, ἄλλωστε, δὲν προσφέρονται ἰδιαίτερα σ' αὐτό). Θὰ παρατηρήσω, τέλος, πὼς ἡ σολίστ θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχη κάτι προετοιμασμένο γιὰ τὸ «μπίζ» πὸς ζητήθηκε ἐπίμονα καὶ δίκαια.

Ἡ «Έβδομη» τοῦ Μπετόβεν, παρουσιάσθη ὡς τώρα ἀπὸ 6 μαέστρους μὲ τὴν Σ.Ο.Β.Ε., δὲν θύμιζε καθόλου τὸ «ἔργο τοῦ χοροῦ» πὸς λέει ὁ Βάγκνερ· θὰ σημειώσω πὼς τὸ ἀρχικὸ «δ:βάτσε» εἶχε γίνῃ «ἀνταντίνο» (καὶ χωρὶς ρυθμικὴ συνέπεια σ' ὅλη τὴν ἔκτασή του) καὶ πὼς τὸ «ἀλλεγκρέττο» εἶχε καταντῆσει νανούρισμαί ἀκόμα καὶ τὸ τελικὸ «ἀλλέγκρο κὸν μπριο» δὲν εἶχε καθόλου «μπριο» καὶ κῦλι-σε ἀδιάφορα.

Η 13^η ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΤΗΣ Σ.Ο.Β.Ε.

Μυχαγιό

Α

ΜΙΧ. Ι. ΤΣΙΤΣΙΚΑΝ

Η τελευταία συναυλία της Σ.Ο.Β.Ε., στις 2 Μαρτίου, θα μπορούσε να είναι μία από τις καλύτερες της, αφού η παρουσία της Νόρας Λουκίδου και του Γιώργου Θυμί της Έδρας και μουσικότητες και ζωντάνια η παρουσία του μαέστρου ήταν κι εδω άνασχετική, όπως άλλωστε είναι νόμιμα άνασχετική για τη μουσική ζωή και πρόοδο του τόπου μας.

Το πρόγραμμα άρχισε με την «στρατιωτική» (συμφωνία άρ. 100, σε σόλ μεζ.) του Χάιντ, που την είχαμε άνακούσει στις 12 Νοεμβρίου 1962 από τον ίδιο μαέστρο, και όμολογώ πως δεν κατάλαβα τί νόημα είχαν εκείνα τ' αλληλλάλλα άλληλοσυγκρητήρια με τόν κοντράμπασο: μήπως επειδή τελείωσε χωρίς άπεικταίο κι' άπορούσε κι' ο ίδιος; Θα θυμίσω όμως πως εκείνη η άμφιπαλάντευση να γίνη ή να μη γίνη ή επανάληψη στο πρώτο μέρος (όπου άλλωστε δεν υπάρχει παύση σε κοράνα, αλλά δυό μέτρα παύση σε γρήγορα δυό δευτέρα) δημιούργησε την ασθένη του κενού, πώς το ζέσασμα προς το τέλος του άλλεγκρέτο ήταν πολύ άπότομο και δεν δικαιολογείται από την εξέλιξη του μέρους, πώς τα δέκατα έκτα στο μενούετο ήταν άγρια και στο τρίο οι μικρές παύσεις είχαν τόσην άσάφεια, που νόμιζε κανείς πως δεν υπάρχουν. Κι' όσο για το τελικό πρώτο, μπορεί να βγήκε πολύ γρήγορα (και γι' αυτό άξίζουν συγκαρητήρια στην όρχηστρα), αλλά δεν έζωει άπορούμε ν' άναγνωρίσουμε (κι' αυτό θαρούει τον μαέστρο) ότι διατηρήθηκε το ανάλαφο ύψος του πατέρα της κλασσικής μουσικής. "Αν όμως σ' αυτή την έκτέλεση πρέπει κανείς να συγκαρητέ κάποιον, αυτός είναι ο Ι. Ευαγγέλιου (φλάουτο), που και στο πρώτο μέρος άκούστηκε περιφάνια, καθώς το θέμα περνούσε πολλές φορές άπ' αυτόν, όπως π.χ. στην άρχη του «άλλεγκρο» του πρώτου μέρους, με την συμμετοχή τών δυό βιμποί, ή καθώς ντουμπλάρει το δεύτερο θέμα, όπως και στο τελικό «πρέστο» όπου έβιμε με πολλή χάρη το κερμίνο στη μέση θέμα (για να βαναγουρίση η άνάπτυξη από την άρχη) ή εμφάνισε άλληλοδιάδοχα την κεφαλή του άρματος.

Το άραιότερο πράγμα στη συναυλία ήταν η παρουσίαση του «κοντσέρτου για δυό πιάνο» (σε μλ ύφ. μεζ., Κ. 365) του Μότσαρτ από τών Θυμιά και την Λουκίδου. Οι δυό πιανίστες μας έδειξαν γι' άλλη μία φορά πως μπορούν να παρουσιάσουν έρμηνεία με αιώσεις και πως ο συνδυασμός τους είναι άξιοθαύμαστος. Ίδιαίτερα εκείνος ο διάλογος στο «ρόντο» ήταν έκπληκτικά καθαρός και σε άψογο ύψος. Χωρίς ν' άδικώ τών Θυμιά, που άσπίζε άλλωστε να προσανατολιζείται—δικαία—σ' άλλ-

λον τομέα, θα σημειώσω πως το παίξιμο της Λουκίδου ήταν γεμάτο, χωρίς νά είναι τραχύ, τα θέματα προβάλλανε με ένάργεια κι' οι νότες της άκούγονταν με διαμαντιένια καθαρότητα (παρ' όλο που το πιάνο της δεν την δούθησε καθόλου, ιδιαίτερα στις επάνω νότες). Η Λουκίδου άπέδειξε γι' άλλη μία φορά πως είναι μία από τις καλύτερες πιανίστες του τόπου μας, πολύ καλύτερη από κάποια «δύοματη» χωρίς άντίστοιχο περιεχόμενο. Κι' είναι ν' άπορη κανείς (ή, ίσως, άκούβας, να μην άπορη) πως τάχουμε καταφέρει να ζηταξώμαστε από τη διαφήμιση και δεν θέλουμε (ή δεν μας άφήνει η συνωμοσία τών μετροτήτων) να βούμε την ουσία τών πραγμάτων. Η συνουδία θάρκονταν πολλές θαυμάσιες κάτω από την έρμηνεία τών σολίστ, κι' αν ξεαίρεσουμε πως άγωνίζονταν να τούς παρακολουθήση, δεν πρόσθεσε τίποτε στη συνολική άπόδοση.

Η «Προβηγκιανή σουίτα» του Μιλώ, που μ' αυτή την άρχισε το δεύτερο μέρος, δεν είναι πραγματικά σύγχρονη μουσική, με την έννοια το επαναστατικό πειραματισμού. Οι μελωδίες παραμένουν άρθόδοξες, χωρίς καν την προσπάθεια να ξεφύγουν από την παράδοση της κλασσικής μουσικής, τουλάχιστον όπως παρουσιάζεται στις νεότερες εξελίξεις της. Ό,τι είναι μοντέρνο σ' αυτό το έργο, είναι ή άρμονική επένδυση, που ή εξήγησή της, όμως, θάρκισται σε εξωμουσικά στοιχεία, στην ψυχολογική υποβολή του άκροατή. Καθώς ή προσοχή μας δίνεται βασικά στην μελωδία και στών έντονο ρυθμό, τα άλλα στοιχεία μεταφέρονται σε δεύτερο επίπεδο κι' έτσι ή «πολυτονικότητα» παρουσιάζεται, σε έλαχτη άνάλυση, σαν ένας ρυθμικός θόρυβος: έχουμε βαναγουρίσει θάλλ. μ' αυτόν τον τρόπο από τους εξελιγμένους φθόγγους στών πρώτογνο μουσικό θόρυβο, σε σημείο που θάβλεπα πως ή όρχηστρα σά σύνολο (έκτός από τα όργανα που δίνουν κάθε φορά μελωδία) άπόχτησε την όπόσταση μιας γιγαντιαίας και ήχητικά πολύχρωμης γραμμής—κάστας. Στην έκτέλεση που άκούσαμε όμως τάραχθηκε άκριβώς το ρυθμικό στοιχείο, κι' έτσι χάθηκε ή δεύτερη βάση του Έργου: ό,τι άπόμεινε δεν ήταν δυνατό να προκαλέση ίδιαίτερη εντύπωση, που να ξεπερνά τ' όρια του μέτριου. Θα πρέπει να σημειωθεί ακόμα πως στο τρίτο μέρος τα «πιτικώματα» δεν άκούστηκαν σύγχρονα, και πως το τελευταίο μέρος παίχθηκε σχετικά άργά.

Το πρόγραμμα τελείωσε με το «Καρναβάλι τών ζώων» («Μεγάλη ζωολογική φαντασία») του Σαιν—Σάνς: άλλα γι' αυτή, και για κάποια άλλα γενικότερα ζητήματα θα μιλήσουμε στην άδριανη συνέχεια του σημειώματος.

Μιχαήλ

B

MIX. I. ΤΣΙΤΣΙΚΑΝΗ

το πρόγραμμα τελείωσε με το «Καρναβάλι τών ζώων» («Μεγάλη ζωολογική φαντασία») του Σαιν—Σάνς. Δίκαιο είχε ο συνθέτης του που έννοια ζωο—σε είχε απαγορεύσει την εκτέλεσή του· το έργο τούτο δεν μπορεί να κατηγορηθή για σοβαρό ή αξιόλογο, γιατί στο βάθος δεν είναι παρά χιουμοριστικές πινελιές, γραμμένες σε ώρες ευπράκτης ευθυμίας και με δανειμένα κάπου—κάπου χρώματα και πινέλλα. "Αν σημειώνη επιτυχία, το χρωστά στο ότι δεν αναγκάσθη τόν άκροαση να σκεφτή, αλλά τού δίνει μίαν ευχάριστη διάθεση ζαναγουρίζον—τας τον στην εποχή που μικρά παιδι μπορούσε να χαιρέται ανέμελα την εμφάνιση ενός τσίρκου. Στην προχθεσινή μάστιχα συναυλία ή συμμετοχή τών δυο πιάνων (πού σ' αυτά είναι έμπιστευμένο το μεγαλύτερο μέρος στα μικρά σκίτσα του έργου) έδωσε ιδιαίτερο χρώμα στην εκτέλεση· κοντά στους πιανίστας ξεχώρισε στο «Πηνητροφέο» και ο φλαουτίστας 'Ι. Ευσάγγελου για τήν άνεση· και τήν καθαρότητα του ήχου του, ενώ στον «Έλέφαντα» τήν κοντραμπάσο ήταν άσθετική σε σχέση με τήν συνοδεία τού δευτέρου πιάνου.

Φυσικά στο «Καρναβάλι τών ζώων» περιλαμβάνεται κι' ο «Κύκνος». Έχουμε τόσο συνδέσει τήν μελωδία αυτή με το χορευτικό σκίτσο «Ο θάνατος τού κύκνου», όπου οι μεγάλες χορεύτριες άφησαν συνταρακτικές έντυπώσεις μ' αυτό το μικρό βεζιο—τεχνικό σόλο τους, ώστε έχουμε ξεχάσει πώς ή μουσική δεν έχει σχέση με τόν—τραγικό ή όχι, δεν έχει σημασία—τέλος του πουλιού, παρά αποτελεί μίαν άλλη περιγραφή τού πλάσματος τού πούρου τού Λόουγκου, τήν ώρα που η εμφάνισή του προκαλεί εντύπωση τού σολίστ Μανώλης Καζαμπάκας στην «ρομαντική τραγικότητα» στην απόδοση τής μελωδίας νομίζω όμως πώς ο συγκρατημένος τόν τόν δόγησε στην άλλη άκρη, κι' έτσι φτάσαμε σε κάποιον βαθμό ψυχρότητας. 'Η συνοδεία τών δυο πιάνων ήταν περιφθνη και νομίζω πώς ο μάετρος άδικα κουνούσε τα χέρια του σ' αυτό το κομμάτι, όπου ο σολίστ όπωσδήποτε κινείται ελεύθερα και οι δυο πιανίστες είχαν περισσότερη πειρα και διάσθηση από τόν μάετρο στην συνοδεία ενός σολίστ. Πάντως ήταν ή μόνη φορά που ο μάετρος δεν υπέρεψε κανέ—ναν, ίσως γιατί δεν τόν παρακολουθούσε κανείς.

Κι' αυτή τή φορά ή δρχήστρα έδειξε πώς έχει δυνατότητες πολλές, φτάνει να μνή τής κόβουν τα φτερά ο μάετροι, και θυμήθηκε πού ήταν, τόν περισσότερο Δεκέμβριο διήυθνε ο Κ. Καλλίνικος, οι ίδιοι ο μουσικοί διαλάουσαν πώς «έγιναν άλλη δρχήστρα». 'Ο μάετρος τής προχθεσινής συναυ—λίας όμως διακρίθηκε μόνο για τς «τραγικές κινήσεις» του, που είδικα στα έργα τού προγράμμα—τος ήταν και άχρηστές και άστοχες, και θυμήθη—κε τα λόγια τού Φουρτβάιγκλερ: «οι κινήσεις τού μάετρον άπευθύνονται στην δρχήστρα και προο—ρίζονται για τήν δρχήστρα, είναι κινήσεις σκοπού· άν είναι σωστές και καλές, αυτό δεν φαίνεται από τόν πώς έπενεργούν τόν θεατή, αλλά από τόν πώς έχει ή δρχήστρα με τήν επίδρασή τους.» 'Ισως ο προχθεσινός μάετρος να διαφώνη με τόν Φουρ—

τβάιγκλερ· μήπως όμως θακανε καλύτερα νάνα άπλος και σαφής στις κινήσεις, όπως θέλει ο Γερμανός όμοτέχνης τόν, ώστε να καταλαβαίνουν οί μουσικοί τή θέλη; 'Επί τέλος, κάποιες «έκρσεις» θάταν στη θέση τους, ανάμεσα στις τόσες που όπωσδήποτε δεν ήταν.

"Επειτα από μία διετία όπιοδείξων, στο πρό—γραμμα σημειώθηκε για πρώτη φορά ή ένδειξη «πρώτη εκτέλεσις» σ' όλα τα έργα που παίζονταν τρώτη φορά· άν για τήν κατονομή αυτού τού άπλου οργανωτικού ζητήματος χρειάζονται δυο χρό—νια, πόσο αιώνες θα χρειασθούν για να άρθου—νησθι δργανωτικά ή δρχήστρα; Αυτό το έρωτημα νομίζω πώς οδηγεί κατ' εθείαν στη μοναδική λύση που υπάρχει για να προκληθ ή Σ.Ο.Β.Ε.: να τήν απαλλάξουν από τόν άγκάλισμα τού 'Αδείου, να τήν κάνουν αυθάρκτη και πρωταίως ατέλει—α, και να τής δώσουν βέβαια διοίκηση οργανω—τική και μουσική. Δυνατότητες υπάρχουν και δεν έχουμε παρά να τς αφήσουμε να εκδηλωθούν δη—μιουργικά. 'Επι τέλος, τó «Κρατικό Θέατρο» δεν είναι υπέρσπια τó «499ου Δημοτικού Σχολείου»! "Άλλος είναι ο προορισμός ενός σχολείου, όποιου—δήποτε βαθμού, κι' άλλος ο προορισμός ενός καλ—λιτεχνικού οργανισμού.

Κατά τα άλλα το έντυπο πρόγραμμα ήταν λαμ—πρή άπεικονισή τών δυνατοτήτων τών «δργανωτών» τής Σ.Ο.Β.Ε. 'Επειδή όπρηχαν περισσότερες έν—δείξεις αυτή τή φορά, τα πράγματα υπερέστηκαν και τó σύνολο έγινε «πεζό κείμενο». Κι' όμως άρ—χουσε να μικρύνουν τα γράμματα λίγο και να κα—ταργηθούν κάποια παραπάνω διατίσιμα, κι' ή ελ—πίδα θάταν πολύ καλύτερη. Κι' όσο για φωτογρα—φίες τών καλλιτεχνών, αυτή τή φορά έλειψαν όλό—τελα, ίσως με τήν σκέψη πώς είναι γνωστοί από άλλες εμφανίσεις; για έναν άκροαση όμως που έρ—χεται για πρώτη φορά σε συναυλία δεν θάπεριτε να δοθούν κάποια στοιχεία, που όσοι τάξεραν άπλ—ύστατα δεν θά τα διάβαζον;

"Από τς στερεότυπες αναλύσεις θά σημειώσω (στο τέλος τής συμφωνίας τού Χάυντ) πώς μου είναι δύσκολο να φαντασθώ τή σημαίνει ή φράση «ή χώρα και ή λεπτότητα συνδυασμένες σε χειμα—ρωδή όρμη» τó μόνο που δεν καταγρόρηκε ποτέ ένας χειμαρρος είναι ή χώρα και ή λεπτότητα, αλλά φαίνεται πώς οι λέξεις έχουν τή μαγεία τους, καμιά φορά τόση που ξεχνούμε τó νόημα τους. Κι' όσο για τή ένότητα τής γλώσσας, θά παρα—τηρήσω πώς ή προσπάθεια να γραφή δημοτική δια—σκέπτι από έκκρσεις σάν τή «πρώτη έκτελεσις» («έκτελεση» δεν θά ένοχλούσε κανέναν πιά), ή από άρακάτους ιδιωματικούς τύπους σάν τó «πλαταιάζω» (μ' έψιλον γιάτα). Φυσικά, αυτά είναι μικρο—πράγματα, αλλά φταίει ο 'Αριστοτέλης με τού εού περι μικρών, άλλ' εκ μικρών.

Και μία τελευταία παρατήρηση, για τούς σο—λίστ· άγοντας στη συναυλία είναι τó κοινό, ώστε πρós αυτό πρέπει ν' άπευθύνονται πρώτα—πρώτα κι' έπειτα να χαιρετιούνται με τόν μάετρο. Μ' αυτόν έχουν τó καιρό να τή πούν κι' έπειτα από τή συναυλία, ιδιαίτερα άν ή συνεργασία τους δεν ήται και τόσο άρμενική.

Η 13η συναυλία της Σ.Ο.Β.Ε.

ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ της «Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών» ή Σ.Ο.Β.Ε. με μαέστρο τόν Σ. Μιχαηλίδη και σολίστες τούς Γεώργ. Θυμμή και Νόραν Λουκίδου μάς παρουσίασε ένα πλουσιώτατο ρεπερτόριο που ικανοποίησε και τόν πιο απαιτητικό άκροατή.

Τό πρόγραμμα περιελάμβανε τήν συμφωνία άρ. 100, σέ Σόλ μείζονα τού Χάυντν τήν έπονομαζομένη «Στρατιωτική», τό κονσέρτο άρ. 10, έργον 365, σέ Μι ύφ. μείζονα, γιά δύο πιάνα και όρχήστρα τού Μότσαρτ (σέ α' έκτέλεση), τήν «Προβηγκιανή Σούιτα» τού Ντ. Μιλώ (α' έκτέλεση) και τό «Καρναβάλι τών ζώων» τού Σαίν - Σάνς (α' έκτέλεση).

Η «Στρατιωτική συμφωνία» τού Χάυντν γράφτηκε στά 1794 και πήρε τήν όνομασία της τόσο από τήν εύρύτατη χρησιμοποίηση τών κρουστών όπό τόν συνθέτη, όσο κι' άπ' τόν ιδιαίτερα στρατιωτικό χαρακτήρα που έδινε στό έργο του (ιδίως μέ τό γρήγορο έμβατήριο στο δεύτερο μέρος που σβήνει σ' ένα θαυμάσιο μελαγχολικό, θά μπορούσε νά πη κανείς, «πιανίσσισμο»). Η συμφωνία αυτή τού «Πατέρα της συμφωνίας» είναι μία από τίς πιο δημοφιλείς μέ αδιάπτωτο τό ενδιαφέρον και στά τέσσαρα μέρη της.

Ό Μότσαρτ έγραψε τό μοναδικό κονσέρτο γιά δύο πιάνα και όρχήστρα στά 1779 προφανώς γιά τόν έαυτό του και τήν αδελφή του στό Σάλτζμπουργκ πρίν από τήν εγκατάστασή του στή Βιέννη. Η καταπληκτική ιδιοφυαία τού Μότσαρτ δημιουργεί στά 23 του χρόνια ένα έργο που δείχνει καθαρά τήν άνωσταξία δυσχερειών γιά τόν έαυτό του. Όλο τό κονσέρτο είναι άνάσφαφο και χαριτωμένο παρέχοντας τήν ευκαιρία στούς δύο σολίστες νά επιδείξουν τό ταλέντο τους μέσα από έναν έξυπνο τοποθετημένο διάλογο, στενά συνδεδεμένο μέ τήν όρχήστρα.

Τό δεύτερο μέρος της συναυλίας άρχισε μέ τήν «Προβηγκιανή σουίτα» τού Ντ. Μιλώ (γεν. 1892) που έγραψε ό συνθέτης τό 1936. Ό Μιλώ, από τούς διασημότερους και πρωτοπόρους συνθέτες της εποχής μας, είναι από τούς κυριώτερους εκπροσώπους της «Ομάδος τών έξη» που μετά τόν πρώτο παγκόσμιο πόλεμο μαζί μέ τόν Σατί, τόν Όνεγκέρ και Πουλένκ συνέβαλε, ώστε ν' αποιακουσθή ή συμφωνική μουσική από τόν ρομαντισμό και τόν ιμπρεσιονισμό και νά δημιουργηθή ένα περισσότερο γαλλικό στυλ.

Στήν έν λόγω σουίτα, ό Μιλώ χρησιμοποιεί σάν βάση δημοτικά μοτίβα που είναι έκδηλα από τήν άρχή τού μουσικού κειμένου. Η σουίτα, γραμμένη σέ άπλή και καθαρή φόρμα, μέ σύντομες κινήσεις και μέ έπιμελημένη ένορχήστρωση δημιουργεί εύχάριστη ατμόσφαιρα μέ τήν άπλή και μόνο μελωδικότητά της.

Τέλος, τό πρόγραμμα έκλεισε μέ τό «Καρναβάλι τών ζώων» που έγραψε ό Σαίν - Σάνς στις άρχές 1886 και πού δέν αποτελεί παρά ένα «φρεστιβάλ παρελάσεως διαφόρων ζώων», σέ όποιο κάθε ζώο προβάλλεται κατά τόν πιο έπιτυχημένα χιουμοριστικό τρόπο, ώστε νά δημιουργηή πραγματική Ιλαρότητα στό κοινό, αλλά και τό θαυμασμό του γιά τόν συνθέτη.

Η όρχήστρα από τά πρώτα μέτρα κι' όλας της «Στρατιωτικής συμφωνίας» έδειξε τήν ασπτηρή προσαρμογή της στή μαγκέτα τού μαέστρου και σκότισε άμέσως τή «στρατιωτική» της άτμόσφαιρα στό κοινό που άκουσε ένα έργο παγμένο μ' όλη τήν σοβαρότητα που επιβάλλουν οι συμφωνίες τού Χάυντν. Πραγματικά, ή έκτέλεση της «Στρατιωτικής» ήταν άψογη σ' όλα της τά μέρη και ιδιαίτερα στό «πρέστο», τό τελευταίο, που δείχνει μία καταπληκτική ζωντάνια.

Στό κονσέρτο γιά δύο πιάνα και όρχήστρα τού Μότσαρτ, ή όρχήστρα μάς έδειξε τίς μεγάλες δυνατότητες και τήν όλοένα και περισσότερο σημειωμένη προόδó της σέ έργα που παρουσιάζουν μεγαλύτερη δυσκολία. Οι σολίστ Γ. Θυμής - Ν. Λουκίδου, εάν εξαίρεση κανείς τήν χαμηλή ποιητική απόδοση τού πιάνου της δεύτερας, που ήταν έκδηλη και γιά τήν όποια ίσως νά μη εύθύνεται ή καλλιτέχνις, στάθηκαν στό ύψος της άποστολής τους. Ό διάλογός τους ως και τό καθαρό παίξιμό τους στό «ροντό» ήταν κάτι τό έκπληκτικό. Οι δύο καλλιτέχνες μάς έδειξαν πόσο ώριμοι είναι και γιά βαρύτερα άκόμη έργα. Η ζωντάνια τού Θυμή μέ τή μουσική καθαρότητα και λεπτότητα της Λουκίδου, μάς έδωσαν πολύ καλό μουσικό άνσάμπλ.

Τό δεύτερο μέρος, άρχισε μέ τήν «Προβηγκιανή σουίτα» τού Μιλώ, πού παρά τό γεγονός ότι είναι έργο μέ μοντέρνα άρμονική ύφή, άφησε καλές εντυπώσεις μέ τό έπιμελημένο παίξιμό της. Τό πρόγραμμα έκλεισε μέ τό «Καρναβάλι τών ζώων» τού Σαίν - Σάνς πού δίκαια, άνάλογα μέ τόν τίτλο πού φέρει, σκόρπισε τήν Ιλαρότητα στό κοινό, μέ τίς καταπληκτικές μουσικές παρομοιώσεις τών ζώων από τήν όρχήστρα, τήν όποια συνδεδεσαν κατά τρόπο έξοχο οι Ν. Λουκίδου και Γ. Θυμής (πιάνο), ως και Ι. Ευάγγελου (φλάουτο), Β. Χριστοδούλου (κλαρίνο), Ε. Καζαμπάκας (βιολοντέλλο) και Κ. Γρηγοριάδης (βιολόφωνο). Θαύμασια παγμένο τό Ένυδρείο, ό Κούκος, τό Πτηνοτροφείο και ιδιαίτερα ό Κόκκος.

Τέλος, ό μαέστρος μέ τήν έπιμελημένη εμφάνιση της όρχήστρας έδωσε μία ξεχωριστή πνοή στά έργα που δίκαια απέσπασε τά ζωηρά χειροκροτήματα τού κοινού. Ό κ. Σ. Μιχαηλίδης μέ τήν εύσυνειδητο έργασία τού προσέθεσε άκόμη μία έπιτυχία στό ένεργητικό του, μία έπιτυχία που θά παραμείνι γι' άρκετό καιρό στή μνήμη μας.

Και μία παρατήρηση: Χρειαζόμαστε πιο πολύ κλασσική μουσική.

I.M.

Η 13η συναυλία της Σ.Ο.Β.Ε.

ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ της «Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών» ή Σ.Ο.Β.Ε. με μαέστρο τόν Σ. Μιχαηλίδη και σολίστες τούς Γεώργ. Θυμμή και Νόραν Λουκίδου μάς παρουσίασε ένα πλουσιώτατο ρεπερτόριο που ικανοποίησε και τόν πιο απαιτητικό άκροατή.

Τό πρόγραμμα περιελάμβανε τήν συμφωνία άρ. 100, σέ Σόλ μείζονα τού Χάυντν τήν έπονομαζομένη «Στρατιωτική», τό κονσέρτο άρ. 10, έργον 365, σέ Μι ύφ. μείζονα, γιά δύο πιάνα και όρχήστρα τού Μότσαρτ (σέ α' έκτέλεση), τήν «Προβηγκιανή Σούιτα» τού Ντ. Μιλώ (α' έκτέλεση) και τό «Καρναβάλι τών ζώων» τού Σαίν - Σάνς (α' έκτέλεση).

Η «Στρατιωτική συμφωνία» τού Χάυντν γράφτηκε στά 1794 και πήρε τήν όνομασία της τόσο από τήν εύρύτατη χρησιμοποίηση τών κρουστών όπό τόν συνθέτη, όσο κι' άπ' τόν ιδιαίτερα στρατιωτικό χαρακτήρα που έδινε στό έργο του (ιδίως μέ τό γρήγορο έμβατήριο στο δεύτερο μέρος που σβήνει σ' ένα θαυμάσιο μελαγχολικό, θά μπορούσε νά πη κανείς, «πιανίσσισμο»). Η συμφωνία αυτή τού «Πατέρα της συμφωνίας» είναι μία από τίς πιο δημοφιλείς μέ αδιάπτωτο τό ενδιαφέρον και στά τέσσαρα μέρη της.

Ό Μότσαρτ έγραψε τό μοναδικό κονσέρτο γιά δύο πιάνα και όρχήστρα στά 1779 προφανώς γιά τόν έαυτό του και τήν αδελφή του στό Σάλτζμπουργκ πρίν από τήν εγκατάστασή του στή Βιέννη. Η καταπληκτική ιδιοφυαία τού Μότσαρτ δημιουργεί στά 23 του χρόνια ένα έργο που δείχνει καθαρά τήν άνωσταξία δυσχερειών γιά τόν έαυτό του. Όλο τό κονσέρτο είναι άνάσφαφο και χαριτωμένο παρέχοντας τήν ευκαιρία στούς δύο σολίστες νά επιδείξουν τό ταλέντο τους μέσα από έναν έξυπνο τοποθετημένο διάλογο, στενά συνδεδεμένο μέ τήν όρχήστρα.

Τό δεύτερο μέρος της συναυλίας άρχισε μέ τήν «Προβηγκιανή σουίτα» τού Ντ. Μιλώ (γεν. 1892) που έγραψε ό συνθέτης τό 1936. Ό Μιλώ, από τούς διασημότερους και πρωτοπόρους συνθέτες της εποχής μας, είναι από τούς κυριώτερους εκπροσώπους της «Ομάδος τών έξη» που μετά τόν πρώτο παγκόσμιο πόλεμο μαζί μέ τόν Σατί, τόν Όνεγκέρ και Πουλένκ συνέβαλε, ώστε ν' αποιακουσθή ή συμφωνική μουσική από τόν ρομαντισμό και νά δημιουργηθή ένα περισσότερο γαλλικό στυλ.

Στήν έν λόγω σουίτα, ό Μιλώ χρησιμοποιεί σάν βάση δημοτικά μοτίβα που είναι έκδηλα από τήν άρχή τού μουσικού κειμένου. Η σουίτα, γραμμένη σέ άπλή και καθαρή φόρμα, μέ σύντομες κινήσεις και μέ έπιμελημένη ένορχήστρωση δημιουργεί εύχάριστη ατμόσφαιρα μέ τήν άπλή και μόνο μελωδικότητά της.

Τέλος, τό πρόγραμμα έκλεισε μέ τό «Καρναβάλι τών ζώων» που έγραψε ό Σαίν - Σάνς στις άρχές 1886 και πού δέν αποτελεί παρά ένα «φρεστιβάλ παρελάσεως διαφόρων ζώων», σέ όποιο κάθε ζώο προβάλλεται κατά τόν πιο έπιτυχημένα χιουμοριστικό τρόπο, ώστε νά δημιουργηή πραγματική Ιλαρότητα στό κοινό, αλλά και τό θαυμασμό του γιά τόν συνθέτη.

Η όρχήστρα από τά πρώτα μέτρα κι' όλας της «Στρατιωτικής συμφωνίας» έδειξε τήν ασπτηρή προσαρμογή της στή μαγκέτα τού μαέστρου και σκότισε άμέσως τή «στρατιωτική» της άτμόσφαιρα στό κοινό που άκουσε ένα έργο παγμένο μ' όλη τήν σοβαρότητα που επιβάλλουν οι συμφωνίες τού Χάυντν. Πραγματικά, ή έκτέλεση της «Στρατιωτικής» ήταν άψογη σ' όλα της τά μέρη και ιδιαίτερα στό «πρέστο», τό τελευταίο, που δείχνει μία καταπληκτική ζωντάνια.

Στό κονσέρτο γιά δύο πιάνα και όρχήστρα τού Μότσαρτ, ή όρχήστρα μάς έδειξε τίς μεγάλες δυνατότητες και τήν όλοένα και περισσότερο σημειωμένη προόδó της σέ έργα που παρουσιάζουν μεγαλύτερη δυσκολία. Οι σολίστ Γ. Θυμής - Ν. Λουκίδου, εάν εξαίρεση κανείς τήν χαμηλή ποιητική απόδοση τού πιάνου της δεύτερας, που ήταν έκδηλη και γιά τήν όποια ίσως νά μη εύθύνεται ή καλλιτέχνις, στάθηκαν στό ύψος της άποστολής τους. Ό διάλογός τους ως και τό καθαρό παίξιμό τους στό «ροντό» ήταν κάτι τό έκπληκτικό. Οι δύο καλλιτέχνες μάς έδειξαν πόσο ώριμοι είναι και γιά βαρύτερα άκόμη έργα. Η ζωντάνια τού Θυμή μέ τή μουσική καθαρότητα και λεπτότητα της Λουκίδου, μάς έδωσαν πολύ καλό μουσικό άνσάμπλ.

Τό δεύτερο μέρος, άρχισε μέ τήν «Προβηγκιανή σουίτα» τού Μιλώ, πού παρά τό γεγονός ότι είναι έργο μέ μοντέρνα άρμονική ύφή, άφησε καλές εντυπώσεις μέ τό έπιμελημένο παίξιμό της. Τό πρόγραμμα έκλεισε μέ τό «Καρναβάλι τών ζώων» τού Σαίν - Σάνς πού δίκαια, άνάλογα μέ τόν τίτλο πού φέρει, σκόρπισε τήν Ιλαρότητα στό κοινό, μέ τίς καταπληκτικές μουσικές παρομοιώσεις τών ζώων από τήν όρχήστρα, τήν όποια συνδεδεσαν κατά τρόπο έξοχο οι Ν. Λουκίδου και Γ. Θυμής (πιάνο), ως και Ι. Ευάγγελου (φλάουτο), Β. Χριστοδούλου (κλαρίνο), Ε. Καζαμπάκας (βιολοντέλλο) και Κ. Γρηγοριάδης (βιολόφωνο). Θαύμασια παγμένο τό Ένυδρείο, ό Κούκος, τό Πτηνοτροφείο και ιδιαίτερα ό Κόκκος.

Τέλος, ό μαέστρος μέ τήν έπιμελημένη εμφάνιση της όρχήστρας έδωσε μία ξεχωριστή πνοή στά έργα που δίκαια απέσπασε τά ζωηρά χειροκροτήματα τού κοινού. Ό κ. Σ. Μιχαηλίδης μέ τήν εύσυνειδητο έργασία τού προσέθεσε άκόμη μία έπιτυχία στό ένεργητικό του, μία έπιτυχία που θά παραμείνι γι' άρκετό καιρό στή μνήμη μας.

Και μία παρατήρηση: Χρειαζόμαστε πιο πολύ κλασσική μουσική.

I.M.

Ἡ 13η συναυλία τῆς συμφωνικῆς ὀρχήστρας

Τὸ ἔργο τοῦ Χαϋδν καὶ ἰδιαίτερα τὸ συμφωνικό, ξεχωρίζει γιὰ τὴν ζωντάνεια τῶν ιδεῶν τὴν τάξιν τῶν ἀναπτύξεων, τὴν ποικιλίαν τῶν θεμάτων καὶ γενικὰ γιὰ τὸν ἔντονον καὶ ζωηρὸ διάλογο τῶν ὀργάνων. Τὰ γνωρίσματα αὐτὰ ἔχει καὶ ἡ συμφωνία ἀρ. 110 γνωστὴ ὡς «Στρατιωτικὴ», μετὰ τὴν ἑποῖα ἀρχισε ἡ δεκάτη τρίτη συναυλία τῆς συμφωνικῆς ὀρχήστρας ποῦ διηύθυνε ὁ κ. Μιχαηλίδης. Μετὰ ζωντάνεια, σωστὸ ὕφος καὶ γενικὰ πολὺ ἐπιτυχημένη παρουσίαση ἀπεδόθησαν οἱ τέσσαρες κινήσεις τῆς συμφωνίας μετὰ ἰδιαίτερη προβολὴ τὸ Μενουετο καὶ Πρέστο.

Ἐνα ἀπὸ τὰ ὠραιότερα ἔργα τοῦ Μότσαρτ εἶναι τὸ κοντσέρτο γιὰ δύο πιάνο καὶ ὀρχήστρα σὲ μι ὕφεση μείζων. Τὸ κοντσέρτο αὐτό, παιγμένο σὲ πρώτη ἐκτέλεση ἀποτελεῖ πραγματικὸ ἀριστούργημα συνθέσεως γιὰ τὸ ὁμαλὸ καὶ φυσιολογικὸ δέσιμον τῶν ὀργάνων, τὴν πλοκὴν του, τὴν λεπτότητα στὴν σύλληψη καὶ ὀλοκλήρωση τῶν ιδεῶν καὶ τὴν πληρότητα αὐτοῦ. Μετὰ πολὺ ἀνεση πλέκονται τὰ θέματα καὶ περνοῦν ἀπὸ τὸ πρῶτο πιάνο στὸ δεῦτερο.

Σολίστ τῆς βραδυᾶς, οἱ καλλιτέχνες Νόρα Λουκίδου καὶ Γιώργος Θυμῆς ποῦ μᾶς χάρισαν μιὰ θαυμάσια ἐρμηνεία τοῦ κοντσέρτου. Παιγμένο σὲ γνήσιο Μοζάρτιο ὕφος, ἀπέδωσαν μετὰ ἐντυπωσιακὸ συγχρονισμό καὶ θαυμαστὴ δεξιότητι. Ἐκεῖνο ὁμως ποῦ ἔχει ἰδιαίτερη σημασία εἶναι ἡ ὁμοιογένεια ἐντάσεως καὶ ποιότητος ἤχου καὶ ἡ ταυτότης ἀποδόσεως στὸ πνεῦμα τοῦ ἔργου. Ἰσορροπημένο τὸ παίξιμό τους ὅταν ἐρμήνευαν κλίμακες. Μετὰ γερὸ καὶ σταθερὸ παίξιμο ἐπαιξε ἡ Λουκίδου, ἐνῶ ὁ Θυμῆς μετὰ τὴν γνωστὴ μουσικὴ καὶ τεχνικὴ του ἱκανότητα ἀκολούθησε σταθερὰ τὴν ὀρχήστρα, ποῦ ἐπιτυχημένα ὁ κ. Μιχαηλίδης προέβαλε διακριτικὰ ἀνάλογα μετὰ τίς ἀπαιτήσεις τοῦ ἔργου.

Τὸ πρῶτο μέρος τοῦ προγράμματος ἐκλείσει μετὰ πρώτη ἐκτέλεση τῆς Προβηγκιανῆς Σουίτας τοῦ Μιλῶ. Στὸ ἔργο τοῦ συνθέτη, κυρίως πολυτονικό, συναντᾶμε πυκνὴν γραφὴν, πλούσια καὶ σοφὴ ἐκμετάλλευση τῶν δυνατοτήτων τῆς ὀρχήστρας καὶ συχνὴ χρῆση γαλλικῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν. Μετὰ τὸν γνωστὸ τῆς ζήλο ἡ ὀρχήστρα καὶ παρά τίς μεγάλες δυσκολίες ποῦ περιέχει ἡ σουίτα, μᾶς ἔδωσε μιὰ ἱκανοποιητικὴ ἐρμηνεία τοῦ ἔργου.

Τὸ δεῦτερο μέρος τοῦ προγράμματος περιελάμβανε τὸ ἐπίσης παιγμένο σὲ πρώτη ἐκτέλεση ἔργο τοῦ Σαίν - Σάνς «Καρναβάλι τῶν ζώων», γιὰ δύο πιάνο καὶ ὀρχήστρα. Μικρὴ χιουμοριστικὴ φαντασία ποῦ προδίδει ὁμως τὴν μεγάλη τέχνη τοῦ δημιουργοῦ τῆς. Στὸ καρναβάλι αὐτὸ ὁ Σαίν - Σάνς παρουσιάζει 14 σύντομα μέρη τὰ ἑποῖα εἶναι εἴτε καθαροῦ περιγραφικοῦ χαρακτήρος, εἴτε κάνουν μνεῖα μουσικῶν σελίδων ἰδικῶν ἢ ξένων. Μετὰ ἰδιαίτερη ἐπιτυχία ἡ ὀρχήστρα καὶ τὰ δύο πιάνο συνεργάστικαν προβάλλοντα ξεκάθαρα καθὲς σύντομη σκηνή. Ἐπιτυχημένο τὸ σολιστῶν διαφόρων ὀργάνων, πολὺ καλοὶ δέ, οἱ σολίστ Θυμῆς — Λουκίδου ποῦ μετὰ τὸ ἀρτιο παίξιμό τους συνεπλήρωσαν τὴν ἐπιτυχὴ ἐμφάνισιν τοῦ ἔργου γιὰ τὸ ὁποῖο μαστρος, σολίστ καὶ ὀρχήστρα θερμὰ χειροκροτήθηκαν.

Ἡ 20ῆ συναυλία τῆς συμφωνικῆς ὀρχήστρας

Ἡ εἰσαγωγή στήν ὄπερα «Ἀπαγωγή ἀπ' τό σεράϊ» τοῦ Μότσαρτ ἦταν τό πρῶτο ἔργο τοῦ προγράμματος τῆς εἰκοστῆς συναυλίας τῆς συμφωνικῆς ὀρχήστρας πού διηύθυνε ὁ κ. Μιχαηλίδης. Μέ παλμό καί καλή τεχνική ἡ ὀρχήστρα ἐρμήνευσε τήν εἰσαγωγή αὐτή, τονίζοντας τίς ἠχητικές ἀντιθέσεις τοῦ ἔργου πού, κατά τήν γνώμη τοῦ συνθέτη, δημιουργοῦν μιά ἀτμόσφαιρα τουρκική.

Στήν συνέχεια τοῦ προγράμματος ἀκούσαμε τήν συμφωνία ἀρ. 35 μέ ρέμεις τοῦ Μότσαρτ γραμμένη γιά τήν οἰκογένεια τοῦ δημάρχου τοῦ Σάλτζμπουργκ Χάφνερ. Καίτοι συνετέθη σέ δέκα πέντε μέρες, τό ἔργο αὐτό ἀποτελεῖ ἀριστουργημα τεχνικῆς καί μορφολογικῆς ὀριμότητος. Γενικά ὑπῆρξε σωστή ἡ ἐρμηνεία τοῦ μαέστρου, μέ πολύ καλή τεχνική ὀπόδοση τῆς ὀρχήστρας στήν τελευταία κίνηση πρέστο. Μέ περισσότερο παλμό τῆς ἀρχικό ἀλλέγκρο θά ἦταν πιά προσιτό στό ὕφος τοῦ ἔργου, τό δέ ἀπάντε, πολύ πλούσιο σέ λεπτότητα καί χάρη, ἐπιδέχονταν μεγαλύτερη ἐπεξεργασία.

Δοσμένο σέ πρώτη ἐκτέλεση ἀκούσαμε τό συμφωνικό ποίημα τοῦ Λίστ Μαζέππας. Μεγάλος δεξιότηνης τοῦ πιάνου ὁ συνθέτης, μετέφερε στήν ὀρχήστρα τήν τεχνική ἀνεξαρτησία πού ἐπέφερε στό ὄργανο αὐτό, δημιουργώντας ἔτσι σοβαρά τεχνικά προβλήματα στούς μουσικούς μιᾶς ὀρχήστρας. Σημαντική ὑπῆρξε ἡ προσπάθεια καί ἡ προσφορά τῆς ὀρχήστρας στήν ἐρμηνεία τοῦ δυσκολότατου αὐτοῦ ἔργου, μέ καλλίτερη προβολή τό τρίτο τμήμα αὐτοῦ Ἀλλέγκρο Μαρτσιάλε.

Σολίστ τῆς βραδυᾶς, ὁ διάσημος Βλαντιμίρ Ἀσκενάζυ, πού μᾶς πρόσφερε μιά ἀριστουργηματική ἐρμηνεία τοῦ κοντσέρτου ἀρ. 2 γιά πιάνο τοῦ Σοπέν. Ἀπλῶ τραγουδισμένο καί χωρίς ὑπερβολικές ρομαντικές ἐξάρσεις. Ἐντύπωση προκάλεσε ὁ σολίστ γιά τήν μεγάλη μουσική του εὐαισθησία καί τήν τέλειά του τεχνική κατάρτιση. Κάθε νότα, βελούδινα δοσμένη, εἶχε ἰδική τῆς ὑπόσταση καί πληρότητα. Ἰδιαίτερα ἐξέπληξε στό μπίς (κι' αὐτό ἀποτελεῖ ἴδιον τῶν μεγάλων ἐκτελεστών) ἡ ἐπανάληψη τῆς τρίτης κινήσεως τοῦ κοντσέρτου, ἡ ὁποία θά μπορούσε νά θεωρηθῆ σάν πιστή ἠχογράφηση τῆς πρώτης ἐρμηνείας. Σημαντική ὑπῆρξε ἡ συμβολή τοῦ μαέστρου καί τῶν μουσικῶν τῆς ὀρχήστρας στήν συνοδεία τοῦ μεγάλου σολίστ.

Ἡ 21η συναυλία τῆς συμφωνικῆς ὀρχήστρας

Διάσημος θεωρητικός ὁ Ραμῶ ὑπῆρξε ἕνας ἀπό τούς μεγαλύτερους μουσικούς τοῦ 18ου αἰῶνα. Ἀσχολούμενος μέ τήν οργανική μουσική ἄφησε σημαντικό ἀριθμό ἔργων γιά κλαβεσέν καί γιά μουσική δωματίου. Ἡ σουίτα γιά ἔγχορδα πού ἀκούσαμε σέ διασκευή τοῦ Σοβάζ, ἀποτελεῖται ἀπό μιά ξεχωριστή ἐκλογή ἔργων γιά κλαβεσέν στά ὁποῖα καθρεπτίζεται ἡ χάρη καί ἡ σοφία τοῦ μεγαλου συνθέτη. Μέ τό ἔργο αὐτό ἄρχισε τό πρόγραμμα τῆς 21ης συναυλίας τῆς συμφωνικῆς ὀρχήστρας πού διηύθυνε ὁ κ. Μιχαηλίδης. Στά ἕξι κομμάτια πού ἀποτελοῦν τή σουίτα, ἰδιαίτερα καλά ἐρμηνεύτηκαν τό τρίτο, ἀντάντε τρανκουίλο καί ἡ δευτέρα Τζίγκα.

Μέ τήν γνωστή καί μεγαλορνή «Λονδί-νειο» συμφωνία σέ ρέ μείζ. τοῦ Χάϋδν συνέχισε τό πρόγραμμά τῆς ἡ ὀρχήστρα καί μᾶς παρουσίασε μιά καλά ἐκφραστική καί στρατή ἐκτέλεση. Ἰδιαίτερα ξεχώρισαν τό ἀντάντε καί τό φινάλε σπιριτόζο.

Δοσμένο σέ πρώτη ἐκτέλεση ἀκούσαμε τό Πρελούντιο καί χορό ἠπειρωτικό τοῦ Μαργαρίτη Καστέλλη. Τό ἔργο παρουσιάζει ἐνδιαφέρον, ἔχει ἔξυπνα ὀρχιστρικά εὐρήματα καί κυρίως ξεφεύγει ἀπό τόν συνήθη καί σχεδόν τυπικό τρόπο προβολῆς λαϊκῶν θεμάτων διά συμφωνικῆς ὀρχήστρας. Μέ χάρη ἐρμήνευσε ὁ κ. Μιχαηλίδης τό ἔργο, ξεχώρισαν δέ γιά τό παίξιμό τους τά σόλο κλαρίνο καί φλάουτο.

Μέ σολίστ τόν γνωστό βιολιστή Μιχάλη Σέμση ἀκούσαμε τό κοντσέρτο σέ σολ. ἔλασ. τοῦ Μάξ Μπρούχ καί τήν ραψωδία γιά βιολί καί ὀρχήστρα τοῦ Καρυωτάκη. Ὁ Σέμσης παρουσίασε ἕνα καλοδουλεμένο πρόγραμμα στό ὁποῖο διακρίναμε πολύ ἐκφραση, καθαρό καί γεμάτο ἦχο καί μεγάλη τεχνική. Καίτοι περισσότερο πάθος στό κοντσέρτο τοῦ Μπρούχ θάταν πιά προσιτό στό πνεῦμα τοῦ ἔργου, ὁ σολίστ ἐρμήνευσε γενικά σωστά. Μέ ἄνεση ὁ μαέστρος συνώδευσε τόν Σέμση προβάλλοντάς μέ τέχνη τήν ἀξία τῶν ἔργων καί ἰδιαίτερα τῆς ραψωδίας τοῦ Καρυωτάκη, γραμμένη μέ τόσο τέχνη καί πρωτοτυπία.

Ἡ 21η συναυλία τῆς Σ.Ο.Β.Ε.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Σ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ
ΣΟΛΙΣΤ: ΜΙΧ. ΣΕΜΗΣ

ΣΧΕΤΙΚΗ μόνο μπορεί νά χαρακτηρισθῆ ἡ ἐπιτυχία τῆς 21ης συναυλίας τῆς ΣΟΒΕ πού δόθηκε τὴν περασμένη Δευτέρα μετ' ἐυθυντῆ τὸν Σ. Μιχαηλίδη καὶ σολίστ τὸν πιανίστα Μιχαὴλ Σέμση. Ἐἴτε γιατί ἦρθαν οἱ ζέστες, εἴτε γιατί αὐτὴ τήφορὰ δὲν συμμετεῖχε σάν σολίστ ἕνας καλλιτέχνης τοῦ ἀναστήματος ἐνὸς Ἀσκεναζῆ, τὸ κοινὸ πάντως σημείωσε μιὰ ἐλαφρὴ ἀποχή καὶ κάποια κούραση.

Τὸ πρόγραμμα περιελάμβανε τὴν «Σουίτα γιὰ ὀρχήστρα ἐγγόρδων» τοῦ Ζάν Φίλιπ Ραμῶ (1683—1764), τὴν συμφωνία ἀρ. 104 σὲ Ρέ μείζ, τοῦ Χάυντ τὴν γνωστὴ ὡς «Λονδίνιος» συμφωνία καὶ στὸ δεύτερο μέρος τὸ «Πρελούδιον καὶ Χορὸ Ἑπειρωτικὸ» τοῦ Μ. Καστέλη σὲ α' ἐκτέλεση, τὸ κοντσέρτο σὲ Σὸλ ἐλ. ἐργ. 26 γιὰ βιολί καὶ ὀρχήστρα τοῦ Μπρούχ, τέλος δὲ τὴν «Ραψωδία» γιὰ βιολί καὶ ὀρχήστρα τοῦ Θ. Καρυωτάκη σὲ α' ἐκτέλεση, ἐπίσης.

Ὁ Ραμῶ, ἐξοχος θεωρητικὸς ἀλλὰ καὶ ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους συνθέτες τοῦ 18ου αἰῶνα ἐκπροσωπεῖ γιὰ τὴν ἐποχὴ του τὸ γαλλικὸ πνεῦμα στὸν τομέα τῆς μουσικῆς, ἰδιαίτερα δὲ διακρίνεται γιὰ τὴν λεπτότητα τῶν μουσικῶν αἰσθημάτων καὶ ἰδεῶν του. Ἡ ὀρχήστρα ἀρχισε κάπως «ἀργία», ἀντιθετὰ μετ' τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ποῦ τόσο ξεχωρίζει τοὺς Γάλλους συνθέτες ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους. Στὴν γαλλικὴ μουσικὴ ὑπάρχει μιὰ ἰδιαίτερη χάρις καὶ λεπτότητα ποῦ γοητεύουν πάντοτε τὸν ἀκροατῆ. Ἀπὸ τὰ μέρη τῆς σουίτας ξεχώρισε ἀπὸ ἀποψη ἐκτελέσεως τὸ γ' μέρος ποῦ ἀπεδόθη μετ' ἀπλότητα, πλαστικότητα καὶ ὑπέροχο ἦχο.

Τὰ πράγματα ἀλλάξαν ξαφνικὰ στὴν συμφωνία σὲ Ρέ μείζ. τοῦ Χάυντ, τὴν

κατ' ἐξοχὴν «Λονδίνιο» συμφωνία. Ἡ συμφωνία αὕτη γράφηκε στὸ Λονδίνο στὰ 1795 καὶ εἶναι ἡ μόνη ἀπ' τῆς 12 ποῦ φέρει τὸν ἰδιαίτερο τίτλο «Λονδίνιος». Ἡ ὀρχήστρα, μὰς ἀπέδωσε ἕνα πραγματικὸ Χάυντ. Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ κ' ὅλας ὁμοιογένεια, ρυθμὸς καὶ ζωντάνια χαρακτηρίζουν τὸ ἀντάζιο-ἀλλέγκρο. Ἐνας ὑπέροχος συγχρονισμὸς καὶ μιὰ θαυμαστὴ ἀκρίβεια χαρακτηρίζουν τὸ ἀντάντε στὸ ὅποιο ἰδιαίτερα διακρίθηκε τὸ κόντρο. Μετὰ ἀπὸ ἕνα καλὸ καλοεκτελεσμένον μενούεττο, ἡ ὀρχήστρα ἀπέδωσε ἕνα πραγματικὰ χειμαρρῶδες φινάλε ὀλοκληρώνοντας τὴν ἐπιτυχία τῆς στὸ συμφωνικὸ αὐτὸ ἔργο τοῦ Χάυντ.

Στὸ β' μέρος τοῦ προγράμματος, ἀκούσαμε τὸ «Πρελούδιον καὶ Χορὸ Ἑπειρωτικὸ» τοῦ Μ. Καστέλη, ἕνα ἔργο «ποῦ ἔχει γνήσιο ἑλληνικὸ χρῶμα, ἐκφρασμένον μετ' ἐξοχὴν καὶ μετ' εὐθύ, ἀπείριστο καὶ εὐλακρινὴ τρόπον». Ἡ ἐπιτυχία τῆς ὀρχήστρας καὶ ἐδῶ ὑπῆρξεν ἀναμφισβήτητη ἐνῶ τὸ κοινὸ κατεχειροκρότησε τὸν συνθέτη. Χαρακτηριστικὸ τοῦ Ἑπειρωτικοῦ Χοροῦ (συντός) εἶναι ἡ κυρία συμμετοχὴ τοῦ κλαρίνου ποῦ συνοδεύεται ἀπὸ ἕνα ρυθμικὸ διπλὸ ἰσοκράτη, ἀπὸ τὰ ἐγγόρδα.

Τέλος, ὁ κ. Μ. Σέμση, δὲν ἦταν αὐτὸς ποῦ γνωρίσαμε ἄλλοτε, σὲς προηγουμένους δύο ἐμφανίσεις του ἀν καὶ εἶναι πρὸς τιμὴ του ἡ ἐκλογὴ ἑλληνικοῦ ἔργου. Ἀδικαιολόγητα σκληρὸ τὸ παίξιμό του ἀν καὶ ἡ Ραψωδία γιὰ βιολί καὶ ὀρχήστρα τοῦ Καρυωτάκη, παρουσιάζει σημαντικὰς δυσκολίας ἀπὸ δεξι-στεχνικὴ ὀψοψη, χωρὶς ὅμως τοῦτο νὰ δικαιολογῆ τὸ σκληρὸ παίξιμό τοῦ σολίστ.

Ἡ ὀρχήστρα ἐμφανίστηκε κ' αὕτη τὴν φορὰ ἐπιτυχῆς σὲ δύο μόνο μουσικὰς συνθέσεις ποῦ ὥστόσο ἦταν ἀρίστα ἐκτελεσμένες, ἰδιαίτερα δὲ ὁ κ. Μιχαηλίδης τοῦ ὁποίου ἡ διεύθυνση στὴν συμφωνία τοῦ Χάυντ ἦταν ἀρκετὰ ἐπιτυχῆς.

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΤΗΣ Σ. Ο. Β. Ε.

ΜΙΧ. Ι. ΤΖΙΤΣΙΚΑΝ

Την περασμένη Δευτέρα, 15 Ιουνίου, η Σ.Ο.Β.Ε. παρουσίασε στην τελευταία ερμητική συναυλία συνδρομητών της την δεύτερη ομάδα των νέων καλλιτεχνών: τους πιανίστας Ν. Νικήτα και Νίκη Στέφου και την σοπράνο Βέτα Μυλωνά, με μαέστρο τον Σ. Μιχαηλίδη. Και πρέπει απ' αρχής να ξεκαθαρίσει πως παρ' όλο που οι νέοι σοπρίοι έδωσαν άσφαλως δι, τι καλύτερο μπόρεσαν, η συναυλία και τὰ επακόλουθὰ της — πρό παντός αυτά — έδωσαν μιάν άνάγλυφην εικόνα του κατήφορου, όπου βρίσκεται η μουσική κινήσι στον τόπο μας, τουλάχιστον αυτή που κατευθύνεται από τους άρχοντες τών έπίσημων όργανισμών.

Ο Κ. Νικήτας παρουσιάστηκε με την «Σκαρλατιάνα» του Α. Καζέλλα. Στο έργο αυτό, όπου δύσκολα μπορεί κανείς να μαντέψει το υπόβαθρο τών βεμάτων του Ντομενίκο Σκαρλάτι μέσα από την έπεξεργασία του Καζέλλα, ο ρόλος του πιάνου σχεδόν περιορίζεται στον ρόλο ενός πρόσθετου κρουστού. Φυσικά, έτσι δεν μπορεί κανείς να εκτιμήσει όσο πρέπει την συμβολή του πιανίστα — σοπρίοι, μπορεί ν' αναγνωριστὶ όμως πώς ο Κ. Νικήτας έπαιξε καθαρά, σωστά και με ψυχραιμία.

Η Ν. Στέφου διάλεξε το «Κοντσέρτο άρ. 1, σε μί ύφ. μείζ.», του Λίστ, ένα από τα τεχνικά και πιο δύσκολα έργα στην πιανιστική φιλολογία. Παρ' όλες τις λαχτάρες που τὴν δημιούργησε η συνοδεία — γι' αυτό το μίλιση παρακάτω — μπόρεσε ν' άντιπεξέθει στις άντιδόσεις του έργου. Φυσικά, οι ρυθμοί ήταν συνήθως κρυφότεροι απ' όσο θέπρεπε, από την άλλη πλευρά όμως είναι βέβαια, πως σε αρκετά σημεία η σοπρίο έδειξε ζωντανία και δυναμισμό, που δεν μπορεί ν' άγνωθούσιν.

Η σοπράνο Β. Μυλωνά διάλεξε επίσης τρεις από τις δυσκολότερες άριες του ρεπερτορίου που λέγεται πως προσιδιάζει σε λυρικο-δραματική σοπράνο: την «προσλήχη» της Τόσκας από την «αυτοβιογραφία» της Μιμής από την Μπουττιό και την «άρια τών κομητών» από τον Φάουστ του Γκούνο. Διαδέχοντας μιὰ πολύ ώρια και γεμάτη φωνή, που την χειρίζεται με άνεση και τεχνική, στιγμές — στιγμές, άκούγουμε σαν ώριμη τραγουδίστρια με αξιώσεις χωρίς συζήτηση ήταν η καλύτερη από τους τοείς σοπρίοι.

Η συνοδεία της όρχήστρας ήταν δι, τι χειρότερη μπόρεσε να φανταστὶ κανείς. Πρώτα — πρώτα, η είσαγωγή από την σκηνική μουσική του Σούμπερτ στην Ροζαμονδή παίχτην για πέμπτη φορά από τον Μιχαηλίδη με την Σ. Ο. Β. Ε.) που προσέφερα σαν όρεκτικό στους συνδρομητές της συναυλίας ήταν δι, τι χρειάζονταν για να τους κόψη την όρεξη. Οι άριαιες λυρικές γραμμές της μελωδίας είχαν μεταβληθὶ σε θέμα στρατιωτικού έμβατηρίου, και το σύνολο πέτασε άδιδάφορο κι' άνούσιο. Και θα πρέπει να σημειώσω, ως χαρακτηριστικό, ότι την ώρα που άρχισε το θέμα της ώριω-

δίας, ο μαέστρος προσέχοντας να δώσει ιδιαίτερο ύφος στην μελωδική γραμμή των βιολιών ζέχασε ιά μπάζα τὸ θαυότερα έγχορσο.

Όσο για την συνοδεία, θα σημειώσω τρία πολύ χαρακτηριστικά σημεία: Στην συνοδεία της Μιμής, στο μέτρο που προηγείται από την ένδειξη «άντάντε molto σοστενούντο», ο μαέστρος ζέχασε πως κι' η οποιαδήποτε κορώνα (άκόμα κι' όσε παύση) ζέχει τα όρια της, κι' έτσι στη συνέχεια ζήτησε από την όρχήστρα μόνον, αφού μπήκε η σοπράνο. Και στο κοντσέρτο του Λίστ, στο «άλληλεγκρέτο βιόλας» πρώτα, στο μέτρο που προηγείται από την μεταβολή τών τριών ύφεσεων σε πέντε διέσεις, ο μαέστρος ζέχασε να βάλει την όρχήστρα, κι' έπειτα στο μέτρο που προηγείται από την ένδειξη «άλλά μπρέβε, πιού ρόσσο», κράτησε την συγκυχή της μελωδίας τών βιολιών (που ντουμπλάρει τη βασική μελωδία του πιάνου) περισσότερο από δύο τέταρτα, με αποτέλεσμα ν' άγωνίζεται η σοπρίο να πιήσει την όρχήστρα.

Αν δεν μπορούμε να βοηθήσουμε τους νέους καλλιτέχνες σε τὰ πρώτα όήματα τους, νομίζω, πως τουλάχιστον δεν πρέπει να τους έμποδίσουμε ο ρόμος όδρτης της Σ. Ο. Β. Ε., που δεν μπόρεσε να υποδείξει στους σοπρίοι πως τα κομμάτια που διάλεξαν δεν ήταν τὰ καταλληλότερα για νέους καλλιτέχνες (και ειερνάται κανείς, τί περισσότερο μπορεί να προσφέρει ένας «μουσικόλογος» στους μαθητές του. Η γενικότερα σε κείνους που άρχίζουν την καριέρα τους στη μουσική), θα μπόρεσε τουλάχιστον ν' αποβούν να τους θάψει με την όρθική συμβολή της καλής συνοδείας. Κι' άπορά, πως είχε το θάρρος να παρασταίην έπειτα και ίτον κριτή τους, τη στιγμή που δύο τουλάχιστον από τους κρινόμενους θα τὸν είχαν μηδενίσει στην βαθμολογία για την συνοδεία του.

Σαν να μην έφταναν όλα αυτά, είχαμε και την άποψη της κριτικής έπιτροπής — γεννημένης έπειτα από άφορητή δυστοκία — που μπέρδεψε ακόμα περισσότερο τὰ πράγματα. Πρώτα — πρώτα, θα έπανάλαδο αυτό που είχα γράψει και για τὸν περυσινὸ διαγωνισμό: δεν μπορεί να είναι κριτές και κρινόμενοι οι ίδιοι. Κι' έτσι είναι άπαράδεκτη η συμμετοχή ως κριτὸν του Όυμη και του Μιχαηλίδη, αυτό θα πρέπει να τὸ καταλάβει ιδιαίτερα ο Όυμης, που ζέχει δυνατότητα, ώστε να μην του χρειάζεται η ύποταξη σὰ κελειόματα του... συνοδείου του. Όσο για την έξ' Αθηνών «έδικη μετάκληση» του τριτὸν κριτή, αυτό πια αποτελεί πλήρη περιφρόνηση για τίς μουσικές δυνάμεις του τόπου μας: βάζαν άραγε κακοί κριτές η Μεγαρίτα Άσσο ή ο Νίκος Άστραναϊδης ή η Φανή Αϊδολή; Κι' άς μην άντιταχθὶ πὸς όδθεν τους κριτές τους όρίζει ένα ιδιωτικὸ σωματείο, που προσπαθεί να κάνη θόρυβο γύρω από τὸν ζαυτο του, άκόμα και τίς χειρότερες προστάσεις δεν είναι νοητὸ μιὰ δη-

μόσια ύπηρεσία να ρουλουκείται από ίδιώτες.

Τὸ πιο άστείο όμως σ' όλη την ύπόθεση είναι η άπόφαση: η έπιτροπή... διεπίστωσαν δι, ουδείς τὸν... νέων καλλιτεχνών... παρουσίασε τὸσον σαφή ύπεροχή έναντι τών υπόλοιπων, ώστε να προκριθὶ διὰ τὸ έπαθλον». Κι' αφού κανένας δεν παρουσίασε ύπεροχή, τὸ έπαθλο δόθηκε σε δύο απ' τους πύθων, πιθανότατα έπειτα από την συμβολή κανενός νέπιουμ, αφού δεν βρέθηκε άλλο κριτήριο έπιλογής. Και για να στηριχθὶ η άπόφαση, προσετέθηκαν σχόλια του Τύπου στην άπόφαση (που όμως, η προέλευσή τους είναι διαφανώς κρυμμένη) δι, οι βραβευμένοι καλλιτέχνες «κατεχειροκροτήθησαν ύπο τὸν άκροατήριου, τὸ όποιον εν πολλοίς άπετέλετο από άνθρώπους μουσικῶς καλλιεργημένους και ειδικούς».

Αν έπιτροπή λέει τα όσα έπιτε (έπισημα κι' άνεπισημα) με αξιώσεις σοβαρότητας, θα πρέπει κανείς να κούνησει με πολλή θλίψη το κεφάλι του για τίς κριτικές της Ικανότητες: γιατί αν κανείς δεν ζέχει γίνει συνδεδέλωτος του... Μπετόνε (στην κώφωση, έννοείται) θα μπόρεσε να ζεχειρωστὶ στην δεύτερη συναυλία πως τὰ χειροκροτήματα του άποτελούμενου από «άνθρώπους μουσικῶς καλλιεργημένους και ειδικούς» άκροατήριου, ήταν πολύ περισσότερο για την Μυλωνά. Δεν παρακολούθησα την πρώτη συναυλία και δεν μπορώ να κρίνω γνώμη, αλλά αν κρίνω άπο τὸ ότι με τὸ βραβείο η Μυστακίδου — Μαλτισίβου έξιώθηκε με την Στέφου, πρέπει να δεχτὸ πως βρισκόταν στο ίδιο ύφος: μι' αυτή την προϋπόθεση πρέπει να δεχτὸν επίσης, πως η σοπράνο ήταν καλύτερη της.

Φαίνεται, όμως, πως η κριτική έπιτροπή θεωρεί την όπερα καλύτερο είδος μουσικής, και δεν καταδέχεται να τὴς αναγνωρίσει δικαιώματα συγκρίσεως. (Φυσικά, ο Σοπέν του Εκλάισε όταν άκουσε μουσική του Μπελλίνι, κι' ο Βάγκνερ που θαύμαζε τὸν Ροσσίνι — τουλάχιστον πριν βρεμολόγη τὸ σύστημα του — δεν καταλάβαιναν από μουσική, όσο η κριτική μας έπιτροπή). Έτσι, βοηθημένη ίσως κι' από τους «ειδικούς» του περιβάλλοντός της, που νομίζουν πως ο τραγουδιστής πρέπει νάχουν «σχολή» κι' έχι φωνή, και που δικαιώνουν, φυσικά, τὴ γνώμη του Πολυδίου Δημητρακόπουλου — αν βυθοδύμει καλά — δι, στον τόπο μας «ειδικότητα» ησάειν συσσωρευμένη άμέτρητα γύρω από ένα θέμα, η κριτική έπιτροπή έβγαλε την άπόφασή της που είχε δύο ύψεις: την βράβευση δύο καλλιτεχνών, αλλά και την καταδίκη τών κριτὸν από τὸ «μουσικῶς καλλιεργημένο και ειδικὸ» κοινό. Και τὸ μόνο που άπομένει τώρα, είναι να όρροσεισθὶ η κριτική έπιτροπή και τὰ πρακτικά της, για να ίδουμε τίς διαφωνίες και την ιδιαιτέρη γνώμη κανενός από τὰ μέλη της: τουλάχιστον μ' αυτά θα διασκεδάσει οι άναγνώστες, όπως διασκεδάσε τὸ άκροατήριου με την τελική άπόφασή της.

Η 22α συναυλία τής Σ.Ο.Β.Ε.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΓΙΩΡΓΟΣ ΘΥΜΗΣ
ΣΟΛΙΣΤ : ΜΙΝΑ ΖΑΝΝΑ
ΑΣΠΑ ΜΥΣΤΑΚΙΔΟΥ - ΜΑΛΤΣΙΔΟΥ

Η ΠΡΟΣΕΧΗΣ 22α
Συναυλία τής ΣΟΒΕ
 πού θά δοθῇ τήν προσε-
 χήν Περπτην, 11 Ἰουνίου εἰς
 τό θεατρὸν τῆς Ἑταιρίας Μα-
 κεδονικῶν Σπουδῶν, ἀνήκει
 στοὺς νέους καλλιτέχνες. Μ'
 αὐτὴν θά συμπράξουν γιά πρῶ-
 τη φορά ὡς σολίστ τοῦ πιάνου
 ἡ κ.κ. Μίνα Ζάννα καὶ Ἄσπα
 Μυστακίδου - Μαλτσιδου, θά
 διευθύνῃ δὲ ὁ Γιώργος Θυμῆς.

Ἡ κ. Μίνα Ζάννα ἀπεφοίτησε ἀπὸ
 τὸ κρατικὸν ὠδεῖον Θεσσαλονίκης τὸ
 1960, ἀπὸ τὴν τάξην τοῦ κ. Κοντοῦ, μὲ
 ἀριστα καὶ βραβεῖον. Πρὸ τῆς μεταβά-
 σεώς τῆς ἐπὶ τὴν Γενεὴν τὸ 1951 ὅπου καὶ
 παρέμεινε ἐπὶ διετίαν, ἐφοίτησε στὸ
 ὠδεῖο Ἀθηνῶν μὲ καθηγητὰς τὴν Ἑλ-
 λην καὶ τὸν Σπύρο Φαριν
 συνέπραξε μὲ τοὺς ἀποφοίτους τοῦ ὠ-
 δείου Θεσσαλονίκης ἐπὶ τὴν Ε.Μ. Σπου-
 δῶν.

Ἡ κ. Ἄσπα Μυστακίδου — Μαλτσι-
 δου ἀπεφοίτησε ἀπὸ τὸ ὠδεῖο Θεσσα-
 λονίκης μὲ καθηγητὴν τὸν κ. Γ. Θυμῆ,
 μὲ ἀριστα παίμηνφει καὶ βραβεῖον.
 Ἐπὶ δύο θερινὰς περιόδους παρηκο-
 λούθησε μαθήματα ἐπὶ θερινῇ ἀκαδη-
 μίᾳ τοῦ Σάλτσμπουργκ μὲ καθηγητὰς
 τοὺς Σάλτς καὶ Θυμῆ. Τὸ 1962 ἔλα-
 βε μέρος ἐπὶ πρόγραμμα τῆς συναυ-
 λίας τῶν ἀποφοίτων ὠδείου Θεσσαλο-
 νίκης ἐπὶ τὴν Ε.Μ. Σπουδῶν.

*

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ τῆς συναυλίας θά
 περιλαμβάνῃ τῆς εἰσαγωγῆ ἀπὸ
 τὴν «Δύναμιν τοῦ πεπωμένου»
 τοῦ Βέρντι, τὸ κοντσέρτο σὲ Ρέ μείζ,
 γιά πιάνο καὶ ὀρχήστρα τοῦ Χάιντν,
 τὸ κοντσέρτο σὲ Ντό ἑλ. ἐργ. 491 γιά
 πιάνο καὶ ὀρχήστρα τοῦ Μότσαρτ καὶ
 τὴν «Νύκτα ἐπὶ Φαλακρὸ Βουνό» τοῦ
 Μουζόρσκου.

Ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ Βέρντι (1813—1901)
 ἐπὶ τὴν «Δύναμιν τοῦ Πεπωμένου» γρά-
 φηκε τὸ 1862 καὶ εἶναι ἀπὸ τίς ὀραιό-
 τερες τοῦ Ἰταλοῦ συνθέτη. Ἀρχίζει
 μὲ τὰ βαρεῖα ἀπειλητικὰ χτυπήματα
 ἀπὸ ξύλινο πνευστὸ ὄργανο ἐνῶ τὸ
 φαγκόττο μὲ τὸ κλαρινέττο συναρπα-
 στικά προμηνύουν τὸ ζοφερὸ θέμα τῆς
 εἰμαρμένης, ἡ ὁποία παίζει τόσο ἀ-
 ποφασιστικὸ ρόλο ἐπὶ τὴν ὅπερα ὡς ἐι-
 δος λαϊτ μοτιβ. Ὀλόκληρη σχεδὸν ἡ
 εἰσαγωγὴ κυριαρχεῖται ἀπ' αὐτὸ τὸ
 εἶδος. Στὸ δεύτερον μέρος εἰσάγονται
 δύο μελωδίαι ἀπὸ τὴν ὅπερα πού ἐν
 συνεχείᾳ διακόπτονται πάλι ἀπὸ τὸ
 μοτιβὸ τῆς εἰμκρμένης. Ἡ εἰσαγωγὴ
 ὀλόκληρη κυριαρχεῖται ἀπὸ γλυκιῆς
 μελωδίας ὡς καὶ ἓνα θαυμάσιον μπριό.

Μολοντὸ τὸ ἔργον τοῦ Χάιντν ἐπὶ τὴν
 τομέα τῆς συμφωνικῆς μουσικῆς ἦταν
 ἀνατίρητα ἀποφασιστικὸ, ἐν τούτοις
 ἡ συμβολὴ τὸν ἐπὶ τὸ ὄλο κοντσέρτο ἦ-
 ταν πολὺ πενιχρῆ. Ὅλες οἱ ἐργασίαι
 του ἐπὶ τὸ εἶδος αὐτὸ ἐγέναν ἐπὶ τῇ πρώτῃ
 ἐπιόδῳ τῆς μουσικῆς τὸν σταδιοδρο-
 μίας, ἐνῶ κανένα ἀπὸ τὰ κοντσέρτα
 του γιά βιολί κ' ὀρχήστρα δὲν σώζε-

ται. Ἀπὸ τὰ ἔργα του γιά πιάνο καὶ
 ὀρχήστρα ὑπάρχει, καὶ σπανίως παί-
 ζεται, τὸ κοντσέρτο σὲ Ρέ μείζονα.
 Ἰδιαίτερη ἐντύπωση ἐπὶ τὴν σύνθεση αὐ-
 τῆ προξενεῖ τὸ φινάλε πού εἶναι ἓνα
 «ροντὸ ἀλ' ὄγκαρῆς», ἀρκετὰ γοητευ-
 τικὸ ἀλλὰ καὶ δεξιολογικὸ.

Τὸ κοντσέρτο σὲ Ντό ἑλ ἐργ. 491
 τοῦ Μότσαρτ εἶναι γραμμένον μεταξὺ
 1786 καὶ 1790. Ἡ πρώτη κίνησι τοῦ
 κοντσέρτου, ἐμφανίζει μιά τραγικότη-
 τα, πού μᾶς κάμει αἰσθητὴ τὴν παρου-
 σία τοῦ Μπετόβεν (κοντσέρτο γιά πι-
 ἀνο καὶ ὀρχήστρα σὲ Ντό ἑλ τοῦ Τιτά-
 να). Ἐν τούτοις ὑπάρχει ἓνας μελω-
 δικὸς χρωματισμὸς, ἓνα ὄνειροπόλη-
 μα κ' ἓνα ὕφος γεμάτον μυστήριον ἐπὶ τὴν
 κίνησι αὐτὴ τὴν ὁποία διαδέχεται ἓ-
 να λαγκέττο (ἡ δεύτερη κίνησι) πού
 μοιάζει ὡς τραγουδί. Τέλος, τὸ φι-
 νάλε παίρνει τὴν φόρμα μιάς σειρᾶς
 διακυμάνσεων καὶ τότε ἓνα ἀπλό ἐκ-
 φραστικὸ ἀλλεγκρέττο, γεμάτον ἀπὸ
 μιά ἀπαλὴ μελαγχολία περνᾷ ἀνάμεσα
 σὲ θαυμάσιους μετασχηματισμοὺς ὀδη-
 γώντας μᾶς πάλι ἐπὶ τὸν Μπετόβεν. Στὴν
 ἴδια κίνησι ὑπάρχει μὲγάλο κέφι, κα-
 τὰ τὴν γνώμη ὁμως πολλῶν εἶναι ἐκ-
 φρασμένον καὶ δουλεμένον ἀδέξια καὶ
 ἀνεπιτυχῶς.

Τέλος, ἡ σύνθεση τοῦ Μουζόρσκου
 (1839—81) «Νύκτα ἐπὶ Φαλακρὸ Βου-
 νό» εἶναι ἓνα ἀρκετὰ δύσκολον συμφω-
 νικὸ ἔργον πού ἀποτελεῖ δοκιμασία
 διὰ τὴν ὀρχήστρα καὶ τὸν μαστρο. Προη-
 γείται ἓνας προγραμματικὸς κατ-
 ἄλογος τῶν περιεχομένων ὅπως: Ὑπό-
 κωφοι θόρυβοι, πνευμάτων, Ἐμφάνισις
 τῶν πνευμάτων καὶ βραδύτερον τοῦ Σα-
 τανᾶ. Προσκλήσις τοῦ Σατανᾶ, Μαύ-
 ρη Μάξα, τὸ Σάββατον τῶν Μαγισσῶν
 καὶ ἄλλων.

Σ' ὄλο τὸ ἔργον ἐπικρατεῖ ἓνας πυ-
 ρετώδης ὀργασμὸς τῶν ξυλίνων πνευ-
 στῶν. Τὸ Σάββατον τῶν μαγισσῶν συν-
 εχίζεται καὶ σταματᾷ ἀνάμεσα σ' ἓνα
 θαυμάσιον θόρυβον. Στὴν ἑαφικὴν σιω-
 πῇ ἀκούμε τὸ μακρυνὸ κρότον τῶν καμ-
 πᾶνων. Ἐνα βουκολικὸ τραγουδί ἐπὶ
 κλαρινέττο κ' ἡ χαρραυγὴ δὲν ἀργεῖ
 νά φανῇ.

Γ. Ν. ΜΥΛ.

ΣΗΜ. Εἰς συνέντευξιν μᾶς μετὰ τοῦ
 διευθυντοῦ τοῦ ὠδείου κ. Μιχαηλίδη,
 δημοσιευθεῖσαν τὴν παρελθούσαν Δευ-
 τέραν ἐσφαλμένως ἐγράφη ὀφειλόμε-
 νον εἰς τυπογραφικὸν σφάλμα, ὅτι
 «ἐπὶ τὴν ἐποχὴν τοῦ Μότσαρτ ἐπικρατοῦσε
 τὸ κοντσέρτο γκρόσο» ἐνῶ τὸ ὀρθόν
 εἶναι «ἐπὶ τὴν πρὸ τοῦ Μότσαρτ ἐποχὴ...»
 Ἐπίσης τὸ «συμμετρία», ὅπερ καὶ ὀρ-
 θόν, μετεβλήθη εἰς «ἰσημετρία».

Τέλος, ἐλάβομεν ἐπιστολὴν ἐκ μέ-
 ρους τοῦ κ. Μιχαηλίδη ὁ ὁποῖος τονί-
 ζει ὅτι τὰ ὄνόματα τῶν Μπρίττεν, Μι-
 λῶ καὶ Σοστακοβίτς ἀπεφέρθησαν ὡς
 παραδείγματα συγχρόνων ἐγονίμων
 συνθετῶν, εἰς ὅπαντιαν σχετικῆς ἐρω-
 τήσεώς μᾶς, καὶ ὅχι ὡς παραδείγμα-
 τα συνθετῶν μὲ σημαντικὴ προσφορὰ
 ἀλλὰ μιλιάνους γιά τὴν μεταβατικὴν
 ἐποχὴ, θά ἦταν σοβαρὴ παράλειψις ν'
 μὴ ἀναφέρῃ κανεὶς ὄνόματα ὡς τὰ
 Στράους, Ντεμπνυσὺ, Χίντεμιθ, Στραβί-
 σκου, Μπάρτοκ κλπ. Ἐφ' ὧ καὶ προβο-
 νομεν εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἀλη-
 θείας.

Ἡ 23η συναυλία τῆς Σ.Ο.Β.Ε.

(νέων καλλιτεχνῶν)

Διευθυντής: Σ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ
Σολίστ: Κ. ΝΙΚΗΤΑΣ
Β. ΜΥΛΩΝΑ
Ν. ΣΤΕΦΟΥ

Σ ΗΜΕΡΟΝ δίδεται εἰς τὸ θέατρον τῆς Σ. Μ. Σπουδῶν ἡ 23η καὶ τελευταία συναυλία τῆς ΣΟΒΕ μετὰ τὴν ὁποίαν κλείνει καὶ ὁ κύκλος τῶν ἐμφανισεῶν τῆς τῆς περιόδου 1963—64. Εἰς τὴν συναυλίαν αὐτήν, ἡ ὁποία χαρακτηρίζεται ὡς ἕκτατος καὶ δίδεται ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Σόλωνος Μιχαηλίδη, συμμετέχουν ὡς νέοι καλλιτέχναι ὁ κ. Κ. Νικήτας, πιάνο, ἡ Β. Μυλωνᾶ τραγοῦδι καὶ ἡ Ν. Στέφου πιάνο.

Ὁ Κων. Νικήτας γεννήθηκε στὴν Θεσσαλονίκη τὸ 1940 καὶ ἐσοῦδασε πιάνο στὸ ὄδειο Θεσσαλονίκης, στὴν τάξη τῆς δ. Ἰωάννας Νεδέλου, ἀπ' ὅπου ἔλαβε τὸ δίπλωμα τοῦ τὸ 1961 μετὰ ἀρίστην παμψηφεία καὶ β' βραβεῖο. Τελευταία ἐπεράτωσε καὶ τὶς σπουδὲς του στὰ ἀνώτερα θεωρητικὰ (ἁρμονία, ἀντίστιξη, φούγκα) στὴν τάξη τοῦ διευθυντοῦ κ. Σολ. Μιχαηλίδη.

Ἡ Βέττα Μυλωνᾶ γεννήθηκε στὸν Πειραιᾶ τὸ 1936 καὶ σοῦδασε στὸ ἑλληνικὸ ὄδειο Ἀθηνῶν στὴν τάξη τῆς κ. Φραγκιά - Σηλιοπούλου, ἀπ' ὅπου ἀπεφοίτησε τὸ 1962 μετὰ Α' βραβεῖο. Ἐχει ἐμφανισθῆ μ' ἐπιτυχία σὲ ρεσιτάλ στὴν Ἀθήνα καὶ σὲ ἄλλες πόλεις τῆς Ἑλλάδος, σὲ συναυλίες ποῦ ἔχει ὀργανώσει ἡ ἑνωσις Ἑλλήνων μουσουργῶν καθὼς καὶ ὡς σολίστ μετὰ τὴν ὀρχήστρα τοῦ ΕἰΡ καὶ τὴν ΜΟΑ.

Ἡ Νίκη Στέφου γεννήθηκε στὴ Θεσσαλονίκη τὸ 1941. Σπούδασε στὸ ὄδειο Θεσσαλονίκης στὴν τάξη τῆς δ. Ἐλένης Παπάζογλου ἀπ' ὅπου πήρε τὸ δίπλωμα τῆς τὸ 1962 μετὰ ἀρίστη καὶ πρῶτο βραβεῖο.

Ἐμφανίστηκε σὲ συναυλία τῶν ἀποφοιτῶν ὁδῶν Θεσσαλονίκης.

Τὸ πρόγραμμα τῆς συναυλίας περιλαμβάνει τὴν εἰσαγωγὴ ἀπὸ τὴν «Ροζαμούνδη» τοῦ Σούπερτ, τὴν «Σκαρλαττιάναν» γιὰ πιάνο καὶ ὀρχήστρα τοῦ Καζέλλα σὲ πρώτη ἐκτέλεση, ἄριες ἀπὸ τὶς ὀπερες «Τόσκα», «Μποέμ» καὶ «Φάουστ» τῶν Πουτσίνι καὶ Γκουνῶ, τέλος δὲ, τὸ κοντσέρτο ἄρ. 1 γιὰ πιάνο καὶ ὀρχήστρα.

Ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ Λιστ στὴ «Ροζαμούνδη» γράφηκε τὸ 1520 ἀρχικὰ γιὰ τὸ μελόδραμα «Ἡ Μαγικὴ Ἄρπα» ἀργότερα, ὁμῶς, χρησιμοποιήθηκε γιὰ τὸ δραματικὸ ἔργο «Ροζαμούνδη». Ἀπ' αὐτὸ τὸ γεγονός καὶ μόνον συμπεραίνουμε ὅτι ὁ Σούπερτ δὲν εἶχε ἰδιαιτερές προγραμματικές ἰδέες, τέτοιες ὅπως συναντοῦμε στὸν Μπετόβεν ἢ στὸν Βέρπερ. Πρόκειται γιὰ ἕνα ὁμορφο μουσικὸ τεμά-

χιο, στὸ ὁποῖο ἐπικρατεῖ ἡ εὐθυμία, ἡ δὲ δημοτικότητά του ὀφείλεται ἀκριβῶς στὶς γοητευτικὰ μελωδικές ἰδέες ποῦ τοποθέτησε σ' αὐτὸ ὁ ρομαντικὸς συνθέτης του.

Ὁ Καζέλλα (1883—1947) ὕψηρος πρωτοπόρος τῆς ἰταλικῆς σχολῆς ἀξιόλογος συνθέτης καὶ πιανίστας, ἔχει δὲ πραγματοποιήσει καὶ ἀρκετὴ μουσικολογικὴ ἐργασία. Διηθῆνε συμφωνικὰ ἔργα, δικά του καὶ ἄλλων Ἰταλῶν συνθετῶν, ἰδίως συγχρόνων. Ὑπῆρξε καθηγητὴς τοῦ πιάνου τῆς σχολῆς δεξιότηχίας τοῦ ὄδειου τῆς Σάν Σισιλια στὴν Ρώμη. Ἐξέδωκε ἔργα παλαιῶν συνθετῶν καὶ συνάτιες τοῦ Μπετόβεν. Ἐγραψε ἀρκετὰ ἔργα γιὰ πιάνο καὶ διετέλεσε ἐπίσης ἰδρυτὴς τοῦ περιφημοῦ Ἰταλικοῦ Τρίο (βιολί, βιολοντσέλλο καὶ πιάνο).

Ἡ «Σκαρλαττιάναν» εἶναι ἕνα Ντιβερτιμέντο στὸ ὁποῖο ὁ Καζέλλα προσπάθησε μετὰ σύγχρονα μουσικὰ ἐκφραστικὰ μέσα ν' ἀποδώσῃ τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς τοῦ Ντομένικο Σκαρλάττι. Τὸ ἔργο παρουσιάστηκε σὲ α' ἐκτέλεση τὸ 1962 στὴν Νέα Ὀρקה ἀπὸ τὸν Καζέλλα, ὁ ὁποῖος συνέπραξε μάλιστα ὡς σολίστ.

Ἡ ἄρια ἀπὸ τὴν «Τόσκα» τοῦ Πουτσίνι (1858—1924) εἶναι ἀπὸ τὴν β' πράξη καὶ ἐκφράζει μετὰ δύναμη καὶ βαθὺ αἰσθηματὴ τὴν πρώτη ἀντίδραση τῆς Τόσκας στὴ χυδαία πρόταση τοῦ Σκάρπια, διευθυντοῦ τῆς ἀστυνομίας, ποῦ ζητᾷ, γιὰ νὰ σώσῃ τὴ ζωὴ τοῦ φίλου τῆς ζωγράφου, Καβαραντόσι, ὡς τιμῆμα τὴν ἴδια. Ἡ Τόσκα ἀπομονώνεται καὶ προσεύχεται.

Ἡ ἄρια ἀπὸ τὴν ὀπερα «Μποέμ» τοῦ Πουτσίνι, εἶναι ἀπὸ α' πράξη καὶ περιγράφει τὴν συνάντησιν τῆς Μιμὴς μετὰ τὸν Ροδόλφο μετὰ στὸ δαμάτιό της, ὅπου αὐτὴ τοῦ τραγουδᾷ τὸ «Μὲ λένε Μιμὴ μὰ τὸ ὄνομά μου εἶναι Λουκίαν».

Τὸ κοντσέρτο σὲ Μί ὕφ μετίζονα συνετέθη τὸ 1848. Πρόκειται γιὰ σύνθεσιν με ἁρμονία. Τὸ κύριο θέμα ἐπαναλαμβάνεται πολλές φορές, ἔχει τέσσερις κινήσεις, ὅλες σχετικῶς σύντομες, παίζονται δὲ χωρὶς διακοπῆ. Στὴν πρώτη κίνηση ὑπάρχει μιὰ δυναμικὴ κατάντησα στὴν ὁποία τὸ κυρίως θέμα εἶναι ὁμορφα ἐπεξεργασμένο. Τὸ ἀντάζιτο περὶ ἀκολουθεῖ μοιάζει μετὰ μιὰ ὀνειρώδη μελωδία ποῦ ἐκτελεῖται ἀπὸ τὸ πιάνο καὶ συνοδεύεται ἀπὸ μεγάλη ποικιλία συγχροδίων. Ὁ χαρακτήρας τοῦ σκέρτσου ἐμφανίζεται ἐκτεταμένα ἀπὸ τὸν θόρυβο τοῦ τριγῶνου καὶ τὸ χειμαρρῶδες παίξιμο τοῦ πιάνου. Τὸ φινάλε ἑνώνει ὅλα τὰ θέματα τοῦ ἔργου. Ἔτσι, ἡ ἀργὴ μελωδία μετατρέπεται σὲ ἐμβατήριον, ἡ μελωδία τοῦ φλάουτου συναντᾷ τὴν δεξιότεχνην μεταχειρίσῃ το ὑπιανίστα τὸ δὲ λαμπερὸ θέμα τοῦ σκέρτσου ὀδηγεῖ σ' ἕνα ζωντανὸ γρήγορο τέρμα, ὅπου ἀνάμεινι ὁ θρίαμβος.

ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ

Ἡ 23η συναυλία τῆς συμφωνικῆς ὀρχήστρας

Με τὴν εἰκοστὴ τρίτη συναυλία τῆς συμφωνικῆς ὀρχήστρας ἔκλεισε ὁ κύκλος τῶν συναυλιῶν τῆς ἐφετεινῆς περιόδου 1963—64 καὶ μαζὺ τερματίζεται καὶ ὁ διαγωνισμὸς τῶν νέων καλλιτεχνῶν τῆς περιόδου αὐτῆς.

Με μαέστρο τὸν κ. Μιχαηλῖδη ἀκούσαμε σάν πρῶτο ἔργο τὴν εἰσαγωγὴ Ρόζαμουντ τοῦ Σούπερτ, ἔργο πού φέρει ἀνάγλυφη τὴν σφραγίδα τοῦ μεγάλου λυρικοῦ συνθέτη, σωστά στό ρυθμὸ καὶ καλοζυρισμένες, σωστά στό ρυθμὸ καὶ καλοζυρισμένες τὶς ὁμάδες ἑγγόρων, ἰδιαίτερα τὰ μπάσσα.

Πρώτος ἀπὸ τὴν δεύτερη ὁμάδα νέων καλλιτεχνῶν ἐμφανίσθηκε ὁ Κ. Νικήτας πού ἐρμήνευσε τὴν «Σκαρλατιάνα» τοῦ Καζέλλα, Ντιβερτιμέντο γιὰ πιάνο καὶ ὀρχήστρα. Στὸ ἔργο αὐτὸ τὸν κύριο ρόλο ἔχει ἡ ὀρχήστρα, τὸ δὲ πιάνο συμμετέχει σάν συμπληρωματικὸ ὄργανο στό σύνολο τῶν ὁμάδων. Ἐν τούτοις, πολὺ καλὴ ὑπῆρξε ἡ συνεργασία πιάνο καὶ ὀρχήστρας, ἴσως ἡ καλύτερη τοῦ διαγωνισμοῦ αὐτοῦ. Ὁ Νικήτας, μὲ τὸν περιορισμένο του ρόλο δὲν εἶχε τὴν εὐκαιρία νὰ μᾶς δώσῃ δείγματα τῶν δυνατοτήτων του. Πάντως ἐπαίξε σωστά στό ρυθμὸ, μὲ καλὴ τεχνικὴ, ὄχι ὅμως καὶ στό πνεῦμα τοῦ κομματιοῦ, πού κρῖβει ἔστω καὶ βαθεῖα, τὴν φρεσκάδα καὶ χάρη τῶν ἔργων τοῦ Ντομένικο Σκαρλάττι καὶ πού ἀπαιτοῦν πολὺ ζυγισμένο καὶ σπυρωτὸ παίξιμο ἀπὸ τὸν πιανίστα. Δείχνει, ὅμως, ὁ νέος καλλιτέχνης ὅτι διαθέτει προσόντα πού μόνον ἀν βάλῃ σὲ σωστὸ δρόμο θὰ μπορέσῃ νὰ ἀξιοποιήσῃ.

Στὴν συνέχεια τοῦ προγράμματος ἀκούσαμε τὴν λυρικὴ σοπράνο Β. Μυλωνά πού ἐρμήνευσε δύο ἀρίες ἀπὸ τὴν ὄπερα Τόσκα καὶ Μπόεμ τοῦ Πουτσίνι καὶ τὴν ἀρία τῶν Κοσμημάτων ἀπὸ τὸν Φάουστ τοῦ Γκουνά. Ἡ Μυλωνά ὑπῆρξε ἀναμφισβήτητα μίᾶ ἀπὸ τὶς καλύτερες σολίστ τοῦ διαγωνισμοῦ. Τραγοῦδῆσε μὲ πολλὴ ἔκφραση, σωστὴ ἀρθρωση καὶ καλὴ τεχνικὴ. Ἐδωσε σημασία στὸν τονισμὸ ὀρισμένων φράσεων καὶ σὲ στιγμὲς δημιούργησε τὴν ἐντύπωση φτασμένης σολίστ.

Τὸ πρόγραμμα ἔκλεισε ἡ Νίκη Στέφου, ἐρμήνευοντας τὸ πρῶτο κοντσέρτο σὲ μί ὤφ. μείζ. τοῦ Λίστ. Ἀπὸ τὰ δυσκολότερα δεξιοτεχνικῶς, κοντσέρτα, τὸ ἔργο αὐτὸ ἐρμήνευσε ἀπὸ τὴν σολίστ πολὺ καλά. Διαθέτει ἡ Στέφου μεγάλῃ τεχνικὴ ἰκανότητα καὶ σχηματίζει ὠραίες μελωδικὲς φράσεις. Πολλὰ εἶναι τὰ σημεῖα στὰ ὁποῖα ἐπαίξε μὲ δυναμισμό. Ἀντιμετώπισε μὲ ἀνεση τὶς τεχνικὲς δυσκολίες. Ἡ Στέφου ἔχει πολλὰ προσόντα.

Σχετικὰ μὲ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ διαγωνισμοῦ, δίκαια ἡ ἐπιτροπὴ διαμοίρασε τὸ ἔπαθλο στὴν Μυστακίδου καὶ τὴν Στέφου. Δημιουργεῖται, ὅμως, τὸ ἐξῆς ἐρώτημα: Πρέπει νὰ διαμοιράζεται τὸ ἔπαθλον; Καὶ τί θὰ συμβῇ ἂν καὶ στό μέλλον ὑπάρξῃ ἰσοβαθμία μεταξὺ τῶν διαγωνιζομένων; Μήπως θάπρεπε νὰ θεσπισθῇ καὶ δεύτερο βραβεῖο;

67-64

ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ

Ἡ 23η συναυλία τῆς συμφωνικῆς ὀρχήστρας

Με τὴν εἰκοστὴ τρίτη συναυλία τῆς συμφωνικῆς ὀρχήστρας ἔκλεισε ὁ κύκλος τῶν συναυλιῶν τῆς ἐφετεινῆς περιόδου 1963—64 καὶ μαζὺ τερματίζεται καὶ ὁ διαγωνισμὸς τῶν νέων καλλιτεχνῶν τῆς περιόδου αὐτῆς.

Με μαέστρο τὸν κ. Μιχαηλῖδη ἀκούσαμε σάν πρῶτο ἔργο τὴν εἰσαγωγὴ Ρόζαμουντ τοῦ Σούπερτ, ἔργο πού φέρει ἀνάγλυφη τὴν σφραγίδα τοῦ μεγάλου λυρικοῦ συνθέτη, σωστά στό ρυθμὸ καὶ καλοζυρισμένες, σωστά στό ρυθμὸ καὶ καλοζυρισμένες τὶς ὁμάδες ἑγγόρων, ἰδιαίτερα τὰ μπάσσα.

Πρώτος ἀπὸ τὴν δεύτερη ὁμάδα νέων καλλιτεχνῶν ἐμφανίσθηκε ὁ Κ. Νικήτας πού ἐρμήνευσε τὴν «Σκαρλατιάνα» τοῦ Καζέλλα, Ντιβερτιμέντο γιὰ πιάνο καὶ ὀρχήστρα. Στὸ ἔργο αὐτὸ τὸν κύριο ρόλο ἔχει ἡ ὀρχήστρα, τὸ δὲ πιάνο συμμετέχει σάν συμπληρωματικὸ ὄργανο στό σύνολο τῶν ὁμάδων. Ἐν τούτοις, πολὺ καλὴ ὑπῆρξε ἡ συνεργασία πιάνο καὶ ὀρχήστρας, ἴσως ἡ καλύτερη τοῦ διαγωνισμοῦ αὐτοῦ. Ὁ Νικήτας, μὲ τὸν περιορισμένο του ρόλο δὲν εἶχε τὴν εὐκαιρία νὰ μᾶς δώσῃ δείγματα τῶν δυνατοτήτων του. Πάντως ἐπαίξε σωστά στό ρυθμὸ, μὲ καλὴ τεχνικὴ, ὄχι ὅμως καὶ στό πνεῦμα τοῦ κομματιοῦ, πού κρῖβει ἔστω καὶ βαθεῖα, τὴν φρεσκάδα καὶ χάρη τῶν ἔργων τοῦ Ντομένικο Σκαρλάττι καὶ πού ἀπαιτοῦν πολὺ ζυγισμένο καὶ σπυρωτὸ παίξιμο ἀπὸ τὸν πιανίστα. Δείχνει, ὅμως, ὁ νέος καλλιτέχνης ὅτι διαθέτει προσόντα πού μόνον ἀν βάλῃ σὲ σωστὸ δρόμο θὰ μπορέσῃ νὰ ἀξιοποιήσῃ.

Στὴν συνέχεια τοῦ προγράμματος ἀκούσαμε τὴν λυρικὴ σοπράνο Β. Μυλωνά πού ἐρμήνευσε δύο ἀρίες ἀπὸ τὴν ὄπερα Τόσκα καὶ Μπόεμ τοῦ Πουτσίνι καὶ τὴν ἀρία τῶν Κοσμημάτων ἀπὸ τὸν Φάουστ τοῦ Γκουνά. Ἡ Μυλωνά ὑπῆρξε ἀναμφισβήτητα μίᾶ ἀπὸ τὶς καλύτερες σολίστ τοῦ διαγωνισμοῦ. Τραγοῦδῆσε μὲ πολλὴ ἔκφραση, σωστὴ ἀρθρωση καὶ καλὴ τεχνικὴ. Ἐδωσε σημασία στὸν τονισμὸ ὀρισμένων φράσεων καὶ σὲ στιγμὲς δημιούργησε τὴν ἐντύπωση φτασμένης σολίστ.

Τὸ πρόγραμμα ἔκλεισε ἡ Νίκη Στέφου, ἐρμήνευοντας τὸ πρῶτο κοντσέρτο σὲ μί ὤφ. μείζ. τοῦ Λίστ. Ἀπὸ τὰ δυσκολότερα δεξιοτεχνικῶς, κοντσέρτα, τὸ ἔργο αὐτὸ ἐρμήνευσε ἀπὸ τὴν σολίστ πολὺ καλά. Διαθέτει ἡ Στέφου μεγάλῃ τεχνικὴ ἰκανότητα καὶ σχηματίζει ὠραίες μελωδικὲς φράσεις. Πολλὰ εἶναι τὰ σημεῖα στὰ ὁποῖα ἐπαίξε μὲ δυναμισμό. Ἀντιμετώπισε μὲ ἀνεση τὶς τεχνικὲς δυσκολίες. Ἡ Στέφου ἔχει πολλὰ προσόντα.

Σχετικὰ μὲ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ διαγωνισμοῦ, δίκαια ἡ ἐπιτροπὴ διαμοίρασε τὸ ἔπαθλο στὴν Μυστακίδου καὶ τὴν Στέφου. Δημιουργεῖται, ὅμως, τὸ ἐξῆς ἐρώτημα: Πρέπει νὰ διαμοιράζεται τὸ ἔπαθλον; Καὶ τί θὰ συμβῇ ἂν καὶ στό μέλλον ὑπάρξῃ ἰσοβαθμία μεταξὺ τῶν διαγωνιζομένων; Μήπως θάπρεπε νὰ θεσπισθῇ καὶ δεύτερο βραβεῖο;

23 Οκτωβρίου 1964

«Ελληνική Βορρά» Παρασκευή

237

ΓΟ Υ ΤΟΥ ΩΔΕΙΟΥ ΔΙΑ ΤΟΝ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΝ ΜΤΡΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΟΒΕ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΘΕΜΑΤΑ

Ο Κ. ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΑΠΑΝΤΑ ΕΙΣ ΤΟΝ Κ. Β. ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ του 'Ωδείου Θεσσαλονίκης κ. Σόλων Μιχαηλίδης με την κατωτέρω έπιστολή του προς διευθυνσι του «Ελληνικού Βορρά» άπαντά σε μία παλαιότερη έπιστολή του κ. Β. Θεοφάνους, ή όποία δημοσιεύθηκε στην ίδια σελίδα την 8ην 'Οκτωβρίου, σχετικά με τό θέμα του αποκλεισμού των παλαιών μαέστρων τής Θεσσαλονίκης από την Σ.Ο.Β.Ε.

ΕΛΠΙΖΕΤΑΙ ότι με την δημοσίευσι τής σημερινής έπιστολής νά τελειώση μία διαμάχη (άπό τής πολλές πού μας τίξουν τον τόπο) πού διασπά τίς μουσικές δυνάμεις τής Θεσσαλονίκης και προκαλεί ποικίλα σχόλια εις βάρος των άτόμων πού συμμετέχουν σ' αυτή.

Κύριε Διευθυντά,

'Ο μαέστρος κ. Β. Θεοφάνους εις έπιστολήν του δημοσιεύσαν εις τό φύλλον τής 8ης 'Οκτωβρίου τής έγκρίτου ύμών εφημερίδος έκβέτει διά μακρόν κτδ ιστορικών, ως γράφει, του αποκλεισμού των παλαιών μαέστρων τής Θεσσαλονίκης από την ΣΟΒΕ».

Μολοντί εις παρομοίαν μακράν άλλα «κλειστήν» και ύβριστικήν τονου έπιστολήν του κ. Θεοφάνους τής 26ης 'Ιουνίου έ. έ. άπήντησα ήδη (3.7.64) και παρ' όλον ότι δέν διαθέτω έλεύθερον χρόνον διά νά άναίρω συνεχώς άστηρίκτους ίσχυρισμούς, παρακαλώ όπως μου επιτρέψετε διά μίαν φοράν νά άπαντήσω εις τά κυριώτερα σημεία τής ως άνω έπιστολής.

'Ο κ. Θεοφάνους ίσχυρίζεται ότι οι παλαιοί μαέστροι άπεκλείσθησαν από τάς συναυλίας τής ΣΟΒΕ, διότι, ως γράφει κή ιδρυτική έπιτροπή τής όρχήστρας είχεν υιοθετήσει την πρότασιν ένός μέλους τής όπως τεθούν εις τό περιθώριον οι παλαιοί μαέστροι!! Απυξόμενος εις φήμας, έξάγει θεδιασμένα συμπεράσματα, τά όποία διαφεύδονται από τά γεγονότα.

1. 'Ο κ. Εύα. Κοτσανίδης, εις έκ των παλαιών άρχιμουσικών αποκλεισθείς, κατά τον κ. Θεοφάνους, κών συναυλιών τής ΣΟΒΕ, προσεκήθησαν και έγγράφως και έπανειλημένως προφορικώς νά διευθύνη. 'Η άκόλουθος έπιστολή, ή όποία του έστάλη υπό ήμερ. 24.10.1959, δεικνύει, πιστεύομεν, έπαρκώς τάς διαθέσεις και τά αισθήματα ήμών έναντι των παλαιών μαέστρων, αντίθέτως προς ό,τι ίσχυρίζεται ό έπιστολογράφος σας,

Αγαπητέ κ. Κοτσανίδη,

Τό Συμβούλιον του 'Ωδείου Θεσσαλονίκης, έν τή έπιθυμία του όπως πραγματοποιηθή ή πρόσκαιρου προφορικός προς ύμιάς ύποβληθείσα πρόσκλησις του ύποφαινόμενου νά διευθυνητε την Συμφωνικήν 'Ορχήστραν Βορείου 'Ελλάδος, παρακαλεί και πάλιν ύμιάς όπως, κάμνοντες έναρξιν τής συνεργασίας σας με την Σ.Ο.Β.Ε., διευθυνητε μίαν έκ των προσεχών συναυλιών αυτής.

Με συναδελφικούς χαιρετισμούς και αγάπη

Σ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Διευθυντής του 'Ωδείου Θεσσαλονίκης

Έκτοτε και μέχρι σήμερα πολ λάκις έχει έπαναληφθή ή πρόσκλησις. Σχεδόν εις κάθε συνάντησιν μετ' αυτού μελών τής Καλλιτεχνικής 'Επιτροπής και έμού επιμόνως αυτή επαναλαμβάνεται, με την στερεότυπον προσθήκην έκ μέρους του ύποφαινόμενου κείς οιανδήποτε στιγμήν άποφασίσετε είμαι έτοιμος νά σας παραχωρήσω μίαν από τάς συναυλίας πού θα διευθύνω». 'Εάν παρ' όλα αυτά δέν έπραγματοποιήθη οιαδήποτε εμφάνισις του έν λόγω άρχιμουσικού με την ΣΟΒΕ, τότε όφείλεται αποκλειστικώς εις προσωπικούς λόγους του ίδιου. 'Εν τούτοις ό έπιστολογράφος, μολοντί γνωρίζει τάτα, εξακολουθεί νά μάς κατηγορή ότι άπεκλείομεν τούς παλαιούς μαέστρους! 'Επ' αυτών όλων έπικαλούμαι την μαρτυρίαν του ίδιου του κ. Κοτσανίδη.

2. 'Ο ίδιος ό κ. Θεοφάνους διηύθυνε μέχρι σήμερα δέκα συναυλίας, περισσότερας δηλαδή από οιαδήποτε άλλον μετακαλούμενον μαέστρον.

'Ο κ. Θεοφάνους αιτιάζει την Καλλιτεχνικήν 'Επιτροπήν διότι, εις τάς αίτήσεις του προς κατάλασιν τής θέσεως δευτέρου άρχιμουσικού, έδόθη υπό του Οικονομικού Συμβουλίου (ΤΕΛΩΘ) ή άπάντησις ότι δέν υπήρχεν οικονομική δυνατότης (άποφάσεις 7.11.59 και 27.5.60). Και στηρίζεται πάλιν εις φήμας και εις ό,τι του είπεν ένα μέλος του ΤΕΛΩΘ. 'Η άπάντησις είναι άπλή: εάν ή Διοικούσα τό ΤΕΛΩΘ 'Επιτροπή έφρόνει ότι υπήρχεν οικονομική εύχέρεια ήδύνατο νά έγκρίνη την άπαιτουμένην δαπάνην. 'Οπως ακριβώς έγινε εν έφέτος, ότε, μετά εισήγησιν του ύποφαινόμενου, συμπεριελήθη εις τον νέον Προϋπολογισμόν σχετική πίστωσις διά δεύτερον άρχιμουσικόν. Μόλις έγκριθή υπό τής κυβερνήσεως ή ύποβληθείσα εισήγησις, ή θέσις θα προκηρυχθή άμέσως.

'Ο κ. Θεοφάνους εύρίσκει ότι ή ΣΟΒΕ ήτο τότε αρκετά ίσχυρά οικονομικά διότι είχε προβή καις άπάντας εκατοντάδων χιλιάδων διά τον έξοπλισμόν τής δια μουσικών όργάνων και τήν συμπλήρωσιν τής διδλαιοθήκης αυτής», λησμονών ότι αι δαπάναι αυτάί ήσαν κεφαλαϊώδους σημασίας δι' αυτήν την ύπόστασιν και την λειτουργίαν τής όρχήστρας.

'Ο έπιστολογράφος σας προσθέτει άκόμη ότι δαπανώνται άδικα χρήματα διά τήν μετακλήσιν «άμφιβόλου άξίας άλλοδοπων μαέστρων». Οι μέχρι σήμερα μετακληθέντες άλλοδοποι μαέστροι είναι οι εξής: Χόρενστάιν, Χόρβαρτ, διευθυντής τής Φιλαρμονικής του Ζάγκρεμπ, Μπρούκ, διευθυντής τής Ραδιοσυμφωνικής του Στρασβούργου, Βέζ, διευθυντής τής 'Οπερας του Λίντς, Πάουλμυλλερ, πρώτος μαέστρος εις την 'Οπεραν τής Φραγκφούρτης, 'Ισάκερ, του Ραδιοσταθμού του 'Ισραήλ, Μπώ - Μπόυ, διευθυντής του 'Ωδείου Γενεύης, Στέλι, τής 'Ορχήστρας Μπάχ του 'Αμδούργου, Μπερτόλι, του Ραδιοφωνικού σταθμού του Μονάχου, Γιούγκ και Πιτσινί του Ραδιοσταθμού Ρώμης. 'Ολοι αυτοί, κατά τον κ. Θεοφάνους, είναι άμφιβόλου άξίας, διότι εις έξ αυτάν από ύπερβολικήν μετριοφροσύνην είπεν εις την όρχήστραν «είμαι περισσότερο συνθέτης παρά μαέστρος».

'Ο κ. Θεοφάνους, άφοϋ ίσχυρίσθη άνακριβώς ότι του είπα ότι έγώ δέν θα διευθύνω παρά 1—2 συναυλίας(!), άναφέρεται έν συνεχεία εις κτδν τεράστιον αριθμόν των συναυλιών των διευθυνομένων υπό του κ. Μιχαηλίδη. Πιστεύομεν ότι ή κατά τό πρώτον σταδίον, τής όργανώσεως και εκπαιδεύσεως

τής όρχήστρας, λειτουργία αυτής υπό την συστηματικήν διευθυσιν ένός άρχιμουσικού, έν συνδυασμώ με την παράλληλον μετακλήσιν από καιρού εις καιρόν και άλλων άρχιμουσικών, υπήρξεν ίκανοποιητική και καρποφόρος, ως μαρτυρούν τά μέχρι σήμερα άποτελέσματα και τό ύψηλον καλλιτεχνικόν επίπεδον τής ΣΟΒΕ. Τούτο άναγνωρίζεται από ειλικρινείς και άντικειμενικούς κριτάς, τούς καλλιτέχνας, οι όποιοι συμμετέχουν εις τάς συναυλίας τής ΣΟΒΕ και κυρίως από τό κοινόν τής Θεσσαλονίκης. 'Ο όλόν έν αυξανόμενος αριθμός των συνδρομητών (550 έφέτος) μαρτυρεί την άμέριστον έμπιστοσύνην του κοινου προς την όρχήστραν και τό έργον τής και ως πιστεύομεν, τής διευθύνσεως τής.

'Η προσπάθεια του κ. Θεοφάνους νά άποδείξη ότι από έγωιστικά έλατήρια παραγκωνίζεται όυτος συστηματικά είναι ματαιία, διότι είναι άδικος. Οι άντικειμενικοί παρατηρηταί, οι γνωρίζοντες ότι έκ του κ. Θεοφάνους, όστις έδηύθυνε δεκάκις την ΣΟΒΕ, εκλήθησαν και διηύθυναν επανειλημμένως έκ των παλαιότερων οι κ.κ. Ευάγγελος, Παριδής και Χωροφάδης (οί κ.κ. Βαβαγιάννης και Καρούδης επίσης εκλήθησαν, αλλά μέχρι στιγμής δέν κατάστη δυνατόν νά διευθύνουν), ό κατά τής διευθυντής του 'Ωδείου κ. Καζαντζής, καθώς και έκ των νεωτέρων οι κ.κ. 'Αθανασιάδης, Θυμής, Καλλίνικος, Κωρύς, Παναγαστακάλλιν, Κ. Φλώρος, και Χαλικιόπουλος, λογικώς θα σκεφθούν, πιστεύω, ότι ή διοίκησις τής ΣΟΒΕ διέπεται από ειλικρινές πνεύμα συνεργασίας με τούς παλαιούς και στοργής προς τούς νέους.

'Ο κ. Θεοφάνους προβάλλει πάντοτε ως βασικόν έπιχείρημά του τάς υπό αυτού προσφερθείσας ύπηρεσίας. 'Οπως του γράφομεν και εις την άπάντησιν ήμών τής 3.7.64, ούδεμία πρόβησις υπήρξεν ή ύπάρχει παραγνωρίσεως ή μειώσεως των ύπηρεσιών, τάς όποιάς ούτος και οι παλαιότεροι συνάδελφοι προσέφεραν, προς τό 'Ωδειον και την πόλιν. 'Αλλά ή άναγνωρίσις αυτή, δικαία και έπιβεβλημένη, δέν ύποχρεού τό 'Ιδρυμα νά χρησιμοποιοή έπ' άπειρον και εις τον ίδιον πάντοτε βαθμόν τάς ύπηρεσίας των λόγω όρίου ηλικίας άποχωρούντων, όταν και ή άντοχή και ή άπόδοσις αυτών δέν δύνανται παρά νά έχουν ύποστή, έκ τής ηλικίας, μίαν φυσικήν κάμψιν.

Εις όλα τά άλλα σημεία έχω ήδη άπαντήσει διά τής προαναφερθείσης έπιστολής μου τής 3.7.64 και κρίνω περιττόν νά επανέλθω. 'Εύχαριστών, Κύριε Διευθυντά, διά την φιλοξενίαν

Διατελώ μετά τιμής

ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Ἡ συναυλία τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας

ΜΕ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΤΟΝ Σ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ
ΚΑΙ ΣΟΛΙΣΤ ΤΟΝ ΠΙΑΝΙΣΤΑ Α. ΟΥΝΙΣΚΥ

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ ΒΟΛΩΝΙΝΗΣ

Ἐκτιμούμε τὸ Σόλωνα Μιχαηλίδη σὰν ἕνα ἐξαιρετὸ μουσικὸ καὶ πνευματικὸ ἄνθρωπο. Ἡ προσφορὰ του ἰδιαίτερα στὸν τομέα τῆς μουσικολογίας εἶναι σημαντικὴ, πρᾶγμα πού ἔχει ἀναγνωριστῆ καὶ ἐκτιμηθεῖ ὄχι μόνο ἐδῶ ἀλλὰ καὶ στοὺς μουσικοὺς κύκλους τῆς Εὐρώπης. Πολύπλευρη προσωπικότητα μὲ μεγάλες ἱκανότητες καὶ λαμπρὸ καλλιτεχνικὸ ἦθος, ἔχει ἀναλάβει πρὶν ἀπὸ μερικά χρόνια τὴ διεύθυνση τοῦ Κρατικοῦ Ὀδείου Θεσσαλονίκης καὶ τῆς Συμφωνικῆς Ὀρχήστρας Βορείου Ἑλλάδος. Καὶ πρέπει νὰ πούμε πῶς καὶ τὰ δύο αὐτὰ ἴδρύματα τὸ τελευταῖο διάστημα μὲ τὴ σοφὴ καθοδήγηση τοῦ Σ. Μιχαηλίδη ἔχουν πραγματοποιήσει σημαντικὴ πρόοδο.

Ἡ προχθεσινὴ συναυλία τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας δόθηκε μὲ τὴ διεύθυνση τοῦ Κύπριου ἀρχιμουσικοῦ. (Ὁ Σ. Μ. γεννήθηκε στὴ Λευκωσία τὸ 1905. Τὸ 1943 ἴδρυσε τὸ Ὀδεῖο Λεμεσοῦ καὶ ὕστερα ἀπὸ δύο χρόνια συγκρότησε τὴν πρώτη Συμφωνικὴ Ἑλληνικὴ Ὀρχήστρα στὴν πολυπαθὴ μεγαλόνησο). Κι ἂν ἀκόμη δεχτοῦμε ὅτι ὁ Σ. Μ. δὲν εἶναι ὁ «γεννημένος» μαέστρος, ὡστόσο ἡ γενικώτερη μουσικὴ του συγκρότηση συνδυασμένη μὲ μιὰ προσεκτικὴ καὶ λεπτολογημένη ἐργασία, τὸν δόθησε πολὺ στὸ νὰ παρουσιάσει ἕνα πρόγραμμα καθαρὸ κι' εὐπρεπισμένο, μιὰ ἐρμηνεία τῶν ἔργων ἀξιοσημειωτῆ. Ἀρχίζοντας μὲ τὴν «Εἰσαγωγὴ σ' ἕνα γράμμα» τοῦ Ἀντίοχου Εὐαγγελάτου—ἔργο πού παραμένει σὰν ἐξαιρετικὸ δείγμα ἀνάμεσα στὰ ἐπιτεύγματα τῆς Ἑθνικῆς μας μουσικῆς σχολῆς — μᾶς ἔδωσε ἀμέσως τὸ μέτρο τῆς ἐπιμελημένης δουλειᾶς του, τῆς καθαρῆς μουσικῆς του ἀντίληψης καὶ, περισσότερο ἴσως, τῆς ἀγάπης του γιὰ ὅ,τι ὀνομάζουμε Ἑλληνικὴ μουσικὴ δημιουργία. Καὶ νομίζουμε πῶς ἡ Εἰσαγωγὴ τοῦ Εὐαγγελάτου ἀξίωσε αὐτὸ στοργικὸ ἀγκάλιασμα ἀπὸ μέρους τοῦ ἀρχιμουσικοῦ, γιὰτὶ ξεχώρα ἀπὸ τὴν καθαυτὴ μουσικὴ τῆς ἀξίας, εἶναι ἔργο πού ἀποπνέει τὸ ἀρώμα τῆς Ἑλληνικότητος.

Τεχνικὴ διαύγεια καὶ στέρεη διαγραφὴ τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ σχεδίου, χαρακτήρισε τὴν ἀπόδοση τῆς «Συμφωνίας σὲ ρέ, τοῦ Φράνκ. Μαζὶ μ' αὐτὰ ὁ μαέστρος φρόντισε νὰ μᾶς δώσει ἀνάγλυφες τὶς κύριες θεματικὲς ἰδέες τοῦ ἔργου, ἔτσι πού κι' ὅταν αὐτὲς μεταμορφωμένες διατρέχουν καὶ διαρθρώνουν τὸ μουσικὸ ὄργανισμὸ νὰ παρακολουθοῦμε ἀνετα τὴν ἐξέλιξή τους.

Μᾶς εἶναι γνώριμος ὁ πιανίστας Ἀλεξ. Οὐνίσκυ ἀπὸ παλαιότερες ἐμφάνσεις του μὲ τὴν Κρατικὴ Ὀρχήστρα. Στὴ συναυλία τῆς Δευτέρας ὅπου ἔπαιξε τὸ Κοντσέρτο ἀριθ. 2, τοῦ Μπράμς, παρουσιάστηκε μὲ μειωμένους τὶς καλλιτεχνικὲς του ἱκανότητες. Τὰ ἐκδηλα φαινόμενα τῆς ἀρρώστειας του — ἕνα σοβαρὸ κρυολόγημα φά-

νηκε ὅτι τὸν βασάνιζε σ' ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ παιξίματος — ἐξηγοῦν τὸ λόγο τῆς μειωμένης καλλιτεχνικῆς του ἀπόδοσης. Θὰ ἦταν, λοιπόν, ἄδικο νὰ ἀξιολογήσουμε τὴν ἐρμηνεία τοῦ Οὐνίσκυ — μιὰ ἐρμηνεία πού ἔπασχε κι' αὐτὴ ἀπὸ πολλὰς ἀπόψεις — μ' αὐτὲς τὶς προϋποθέσεις.

Ὁ Φρειδερίκος Βολωνίνης περᾶτωσε τὴ θητεία του σὰν κοντσερτίνο βιολι τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας. Ἡ ἀποχώρησή του στερεῖ τὸ πρῶτο συμφωνικὸ μᾶς συγκρότημα ἀπὸ ἕνα βασικὸ στέλεχος, πού τόσα χρόνια κρατοῦσε ἐπάξια τὴ θέση τοῦ «ἐξάρχοντος βιολιστοῦ». Ὑποδειγματικὴ ἐργατικότητα καὶ ἀφοσίωση στὴ διακονία τῆς τέχνης, χαρακτήρισαν τὴ μακρόχρονη ὑπηρεσία τοῦ Φ. Βολωνίνης στὴν κρατικὴ Ὀρχήστρα καὶ προηγούμενα στὴ Συμφωνικὴ τοῦ Ὀδείου Ἀθηνῶν. Ξέχωρα ἀπὸ τὴν καλλιτεχνικὴ του ἀξία, διέθετε καὶ πολύτιμη πείρα ὀρχήστρας. Μιὰ πείρα πού ἔδινε τόση σιγουριά στὸ ὄργανικὸ σύνολο, ὅταν ὁ Φ. Β. θριασκόταν στὸ πρῶτο ἀναλόγιο καὶ κρατοῦσε τὸ «χαλινὸ» γερά.

Ναμίζουμε πῶς ἡ διεύθυνση τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας εἶχε χρέος νὰ τιμῆσει ὅπως θάπρεπε τὸν «ἐξάρχοντα», μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς ἀποχώρησής του. Αὐτὴ ἡ σιωπηρὴ, θὰ τὴ λέγαμε, ἀλλαγὴ, δείχνει πόσο λογαριάζουμε καὶ ἐκτιμούμε τοὺς ἐργάτες τῆς τέχνης.

Β. ΑΡΚΑΔΙΝΟΣ

THE ATHENS STATE SYMPHONY ORCHESTRA introduced Monday last a new Greek composer and an American soloist. Theodore Vavayannis chanced then to wield his baton in Munich as a guest conductor. Solon Michaelidis, the conductor of the Salonica Symphony Orchestra found the audience in Athens highly receptive to his appearance and performance.

Introduction to a drama by the Greek composer Antiochos Evangelatos was charmingly styled, reflecting to some measure the spiritual accomplishment of an inspired artist and musician.

Regrettably our American soloist, Alexander Uninsky, was quite obviously not too well disposed. Repeatedly wiping perspiration from his face and showing symptoms as if reacting under a great strain, the audience became aware of the virtuoso's dilemma. Arriving in a foreign land and winning sympathy from an audience, that anticipates to draw inspiration from an hour of communication with a superior creative mind, technically well equipped, the soloist knows is one of his tasks he is confronted with, in addition to present his own personality with prophetic and assertive assurance. Commanding and at the same time sympathetic and receptive, he has to be accepted and recognized as the great virtuoso, the purveyor of music at a fantastically superior degree. At the same time he has to form a relationship between himself and his listeners to gain understanding and a warm feeling of friendly support and — let us admit — admiration. Suffering from a cold, a feverish condition and an obvious concern of determination to meet obligations do not particularly favor the task of trying to live up to the reputation of a virtuoso. A third point — not only the music performed by a superior talent, but also the personality involves part of the task to kindle the flame of inspiration and conviction that the audience has met the genuine prophet.

Alexander Uninsky shaped Brahms «Concerto for piano and orchestra No2» with admirable technical skill and firmness of touch, sometimes rising to thundering power. Clarity and delicacy prevailed, where demanded. Yet, I lacked the feeling of observing the commanding personality. Above all I regret that Brahms instead of Chopin had been selected to fill that part of the program performed by Uninsky. For wellknown is this fact that Alexander Uninsky excels in the interpretation of Chopin.

Among music lovers I noticed Princess Irene, accompanied by a lady of the Court and Court Marshal Leloudas, Maria Prastakos box — next to the box of royalty — chances to be of concert to our friends, seated in different places. But we all chance to meet

for discussing the concert before our final separation. Artist friends insisted we should give the suckling pig and beer a try instead of stopping at the Pantheon. And once in a while we accede to the wishes of the gentlemen.

WHILE WRITING about music I should not fail to add a few laments to the lamentation of the German Press, grieving about the death of Paul Hindemith. 'A giant has gone to rest.' Such and similar headlines were used to express general sadness and acclaim for a composer whose career was marked by numerous defeats, yet proved most interesting and remarkable. As far as I know Hindemith became a US citizen, while teaching at Yale.

As a teenager Hindemith played in dancing halls. The Hitler period had no use for Hindemith and found him in Turkey, occupied with the organization of musical education. In 1940 we find him in the USA, active as Professor of music at Yale till 1951, thereat he went to Zurich, Switzerland. Among his works are particularly noteworthy 'Mathis der Maler', an opera, Philharmonic concerto; Die Symphonie — Harmonie der Welt and the Requiem. Whether — as it is claimed now — the German had no use for his talent, while he lived, and embracing him now and his music as genuine German, I would not completely underwrite. For when I chanced to be temporarily in Bruno Moderno's class in Jugenheim, near Darmstadt, I heard a great deal of admiration for Hindemith. And Jugenheim as well as Darmstadt were sought by musicians of the entire world for the purpose of becoming acquainted with any new direction. Jugenheim, I learned then, had accepted and propagated the music of Hindemith in the first place. The rest of Germany had sometimes called the composer a playboy, sometimes an academician, sometimes a walking anachronism... comments dead and buried since this great composer died and the discovery was made that the immense amount of work he left mark him eminently German.

During the Berlin festival 1960 he conducted one day four choirs, appeared in an act on the stage and sat back the same day to listen to his composition: Motetes for tenor and piano.

Running away and hiding chanced to be also Wagner's fate whose protector withdrew his aid and support, when most needed. Beethoven, Bach, Wagner, Hindemith learned that a composer's career implied 'no bed of roses.'

SO LONG. . . . .
TILL TUESDAY.

ΜΟΥΣΙΚΟ

ΣΥΝΑΥΛΙΑ

«ΝΙΚΗ»

20.1.1964

ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ

Κριτική τής

Κ. ΙΟΛΗΣ ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑ

Ο Κύπριος καλλιτέχνης κ. Σόλων Μιχαηλίδης, αρχιμουσικός τής ορχήστρας Βορείου Ελλάδος, μās γοήτευσε κυριολεκτικά προχθές με τόν τρόπο πού απέδωσε τὰ έργα του προγράμματος στή συναυλία τής Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών.

Στή Συμφωνία του Φράνκ, ο συμπαθής μαέστρος έδειξε βαθειά μουσική διαίσθησι, ρομαντική διάθεσι και άρρενωπή ιδιοσυγκρασία. Ίδιαίτερος συμπαθητικά παίχθηκε τὸ Άλλεγκρέττο, αλλά και σε ὄλο τὸ έργο είχε στιγμές πού καθήλωνε τὸν άκροατή ή άνωτέρας πνοής εκτέλεσις και ή μουσική και ενδιαφέρουσα φύσις του εξαίρετικού αρχιμουσικού.

Ο κ. Μιχαηλίδης, είναι ὁ καλλιτέχνης πού κατώρθωσε ν' άνωψώση τὸ μουσικό επίπεδο τής Θεσσαλονίκης σε σημείο ζηλευτό και πού άγκάλιασε με στοργή νέους καλλιτέχνες και τούς παρουσίασε στις συναυλιές τής ορχήστρας Βορείου Ελλάδος. Παράλληλα με αυτά, όμως, και ή Ορχήστρα Θεσσαλονίκης αναδείχθηκε με τήν εμφάνισι παλαιότερων διαπροεπών μουσικών. Ένδοξα ὄνόματα, ὅπως τὸν εξαίρετικό βαρυτόνου Θάνου Μπούρολου και τὸν λαμπροῦ πιανίστα Γιάννη Τριαντάκη, έδωσαν τὸ παρόν με τή συμμετοχή τους στήν ορχήστρα και ή συμπρωτεύουσα είχε τήν τύχη νά τους άπολαύση, πριν αποφασίσουν οί έδῶ ἰθύνοντες νά... καινοτομήσουν, παρουσιάζοντας γνωστούς αλλά... άγνωστούς στή νεωτέρα γενεά καλλιτέχνας.

Η «Εισαγωγή σ' ένα δράμα» του κ. Εύαγγελάτου είναι από τὰ έργα πού συγκινούν και επιβάλλονται. Επιβάλλεται με τόν πλοῦτο τῶν ἰδεῶν, επιβάλλεται με τὰ ὡραία άσμονικά εύρήματα και τή λαμπρή ένορχήστρωσι. Συγχρόνως όμως συγκινεί γιατί είναι γραμμένο με ελικρίνεια, χωρίς νά έχη σταματήσει ὁ συνθέτης τή σκέψι του σ' ένα ὠρισμένο περιστατικό (ὅπως τουλάχιστον ὁμολογεῖ ὁ ἴδιος), έν τούτοις κάποιο δράμα θά πέρασε πολύ κοντά από τὸ νεαρό τότε συνθέτη και τόν συνεκλόνησε και ή ευαίσθητη ψυχή του έφερε για άπο τέλειμα τὸ μικρὸ αἰτὸ άοιστοῦργημα.

Η μελωδική του γραμμή είναι μεγαλόπνοη, άπλή, άγνή αλλά συγχρόνως συγκλονιστική στο πένθιμο έμβατήριο. Ο Αντίοχος Εύαγγελάτος, ένας από τούς πιο δυνατούς, τούς πιο έμπνευσμένους και συγχρόνως τούς πιο σεμνούς συνθέτες μας, έχει κατορθώσει με τὸ μουσικό αὐτὸ ποίημα νά μιλήση στήν ψυχή του φιλόμουσου κοινού. Αλλά και γενικά τὸ ὀπμιουργικό του έργο έχει άναννώρισθῃ και έξω από τὰ ὄρια τής Ελλάδος και θεωρεῖται σόβανό και πολύ εκλεκτό.

Η εκτέλεσις άψογη, στοργική και συγκινητική.

Ο Ούνισκυ, ένας από τούς λαμπροτέρους εκπροσώπους τής παλαιότερας γενεάς δίδει από τήν πρώτη στιγμή τήν έντύπωσι του θθασμένου καλλιτέχνου. Μετοπυμένος, με τέλεια τεχνική και με σταθερή και ὁμοιογενή ήχο. Αὐτή είναι ή έντύπωσις πού άποκομίζει κανείς από τόν Ρώσο-άμερικανὸ πιανίστα άμα... δε τόν βλέπη. Άμα, όμως, παρακολουθήσει κανείς τήν έλλειψι άνέσεως, τὸ ξεφύλλισμα του βιβλίου πού προόδιδε άστάθεια μνήμης, τήν έλλειψι συνεννοήσεως με τήν ορχήστρα, θγάζει τὸ συμπέρασμα ὅτι κάτι έφταιξε στον πασίγνωστο και διάσημο εκτελεστή, για νά παρουσιάση τόσο μειωμένη τήν άπόδοσί του.

Τὸ δεύτερο Κοντσέστο του Μπράμς, πού έπαιξε ὁ κ. Ούνισκυ είναι ἴσως ὄραιότερο και μελωδικώτερο από τὸ πρώτο, χωρίς όμως νά παύη νά είναι συμφωνικό και τὸ πιάνο νά άποτελῃ και αὐτὸ ένα ὄργανο τής ορχήστρας σαν ὄλα τ' άλλα ὄργανα. Ο κ. Μιχαηλίδης και ή ορχήστρα παρουσίασαν τις εξαίσιες μελωδιές του έργου κατά τρόπον γοητευτικόν, αλλά πολλές φορές, δυστυχώς, ή ανταπόκρισις από τόν πιανίστα δεν υπήρξε ή ανάλογη.

'Η Κρατική μέ τόν Μιχαηλίδη

Τον ΜΑΡΙΟΥ ΒΑΡΒΟΓΛΗ

Με χαρά συνάντησα μαέστρο της Κρατικής 'Ορχήστρας 'Αθηνών στην 9η συναυλία της, τόν διαλεχτό Κύπριο συνθέτη και διευθυντή του Κρατικού 'Οδείου Θεσσαλονίκης κ. Σόλων Μιχαηλίδη. 'Η προσφορά του στην 'Ελληνική Μουσική πλουτίζει γόνιμα όλες τις πλευρές της δραστηριότητας ανάμεσα στις όποιες ξεχωρίζει τό άρτιο παιδαγωγικό του έργο. Τό δίτομο σύγγραμμά του «'Αρμονία της σύγχρονης μουσικής» αποτελεί ένα κόσμημα της 'Ελληνικής μουσικής διδασκαλίας.

Στό πρόγραμμά του περιέλαβε ένα γνωστό ελληνικό έργο, την «Ειταγωγή σ' ένα δράμα» του συνθέτη και μαέστρου 'Αντίοχου Εθαγγελάτου. Τό νεανικό του έργο άφίνει περιθώριο στον άκρατή για να τό προσαρμόση στην άνάλογη ψυχική του διάθεση μέ τις δυνατές αντιθέσεις του, πού κυκλοφορούν σ' όλη την άριστοτεχνική άρχιτεκτονική έπεξεργασία. 'Η καλογραμμένη όρχηστρα σκιστάρσσε μέ τά χρώματά της τις δραματικές και τις λυρικές παρορμήσεις του έμπνευστού της, πού έδωσαν άφορμή για τούτο τό συμφωνικό έργο, πού αξία τιμήθηκε από τό άκρατήριο της δραυίας.

'Η συμφωνία σέ ρέ του Φράνκ έρμηνεύτηκε σύμφωνα μέ την παράδοση της «Σκόλα Καντόρουμ» πού μαθητής της υπήρξε και ό κ. Μιχαηλίδης. 'Από τό «'Αλεγρέττο» της θέλω να τονίσω την 'Ιδιαίτερη απόδοση του άγγλικού κόρνου στή χαρακτηριστική του μελωδία, όπως και την άνάδειξη της όρπας στό «Φινάλε» της συμφωνίας πού σαν σολίστ δένει μέ άρπισμούς τό κύριο θέμα όταν εμφανίζεται στό κλαρινέτο μπάσσο και τά έγχορδα. Γενικά ήταν μία 'Ιδιαίτερα επιμελημένη απόδοση της συμφωνίας από τό σύνολο της όρχηστρας.

Στό δεύτερο μέρος της συναυλίας νομίζω ότι έπρεπε να είχε άναγγελθθί ότι ό διάσημος πιανίστας 'Αλέξανδρος Ούνινσκυ ήταν άρρωστος και μέ πολύ πυρετό και μέ κάποια ήρωική

διάθεση για να είναι συνεπής ανέλαβε την έρμηνεία του 2ου κοντσέρτου για πιάνο του Μπράμς. Σ' όσους ένοχλήθηκαν και έκαναν περιττά σχόλια για την εμφάνιση πάνω στό πιάνο της καρτιούρας του κοντσέρτου, θά πώ ότι αυτό τιμά 'Ιδιαίτερα κάθε έκτελετή και 'Ιδιαίτερα τόν μεγάλο Σοπνιτή Ούνινσκυ πού έδωσε μία προσωπική έρμηνεία και όχι μία επανάληψη της ρομαντικής άτμόσφαιρας πού πολλοί σολίστ δημιουργούν στό συμφωνικό αυτό κοντσέρτο του Μπράμς. 'Αν και άρρωστος ό Ούνινσκυ, μάς απέδειξε άκόμα μία φορά τά μεγάλα καλλιτεχνικά του χαρίσματα. 'Ο μαέστρος κ. Μιχαηλίδης μέ την όρχηστρα δημιούργησαν ένα ενοϊκό περιβάλλον και μία συνεργασία μέ τόν ήρωϊκό σολίστα πού μέ θερμά χειροκροτήματα τόν έτίμησε τό φιλόμουσο άκρατήριο.

***

'Η Μ.Ο.Α. ΜΕ ΤΟΝ ΚΟΛΑΣΗ

'Αν και καλύτερημένα γιατί συνέπεσε στις Χριστουγεννιάτικες ήμέρες ή έρμηνεία της τρίτης συναυλίας της Μ.Ο.Α. πού διεύθυνε ό κ. Βύρων Κολάσης ήταν μία σημαντική προσφορά στό χώρο της προκλασικής αλλά και της σύγχρονης μουσικής. 'Ο καλλιτέχνης Κολάσης μέ σίγουρη άποκτημένη τεχνική στην καθοδήγηση των έγχορδων, έδωσε μία χορευτική τριλογία του μεγάλου 'Αγγλου συνθέτη Πέρσελ, τό κοντσέρτο για βιολί του Μπάχ πού έρμήνευσε μέ τεχνική και μουσικότητα ό βιολιστής Χριστόδουλος Κεφαλάς, τις σύγχρονες σουίτες του Γουσταύ Χόλτς και του Ρεσπίγκι τούς «Παλιούς χορούς και άριες». 'Ακόμα συνάδευσε μέ χάρη και ρυθμό τό κοντσέρτο για πιάνο του Χαΐδν, πού ό άριστος πιανίστας Κωστής Γαϊτάνος τό έπαιξε, χαρίζοντας όλη την ευαισθησία και τή νεανική όρμη του έργου μέ θετική τεχνική.

Για μένα ήταν ένα όμορφο Χριστουγεννιάτικο δώρο ή συναλία της Μικρης 'Ορχηστρας 'Αθηνών.

ΜΑΡΙΟΣ ΒΑΡΒΟΓΛΗΣ

Maestro S. Michaelides will direct the Athens State Orchestra which will perform works by Antiohos Evangelatos, Franck and Brahms, at the Kotopouli (Rex) Theatre on Monday, January 13.

Ο Κύπριος μαέστρος Σόλων Μιχαηλίδης, πού θά διευθίνη την συναυλία τῆς Κρατικῆς Ὁρχήστρας Ἀθηνῶν τὴν προσεχῆ Δευτέρα. Ὁ κ. Μιχαηλίδης, πού σπούδασε στὸ Λονδίνο καὶ τὰ Παρίσι, εἶναι διεθυντὴς τοῦ Κρατικοῦ Ὁδείου Θεσσαλονίκης καὶ τῆς Συμφωνικῆς Ὁρχήστρας Βορείου Ἑλλάδος.

Σολίστ τῆς Κρατικῆς

Ο ΟΥΝΙΝΣΚΥ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Μέ τόν Σ. Μιχαηλίδη

Μέ διευθυντή τόν Σόλωνα Μιχαηλίδη καί σολίστ τόν διακεκριμένο Ἀμερικανό πιανίστα Ἀλέξανδρο Ούνινσκυ θά δοθῆ αὐριο, 8.30 μ.μ., στό «Ρέξ» ἡ τακτική συναυλία τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας Ἀθηνῶν. Τό πρόγραμμα περιλαμβάνει τό Κοντσέρτο γιά πιάνο καί ὀρχήστρα ἀρ. 2 τοῦ Μπράμς, τήν Συμφωνία σέ ρέ τοῦ Σεζάρ Φράνκ καί τήν Εἰσαγωγή σ' ἓνα δράμα τοῦ Ἀντίοχου Εὐαγγελάτου.

Δεξιότηνης κομψός καί ἀπέριττος ὁ Ἀλέξανδρος Ούνινσκυ εἶναι γνωστότατος στό ἀθηναϊκό κοινό πού εἶχε ἐπανειλημμένα τήν εὐκαιρία νά ἐκτιμῆσῃ τήν διαύγεια τῆς τεχνικῆς καί τήν ὠριμότητα τῆς ἐρμηνείας του.

Γεννημένος στό Κίεβο καί τιμημένος μέ τό «Βραβεῖο Σοπέν» τοῦ 1932 ὁ Ἀλέξανδρος Ούνινσκυ εἶναι σήμερα ἓνας ἀπό τούς ἰδανικώτερους ἐρμηνευτές ἔργων Σοπέν.

— Εἶναι, λέει γιά τόν ἀγαπημένο του συνθέτη, ἓνας ρομαντικός μέ πολύ ἰσχυρή βάσι κλασικισμοῦ. Τό ἀντίθετο τοῦ Σοῦμαν καί τοῦ Λίστ.

Γιά τή «συγκεκριμένη μουσική πιστεύει πώς εἶναι περισσότερο θόρυβος παρά μουσική καί ὅτι δέν μιλάει, στήν καρδιά. Ἀντίθετα γιά τήν ἠλεκτρονική μουσική βρίσκει πώς ἂν καί βρίσκεται στό πειραματικό στάδιο, παρουσιάζει ἀναμφισβήτητο ἐνδιαφέρον.

— Πρώτη φροντίδα τοῦ ἐρμηνευτῆ, λέει ἀκόμα ὁ κ. Ούνινσκυ, πρέπει νά εἶναι ὁ σεβασμός πρὸς τό μουσικό κείμενο, ἡ προσήλωσι στό πνεῦμα τοῦ συνθέτη. Ἀκόμα, βρίσκει ὅτι παρά τή σχετική προσήλωσι τοῦ μουσικοῦ κοινοῦ ὅλου τοῦ κόσμου στούς κλασικούς ὑπάρχουν σέ πολλά κράτη, ὅπως στίς Ἡνωμένες Πολιτεῖες, χιλιάδες ἀτόμων, ἰδίως φοιτητῶν πού λατρεύουν τούς μωτέρους συνθέτες. Ἀπό τήν ἄποψι αὕτη θεωρεῖ τόν Σοστάκοβιτς σάν τόν μεγαλύτερο μουσικό τοῦ αἰῶνα μας.

Ο ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΔΙΗΘΥΝΕ ΤΗΝ ΚΡΑΤΙΚΗΝ ΟΡΧΗΣΤΡΑΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΜΕ ΣΟΛΙΣΤ ΤΟΝ ΑΔΕΞ. ΟΥΝΙΝΣΚΥ ΕΞΕΤΕΛΕΣΕΝ ΕΡΓΑ ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΥ, ΦΡΑΝΚ ΚΑΙ ΤΟ ΚΟΝΤΣΕΡΤΟ ΤΟΥ ΜΠΡΑΜΣ. — ΖΩΗΡΑΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΚΛΕΚΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ

Του εν 'Αθήναις συνεργάτου
μας κ. Δ. Α. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗ

ΑΘΗΝΑΙ, 15 (Αεροπορικώς).

Ο διεθνούς φήμης Κύπριος μουσουργός, μαέστρος και μουσικολόγος κ. Σόλων Μιχαηλίδης, διηθύνει προχθές Δευτέρα εν τῇ Κρατικῇ Ὀρχήστρᾳ Ἀθηνῶν στή τακτικὴ τῆς συμφωνικῆς συναυλία με σολιστ τὸν διακεκομμένο πιανίστα Ἀλέξανδρο Οὐνίνσκυ στὸ θέατρο «Ρέξ». Κάθε ἐμφάνισι τοῦ συμπατριώτη μας μουσικοῦ ἀποτελεῖ ἓνα καλλιτεχνικὸ γεγονός, οἱ μουσικοὶ κύκλοι δὲ τὸν θεωροῦν ὡς ἓνα ἀπὸ τοὺς πῶ προικισμένους καὶ χαρακτηριστικοὺς καλλιτέχνες τῆς μετὰ τὸ 1930 γενεᾶς. Ἔτσι, στή χθεσινὴ συναυλία παρευρέθηκεν ὅ,τι πῶ ἐκλεκτὸ ἔχει νὰ παρουσιάσῃ ἡ καλλιτεχνικὴ Ἀθήνα, μαζὶ με ἐπίλεκτα μέλη τῆς Ἀθηναϊκῆς κοινωρίας καὶ τῆς Κυπριακῆς παροικίας, με ἐπικεφαλῆς τὸν Πρόεδυ κ. Ν. Κρανιδιώτη.

Ο Σόλων Μιχαηλίδης εἶναι τόσο γνωστός στήν Κύπρου ὥστε νὰ μὴ χρειάζεται νὰ τὸν παρουσιάσω. Ὑστερα ἀπὸ ἐπιτυχέστατες συναυλίας στὰ μεγάλα μουσικὰ κέντρα τοῦ Λονδίνου καὶ τοῦ Παρισιοῦ ἄρχισε τὴν καλλιτεχνικὴ τὸν σταδιοδρομίαν στήν Κύπρου, ὅπου ἴδρυνε τὸ Ὁδεῖον Λεμεσοῦ καὶ τὸν Σύλλογο Συναυλιῶν με τὴν πρώτη Ἑλληνικὴ Ὀρχήστρα στήν Κύπρου. Ἀπὸ τὸ 1957 εἶναι διευθυντὴς καὶ τῆς Συμφωνικῆς Ὀρχήστρας Βορείου Ἑλλάδος. Ἐχει διευθύνει συναυλίας σὲ διάφορα μεγάλα Εὐρωπαϊκὰ κέντρα, μετέχει δὲ συχνὰ σὲ διεθνή μουσικὰ συνέδρια καὶ εἶναι μέλος διεθνῶν μουσικῶν ὀργανισμῶν καὶ κρατικῶν ἐπιτροπῶν διεθνῶν μουσικῶν ὀργανισμῶν. Εἶναι ἀξιόλογος συγγραφεὺς μουσικολογικῶν ἔργων καὶ ἐξαιρετος συνθέτης. Τὸ ἐπίσημο ὄργανο τῆς Ἑλληνικῆς Κοινοτικῆς Συνελεύσεως «Cyprus To-Day» διέθεσε στὸ τελευταῖο τεῦχος του ἀρκετὰ σελίδες γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Κυπρίου αὐτοῦ μουσουργοῦ.

Ο κ. Μιχαηλίδης, πέρα ἀπὸ τὴς τακτικὰς ἐμφανίσεις του ἐπικεφαλῆς τῆς Συμφωνικῆς Ὀρχήστρας Βορείου Ἑλλάδος, θὰ διευθύνῃ φέτος συμφωνικὰς συναυλίας στὸ Λίντς τῆς Αὐστρίας καὶ στὸ Στρασβούργο τῆς Γαλλίας, ὅπου θὰ πάη τὸν προσεχῆ Μάιο.

Στὸ πρόγραμμα τῆς χθεσινῆς συναυλίας περιλαμβάνονται τὰ κατωτέρω ἔργα: Α. Εὐαγγελάτου «Εἰσαγωγή σ' ἓνα δράμα», Ο. Φράνκ «Συμφωνία σὲ ρε ἔλας» καὶ Ι. Μπράμς «Κοντσέρτο γιὰ πιάνο καὶ ὀρχήστρα» (με σολιστ τὸν Ἀλ. Οὐνίνσκυ). Ἡ ἐμφάνισι τοῦ Κυπρίου μαέστρου χαιρετίστηκεν ἐνθουσιωδέστατα ἀπὸ τὸ πολυπληθὲς καὶ ἐκλεκτὸ κοινόν, στὸ διάλειμμα δὲ ὁ Πρόεδρος κ. Κρανιδιώτης καὶ πολλοὶ ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων καὶ τῆς μουσικῆς, καθὼς καὶ πολλοὶ φίλοι συνεχάρησαν στὰ παρασκήνια τὸν κ. Μιχαηλίδη.

Τόσο στὰ ἔργα τοῦ Εὐαγγελάτου καὶ τοῦ Φράνκ ὅσο καὶ στὸ κοντσέρτο τοῦ Μπράμς ὁ κ. Μιχαηλίδης διεκρίθη γιὰ τὴν ἰσορροπία πὺ κράτησεν ἀνάμεσα στὰ διάφορα ὄργανα τῆς ὀρχήστρας, ἰδικώτερα δὲ θαυμάστηκεν ἡ ἡχητικὴ πὺ πέτυ-

χε στήν ὀρχήστρα στήν ὠραϊότητα καὶ δυσκολώτατη συμφωνία τοῦ Φράνκ, καθὼς καὶ ἡ λαμπρὴ διακριτικὴ μετὰ τὴν ὅποια ἡ ὀρχήστρα συνάδευε τὸν Οὐνίνσκυ στὸ κοντσέρτο τοῦ Μπράμς, πὺ εἶναι ἀπὸ τὰ ὠραιότερα πιανιστικὰ κοντσέρτα.

Μετὰ τὴν ἐκτέλεσι τοῦ ἔργου τοῦ Εὐαγγελάτου, ὁ κ. Μιχαηλίδης ὠδήγησε τὸν συνθέτη στὸ προσκήνιο, καὶ οἱ δύο τοὺς δὲ ἐπευφημήθησαν ζωηρότατα. Στὸ τέλος τοῦ κοντσέρτου τοῦ Μπράμς τόσο ὁ Οὐνίνσκυ ὅσο καὶ ὁ Κύπριος μαέστρος ἀνεκλήθησαν ἐπανελημμένως ἀπὸ τὸ κοινόν, πὺ ἀπεθέωσεν ἐπὶ πολλὴ ὥρα καὶ τοὺς δύο.

Ἀξίζει νὰ σημειωθῇ πὺς ὁ Οὐνίνσκυ, ὁ ἔξοχος αὐτὸς καλλιτέχνης τοῦ πιάνου πὺ εἶναι γνωστός καὶ ἀπὸ παλαιότερες ἐμφανίσεις του στήν Ἀθήνα, ἔπαιξε με ὑψηλὸ πυρετό, χωρὶς ὅμως αὐτὸ νὰ μειώσῃ οὐδ' ἐπὶ ἐλάχιστον τὴν λαμπρὴν ἀπόδοσι καὶ τὴν ἐξαιρετικὴν μουσικότητα καὶ δεξιότητια του. Παράδειγμα καὶ αὐτὸ καλλιτεχνικῆς εὐσυνειδησίας καὶ συνέπειας καὶ δίδαγμα γιὰ τοὺς νεωτέρους. Ἡ ἀσθένεια τοῦ Οὐνίνσκυ, πὺ κρατήθηκε μουσικὴ ὡς τὸ τέλος τῆς συναυλίας, τὸν ἐμπόδισε νὰ παίξῃ καὶ κάτι ἐκτὸς προγράμματος, ὅπως συνηθίζεται, παρὰ τὴς ἐπανελημμένες ἀνακλήσεις του στή σκηνή.

Οἱ κ. κ. Οὐνίνσκυ καὶ Μιχαηλίδης φωτογραφήθησαν μαζὶ στὰ παρασκήνια, ὅπου συνέρρευσαν πολλοὶ γιὰ νὰ τοὺς χαιρετίσουν καὶ νὰ τοὺς συγχαροῦν στὸ τέλος τῆς συναυλίας.

Εὐαγγελία Κίρα
18.1.1964

Χ. Σπυριδίου

Μουσική

Ἡ κρατική ὑπὸ τὸν κ. Σ. Μιχαηλίδου

Σολίστ ὁ πιανίστας Οὐνίνσκου

Με τὴν ἐνδιαφέρουσα «Εἰσαγωγή σ' ἓνα δράμα», τὴν πασίγνωστη νεανική σύνθεσι τοῦ μουσουργοῦ κ. Ἀντ. Εὐαγγελάτου, ἀρχισε τὸ πρόγραμμά του, ὁ μετακληθεὶς ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκη διευθυντὴς τῆς Σ.Ο.Β.Ε. κ. Σὸλων Μιχαηλίδης. Ἄν καὶ κατὰ τὴν πρώτη παρουσίαι τοῦ ὄραϊου ἑλληνικοῦ μουσουργήματος, ἀπὸ τὸν ἀξέχαστο Φ. Οἰκονομίδη στὰ 1938, δώσαμε καὶ μιὰ σκιαγραφία καὶ μιὰ ἀνάλυσι αὐτοῦ στὴν ἐφημερίδα, τότε, «Πειραϊκή», ἐν τούτοις, παρὰ τὴν πάροδο 25 ἐτῶν καὶ τὴν ἐπαιδάστασι, ποῦ ἀνέτρεψε «πορεῖες» καὶ «συστήματα μετὰ τὴν ἐξελικτικὴ μουσικὴ κατεύθυνσι τῶν «νεωτεριστῶν», ἢ μᾶλλον, τῶν «ἀνακαινιστῶν», ποῦ ἀνατρέπουν τὰ πάντα, μετὰ τὰ ἔργα τους, μέσα στὸν πυρετικὸ παλμὸ τῆς ἐποχῆς, τὸ ἔργο μᾶς συνεκίνησε καὶ μᾶς ἄφησε λαμπρὲς ἐντυπώσεις. Ξέχειλι ἀπὸ ὠριμότητα, ἀπὸ ἔμπνευσι καὶ τεχνικὴ ἐπεξεργασία ἢ «Εἰσαγωγή» αὐτὴ, σπινθηρίζει ἀπὸ ὀρμητικὸ αἶσθημα, ἀπὸ πάθος καὶ φλόγα μὰ καὶ λυρισμὸ. Ὁ κ. Μιχαηλίδης ἐρμήνευσε τὴν καλογραμμὴν αὐτὴ σελίδα μετὰ ἀγάπην καὶ ἐγκαρδιότητα, παρὰ τὴν κάποια ἀστάθεια καὶ ἔλλειψι πνοῆς ἀπὸ τοὺς συντρόφους τῆς ὀρχήστρας του.

Ἀπὸ τὴν ἐρμηνεία τῆς «Συμφωνίας σὲ Ρέ ἑλ.» τοῦ Ἰδρυτῆ τῆς νεώτερης γαλλικῆς Σχολῆς Σέζαρ Φράνκ, δὲν ἔχουμε, δυστυχῶς, πολλοὺς ἐπαινοὺς νὰ ποῦμε. Γενικὰ ἢ ἐκτέλεσι παρουσίαζε μιὰ ὑποτονία, ἀρκετὲς χαλαρώσεις τοῦ συνόλου καὶ μιὰ κάποια ἰδιόρρυθμη, ρυθμικὰ καὶ φραστικὰ μουσικὴ ἀπαγγελία τοῦ ὀδηγητῆ. Φορὲς-φορὲς παρουσιάζονταν καὶ ἐκλάμψεις φωτεινῆς μουσικῆς διανοίας, ὅπως στὸ δεῦτερο θέμα τοῦ πρώτου μέρους, τὸ γλυκύτατο καὶ τραγουδιστό, στὰ ὄνειρικά θέματα τῶν βιολιῶν, στὸ «Σκέρτσσο», καὶ στὴν εἰδυλιακὴ μελωδία τοῦ «Τρίου» — κλαρίνο — φλάουτο — βιολιά — ποῦ ὁ ἀρχιμουσικός, συνεπικουρούμενος ἀπὸ τοὺς μουσικοὺς μας, ὑπεισέρχεται στὴν, πολλὰς φορὲς, σκοτεινὴν ἔκφρασι τοῦ Φράνκ, μέσα στὴν ὁποία οἱ σκέψεις του, ἀποθημῆνες καὶ ἀνέκφραστες ἐπὶ χρόνιαι, εἶναι κι' αὐτὲς σκοτεινῆς. Γενικὰ, ὁ κ. Μιχαηλίδης, δὲν μᾶς ἔδωσε ἐκεῖνο ποῦ περιμέναμε στὴν κοσμογάπητη αὐτὴ Συμφωνία.

Σολίστ τῆς βραδυᾶς, ἓνας ἀπὸ τοὺς κορυφαίους τῆς ἐποχῆς μας. Ὁ Ἀλέξανδρος Οὐνίνσκου ἐρμήνευσε τὸ Δεῦτερο μεγάλο Κοντσέρτο, γιὰ πιάνο καὶ ὀρχήστρα σὲ Σί ὑφ. τοῦ Μπράμς. Εὐρύτερο σὲ ἔκτασι τὸ Κοντσέρτο αὐτό, εἶναι τὸ μεγαλύτερο σὲ διαστάσεις Κοντσέρτο τῆς κλασσικῆς φιλολογίας καὶ περιλαμβάνει, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ τρία συνηθισμένα μέρη καὶ ἓνα καθαρὰ συμφωνικῆς ὕψης Σκέρτσσο.

Ὁ παγκοσμίου φήμης διάσημος Ρωσοαμερικανὸς καλλιτέχνης, ἰδιαίτερος ἀγαπώμενος καὶ λατρευόμενος ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους, ἐρμήνευσε τὸ μουσούγγημα αὐτό, ὑπὸ συνεχῆ καὶ σταθερὸν πυρετὸ σαράντα, περίπου βαθμῶν καὶ κάτω ἀπὸ τὴν στενὴ παρακολούθησι ἱατροῦ, ἀπὸ τὰ παρασκήνια. Παρὰ ταῦτα, ὁ μεγάλος πιανίστας, ἔχων συναίσθησι εὐθύνης καὶ ὑποχρεώσεων, ἀργήθηκε νὰ ὑπακούσῃ στὴν σύστασι ἢ, μᾶλλον, στὴν προσταγὴ τοῦ ἱατροῦ νὰ κατακλιθῆ, λόγῳ φόβου ἐπιδεινώσεως καὶ ἐπιπλοκῶν τῆς βαρείας μορφῆς γρίππης, ἀπὸ τὴν ὁποία εἶτε προσβληθῆ. Καὶ ὅμως, ἀέρινος, γελαστός, κυλάει στὴ σκηνή, κάθεται στὸ πιάνο καὶ μᾶς δίνει... Καὶ τί δὲν μᾶς δίνει! Νὰ ποῦμε, τάχα, ὅτι ἡ τεχνικὴ του εἶναι ἀφθαστὴ καὶ τὸ παίξιμό του ρωμαλέο, πλαστικὸ, ἀπίθανο; Νὰ ποῦμε ὅτι ἔχει βαθύτατο μουσικὸ αἰσθητήριον με λεπτότατη εὐαισθησία, κρίσι καὶ πνευματικότητα; Νὰ ποῦμε γιὰ τὴν τέλεια ἀπόδοσι τοῦ φλογισμένου ὕφους τοῦ Μπράμς; Γιὰ τὴν πληθωρικότητα αἰσθηματος; Γιὰ τὴν τέλεια, ἀπὸ πάσης πλευρᾶς ἀντιμετώπισι τοῦ ἔργου ποῦ εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς ψηλότερες κορυφῆς τοῦ πιανιστικοῦ ρεπερτορίου; Ἄλλὰ αὐτὰ τὰ ἔχουμε πῆ πέντε, ἀκόμη φορὲς πρὶν, ὅσες δηλαδὴ «βιζιὸν» ἔχει κάνει ὁ καλλιτέχνης στὴν Ἀθήνα. Χθὲς στάθηκε περισσότερο ἀνθρώπος καὶ δειχτικὴ ἀκόμη πιὸ μεγάλος καλλιτέχνης.

Ὁ κ. Μιχαηλίδης, μετὰ ἀκριβεία καὶ μουσικότητα πέτυχε τὴν δυσκολώτατη συνάρτησι τῶν ἐπεισοδίων τοῦ πιάνου μετὰ τὴν συμφωνικὴν πλοκήν, στάθηκε στὸ ὕψος τοῦ ἔργου καὶ μᾶς ἔδωσε θαυμαστὴ ἡχητικὴ ἰσορροπία καὶ διαφάνεια.

Μουσική Κριτική

Ἡ Κρατική ὑπὸ τὸν Σ. Μιχαηλίδην

ΣΟΛΙΣΤ: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΟΥΝΙΝΣΚΥ

ΤΗΣ κ. ΑΛΕΞ. ΛΑΛΑΟΥΝΗ

Ὁ κ. Σόλων Μιχαηλίδης μᾶλλον εἶναι πολὺ γνωστὸς ἀπὸ τὶς ὠραίες του συνθέσεις ποὺ ἐκτελέσθηκαν συχνὰ ἀπὸ τὴν Κρατικὴν μας Ὀρχήστρα καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν Συμφωνικὴ Ὀρχήστρα Βορείου Ἑλλάδος τῆς ὁποίας εἶναι διευθυντὴς ἀπὸ τὴν ἰδρυσίνης, τὸ 1959. Γνωστὸς εἶναι ἐπίσης καὶ ἀπὸ τὴν μουσικολογικὴν του ἐργασίαν ποὺ ἀνάμεσα τῆς, τὸ δίτομο σύγγραμμά του «Ἀρμονία τῆς σύγχρονης μουσικῆς» (1945) εἶναι ἓνα μνημειῶδες ἔργο—ὅσο κι' ἂν οἱ «νέοι καιροὶ»—ἀνέτρεψαν κάθε ἀρμονία...

Ἔτσι, τὸ Ἀθηναϊκὸ κοινὸ ὑποδέχθηκε τὸν κ. Μιχαηλίδην μὲ ξεχωριστὴ συμπάθεια ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Κρατικῆς μας Ὀρχήστρας, χειροκροτώντας θερμότερα κάθε του ἐρμηνεία. Ἄρχισε τὸ πρόγραμμά του μ' ἓνα ἑλληνικὸ ἔργο, τὴν «Εἰσαγωγή σ' ἓνα δράμα» τοῦ Ἀντίοχου Εὐαγγελιάτου ποὺ, ἀλήθεια, εἶχαμε καιρὸ ν' ἀκούσουμε. «Νεανικὸ ἔργο», λέει ὁ ἴδιος ὁ συνθέτης ἀφοῦ ἔχει γραφῆ τὸ 1937—πρωτοπαίχθηκε τὸ 1938. Ὡς τόσο, τὰ χρόνια ποὺ πέρασαν δὲν ρυτίδωσαν αὐτὴν τὴν Εἰσαγωγήν ποὺ δὲν εἶναι γραμμένη γιὰ κανένα ὠρισμένο δράμα, ἀλλὰ ἀποδίδει ἀπλῶς κάποιὰ δραματικὰ συναισθήματα καὶ παρὰ τὴν «νεανικότητά» της, δείχνει τὴν ὠριμὴν ἤδη σκέψιν τοῦ συνθέτη, καθὼς καὶ τὴν ἀγνή, εἰλικρινῆ του ἔμπνευσι. Ὁ κ. Μιχαηλίδης ἐτόνισε ἴσως ὑπερβολικὰ τὸ πρῶτο θέμα—τὸ δραματικὸ καὶ ὀρμητικὸ—εἰς βάρος τοῦ δευτέρου, τοῦ λυρικοῦ, οἱ δυναμισμοί, τὰ «κρεσσέντι» του εἶχαν μιὰ ἀποτομότητα ποὺ ἐτάραζαν τὴν ἠχητικὴ συνοχὴ καὶ τὴν διαφάνειαν, ὡς τόσο ὅμως ἦταν μιὰ ἐρμηνεία γεμάτη ψυχὴ ποὺ χειροκροτήθηκε μὲ θερμὴ ἐγκαρδιότητα. Ἀρχιμουσικὸς καὶ συνθέτης ἀνεκλήθησαν ἐπανειλημμένα στὴ σκηνή.

Ἀκολουθοῦσε ἡ γνωστὴ καὶ τόσο ἀγαπητὴ Συμφωνία σὲ ρε ἑλ. τοῦ Σαϊζάρ Φράνκ ποὺ εἶναι ἡ μοναδικὴ Συμφωνία τοῦ συνθέτη. Ἔργο ἀληθινὰ μεγαλειῶδες, ποὺ σημειώνει ἐποχὴν στὴν ἱστορίαν τῆς Γαλλικῆς Συμφωνικῆς Μουσικῆς—παρὰ τὶς ἀντιδράσεις ποὺ συνάντησε στὴν πρώτη του ἐκτέλεσι, τοῦ 1889. Κι' ἐδῶ ὁ κ. Μιχαηλίδης χειροκροτήθηκε θερμότερα, ἂν καὶ κατὰ τὴν γνώμην μου, ὑπερέβαλε σὲ πάθος καὶ δυναμισμό.

Στὸ δεύτερο μέρος τοῦ προγράμματος τὸ 2ο Κοντσέρτο πιάνου τοῦ Μπράμς σὲ σὶ ὑφ. μείζ. μὲ σολίστ τὸν Ἀλέξανδρον Οὐνίνσκυ, ἕναν ἀπ' τοὺς πιὸ διδάσημους σήμερον καλλιτέχνους. Παρ' ὅλο ποὺ ὁ κ. Οὐνίνσκυ ἦταν ἄρρωστος, παρ' ὅλο τὸν ὑψηλὸ πυρετὸ ποὺ τὸν κατείχε μᾶς ἔδωσε μιὰ συναρπαστικὴ ἐρμηνείαν καὶ πρέπει νὰ πῶ πῶς

καὶ ὁ μαέστρος Μιχαηλίδης ὠδήγησε τὴν ὀρχήστρα του μ' ἑλληνικὴν τὴν ἀπαιτούμενην προσοχὴν καὶ ἀκρίβειαν, σὲ ἄμεση συνοχὴ μὲ τὸν σολίστ, ἀλλὰ καὶ ἐρμηνεύοντας τὶς ιδέας καὶ τὶς ποιητικὰς ἐξάρσεις ποὺ ὁ Μπράμς ἐμπιστεύεται στὴν ὀρχήστρα. Τὸ νοσταλγικὸ «ἀντάντε» μὲ τὸ ὠραίο σόλο τοῦ βιολωντσέλλου, καθὼς καὶ τὸ χαρούμενο, μὲ κάποιους οὐγγρικοὺς ἀπηχήσεις «φινάλε» ἐρμηνεύθη, καν μὲ ἰδιαίτερην ἐπιτυχίαν ἀπὸ τὸν κ. Οὐνίνσκυ καὶ τὴν ὀρχήστρα. Ὁ λαμπρὸς πιανίστας ἀνεκλήθη ἅπειρες φορές στὴ σκηνὴ ἀπὸ τὸ κακομαθημένον ἀθηναϊκὸ κοινὸ ποὺ ἀπαιτοῦσε «μπίς».

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΛΑΛΑΟΥΝΗ

Ἡ συνανλία τῆς Κρατικῆς

● ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΟΥ
ΜΑΣ Κ. ΓΕΩΡ. ΒΩΚΟΥ

ΤΗΝ ΠΡΟΧΘΕΣΙΝΗ συνανλία τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας διήυθνε ὁ κ. Σ. Μιχαηλίδης. Τὸ πρόγραμμα περιελάμβανε ἔργα Μπράμς, Φράνκ καὶ Εὐαγγελάτου. Ὡς σολίστ ἔλαβε μέρος ὁ πιανίστας κ. Ὁύνινσκυ.

Τὸ ἔργο «Εἰσαγωγή σ' ἓνα δράμα» τοῦ κ. Α. Εὐαγγελάτου ἔχει δοθῆ καὶ σὲ προηγούμενες φορές. Ὁ χαρακτήρας τῆς τεχνότροπης ἐπεξεργασίας του τὸ καθιστᾷ ἰδιαιτέρως οὐσιαστικὸ τόσο σὲ σύλληψι μουσικῶν ἰδεῶν ὅσο καὶ στὴν μετάπλασί του μὲ μέσα τεχνικοῦ ὀρθολογισμοῦ καὶ περισκέψεως, πού ἀκριβῶς μ' αὐτὰ προσωποποιούνται ἐκτὸς ἀπὸ τὴν δημιουργικὴ ἔφεσι καὶ ἡ πνευματικότης. Οἱ θεματικὲς προβολὲς καθίστανται ἀνάγλυφες, καὶ ἡ ἀνάπτυξις τους τὶς περιβάλλει μὲ τὸ στοιχεῖον τῆς ἀνανεώσεως καὶ ἐν συναρτήσει τῆς ὀρχηστικῆς ἀρχιτεκτονικῆς, μὲ μία ὀργανικὴ διαρρυθμίσαι καλαισθητικὴ σὲ συνδυασμοὺς καὶ χρώμα. Ἡ ὀρχήστρα προσαρμόσθηκε πιστὰ πρὸς τὰ τεχνικὰ καὶ ἐκφραστικὰ σημεῖα τῆς παρτισιόν.

Ὁ πιανιστικὸς δεξιότεχνισμός καὶ ἡ ἐν γένει μουσικότης τοῦ κ. Ούνινσκυ, ἀποτελοῦν τὰ βασικὰ γνωρίσματα, μὲ τὰ ὁποῖα πέρασε τὰ ὄρια τῆς κοινῆς πιανιστικῆς ἐπιδόσεως, καὶ ἐγκατεστάθη σὲ περιοχὲς προορισμένες γι' αὐτοὺς πού τὰ πλήκτρα γίνονται κτῆμα ὄχι μόνον τῶν δακτύλων τους, ἀλλὰ καὶ τῆς ψυχῆς τους. Ἡ ἐρμηνεία τοῦ δευτέρου κονσέρτου γιὰ πιάνο καὶ ὀρχήστρα σὲ σὶ ὕφει μείζ. τοῦ Μπράμς ἀπὸ τὸν κ. Ούνινσκυ, ἀσφαλῶς δὲν ἦταν ἐκείνη πού ἔπρεπε ν' ἀναμένεται ἀπὸ ἓνα τέτοιον δοκιμασμένο καλλιτέχνη, κυρίαρχο τῶν τεχνικῶν μέσων, τῆς πλαστικότητος τοῦ ἤχου, τῶν χρωμάτων, τῆς μουσικοφραστικῆς ἐνότητος, καὶ τῆς μνήμης. Ἄν ὄχι κατὰ σύνολον, ἀλλὰ στὶς ἐπεισοδιακὲς θέσεις ἢ ἀπόδοσις τοῦ κονσέρτου εἶχε ἐμφανεῖς ἀρνητικὲς ὀψεις, ἐπὶ τῶν προαναφερθεισῶν περιπτώσεων. Ἀλλὰ πῶς εἶναι δυνατὸν ἓνας βιρτουόζος ν' ἀποδώσῃ ὅ,τι μπορεῖ, ν' ἀποδώσῃ παίζοντας μὲ πυρετό. Καὶ ὁ κ. Ούνινσκυ, πυρέσων ἐπαίξε τὸ κονσέρτο τοῦ Μπράμς. Ἀλλὰ καὶ τὸ ὅτι ἔφθασε στὴν τελευταία — ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας — μπατούτα τοῦ μνημειώδους πιανιστικοῦ κονσέρτου, ἀποτελεῖ μέγιστον ἐπίτευγμα τοῦ κ. Ούνινσκυ.

Στὴν Συμφωνία σὲ ρε ἔλασ. τοῦ Φράνκ τὴν ὀρχήστρα χαρακτήρισε κάποια ὑπερβολὴ ὅσον ἀφορᾷ τὸν ὀργανικὸ δυναμισμὸ, ἡ ὁποία συχνὰ ἔφθανε στὴν μελωδικὴ κι' ἁρμονικὴ ταχύτητα, στὸ Ἄλλεγκρέττο καὶ Ἄλλεγκρο νᾶν τρόππο» (δεύτερο καὶ

τρίτο μέρος). Ἄλλως τε οἱ ἡχοχρωματικὲς ἀντιθέσεις ἀκολουθοῦν διαμορφωτικὴ ἐκάστοτε πορεία, καὶ οἱ ἐκτάσεις τους ποικίλλουν ἀνάλογα μὲ τὸν συμβολικὸ χαρακτήρα τῆς συμφωνικῆς ἰδέας, εἴτε στὸν καθαρῶς μορφολογικὸ τῆς δογματισμὸ, εἴτε στὸν προγραμματικὸ τῆς. Ἀκόμη καὶ ἡ ἐννοια ἑνὸς περάσματος ἀπὸ τὰ ἐγχορδα, ἢ τὰ ξύλινα, ἢ μιᾶς ἡχητικῆς ἐκθέσεως μονομεροῦς ἢ ὁμαδικῆς, παίρνει τὴν ἀνάλογη διαμόρφωσί τῆς, ἀπὸ ὅσα ἐκεῖνα καθρεφτίζει καὶ καθορίζει τὸ ὕφος τοῦ κάθε συμφωνικοῦ δημιουργήματος, πού γίνεται τόσο συγκεκριμένο στὴν ἐθνικὴ του προέλευσι. Ὁ ἀρχιμουσικὸς — ὁ κάθε ἀρχιμουσικὸς — πρέπει νὰ ἀποβλέπῃ στὸ νὰ ἐντοπίζη τὰ καθοδηγητικὰ αὐτὰ στοιχεῖα πού συντελοῦν στὴν καθιέρωσι τοῦ ἀληθινοῦ ἐρμηνευτικοῦ πνεύματος. Ἀνεξαρτήτως ὁμως τῶν λεπτομερειῶν, καὶ ἡ γενικότης μπορεῖ νὰ ἔχη τὰ δικαιώματά της. Καὶ στὸ «Πέντο» καὶ «Ἄλλεγκρο νᾶν τρόππο» τοῦ πρώτου μέρους, ὁ κ. Μιχαηλίδης μὲ ἀκριβεῖς ρυθμικοὺς καὶ ἡχητικοὺς καθορισμοὺς πραγματοποιήσῃ ἀρκετοὺς καλαισθητικοὺς ὀργανικοὺς σχηματισμοὺς, μὲ ἀνάλογη παραστατικότητα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΩΚΟΣ

Ἡ συναυλία τῆς Κρατικῆς

Τοῦ συνεργάτου μας κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΩΚΟΥ

Τὴν προχθεσινὴ συναυλία τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας διῆύθυνε ὁ κ. Σ. Μιχαηλίδης. Τὸ πρόγραμμα περιελάμβανε ἔργα Μπράμς, Φράγκ καὶ Εὐαγγελάτου. Σόλιστ ὁ κ. Α. Οὐνίνσκυ.

Ἀριθμεῖ πολλὰς ἐκτελέσεις τὸ συμφωνικὸ ἔργο «Εἰσαγωγή σὲ ἓνα δράμα» τοῦ κ. Α. Εὐαγγελάτου. Ἰδιαιτέρως εὐσιαστικὸν, τόσο σὲ σύλληψι μουσικῶν ἰδεῶν ὅσο καὶ στοὺς μετασχηματισμούς, τὸ καθιστᾷ ὁ χαρακτήρας τῆς τεχνότροπης ἐπεξεργασίας του. Τὰ τεχνικά μέσα διακρίνονται διὰ τὸν ὀρθολογισμό καὶ τὴν περισκεψί τους καὶ ἀκριβῶς μ' αὐτὰ προσωποποιοῦνται ἐκτὸς ἀπὸ τὴν δημιουργικὴ ἔφεσι καὶ ἡ συνειδητοποίησις τῆς συνθετικῆς πραγματοποίησεως. Ἀνάγλυφες καθίστανται οἱ θεματικὲς προβολὲς καὶ ἡ ἀνάπτυξις τους τὶς περιβάλλει μὲ τὸ στοιχεῖον τῆς ἀνανεώσεως. Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ διαμόρφωσις τῆς ἐνορχηστρώσεως εἶναι ἓνα ἐπὶ πλέον προτέρημα τῆς ἑλληνικῆς αὐτῆς μουσικῆς δημιουργίας, ἡ ἐρμηνεία τῆς ὁποίας ἐναρμονίσθηκε μὲ τὰ ἐκφραστικὰ καὶ τεχνικὰ σημεῖα τῆς παρτίτουρας.

Στὴν Συμφωνία σὲ ρε ελασσον τοῦ Φράγκ, τὴν ὀρχήστρα χαρακτήρισε σχετικὴ ὑπερβολή, ὅσον ἀφορᾷ τὸν ὀργανικὸ δυνάμισμό, μ' ἐπακόλουθο τὴν τραχύτητα στὰ μελωδικὰ σχεδιαγράμματα καὶ στὰ ἀρμονικὰ συμπλέγματα, στὸ ἀλλεγκρέττο καὶ στὸ ἀλλέγκρο νὸν τρόππο τοῦ δευτέρου καὶ τρίτου μέρους. Θὰ πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι οἱ ἡχοχρωματικὲς ἀντιθέσεις ἀκολουθοῦν διαφορετικὴ ἐκάστοτε πορεία καὶ ἡ διεύρυνσις τους ποικίλλει ἀνάλογα μὲ τὸν συμβολικὸν χαρακτήρα τῆς συμφωνικῆς ἰδέας, πλαισιουμένης εἴτε ἀπὸ τὰ μορφολογικὰ εἴτε ἀπὸ τὰ

προγραμματικά της δόγματα. Βασικὴ προϋπόθεσις εἶναι ὁ καθορισμὸς τοῦ ὕφους τοῦ κάθε συμφωνικοῦ δημιουργήματος, πού γίνεται συγκεκριμένον στὴν ἐθνικὴ του προέλευσι.

Αὐτὰ τὰ καθοδηγητικὰ στοιχεῖα δεόν νὰ ἐντοπιζῆ ὁ ἀρχιμουσικὸς καὶ ὁ κάθε ἀρχιμουσικὸς. Ἀνεξαρτήτως, ὅμως, τῶν λεπτομερειῶν σημείων καὶ ἡ γενικὴς μπορεῖ νὰ ἔχη τὰ δικαιώματά της. Καὶ στὸ «λέντο» καὶ στὸ «ἀλλέγκρο νὸν τρόππο» τοῦ πρώτου μέρους, ὁ κ. Μιχαηλίδης μὲ ἀκριβεῖς ρυθμικοὺς καὶ ἡχητικούς καθορισμούς, πραγματοποίησε ἀρκετὰ καλαισθητικούς ὀργανικοὺς σχηματισμούς, μὲ τὴν ἀνάλογη παραστατικότητα.

Βασικὰ γνωρίσματα, ὁ δεξιό-τεχνισμὸς καὶ ἡ μουσικότης τοῦ κ. Οὐνίνσκυ. Πιανίστας εὐρισκόμενος σὲ μουσικὲς περιοχάς, ὅπου οἱ διεθνοὺς φήμους βίρτουόζοι ἔχουν θέσι.

Ἡ ἐρμηνεία τοῦ δευτέρου κοντσέρτου γιὰ πιάνο καὶ ὀρχήστρα σὲ σὶ ὕφεισι μείζ., τοῦ Μπράμς, ἀπὸ τὸν κ. Οὐνίνσκυ, ἀσφαλῶς δὲν ἦταν ἐκείνη πού ἔπρεπε ν' ἀναμένεται ἀπὸ ἓνα τέτοιον δοκιμασμένον καλλιτέχνη, κυρίαρχο τῶν πιανιστικῶν τεχνικῶν μέσων, τῆς πλαστικότητος τοῦ ἤχου, τῶν χρωμάτων, τῆς μουσικοφραστικῆς ἐγκαλιτέ καὶ ἐν κατακλείδι τῆς μνήμης.

Καὶ ἂν ὄχι συνολικά, ἀλλὰ ἐπεισοδικά, ἡ ἀπόδοσις τοῦ κοντσέρτου εἶχε ἐμφανεῖς ἀρνητικὰ ὄψεις γύρω ἀπὸ τὶς προαναφερθεῖσες περιπτώσεις. Ἀλλὰ ὁ βίρτουόζος αὐτὸς ἔπαιξε μὲ ὕψηλο πνεύμα. Καὶ τὸ ὅτι ἔφθασε μὲ τέτοιαις συνθήκαις τὸν τελευταῖον μέτρον τοῦ πιανιστικοῦ αὐτοῦ κολλοσσού, εἶναι μεγάλο ἐπίτευμα τοῦ κ. Οὐνίνσκυ.

Ο ΑΛΕΞ. ΟΥΝΙΝΣΚΥ ΜΕ ΤΗΝ ΚΡΑΤΙΚΗ

Τοῦ κ. Διονυσίου Γιατρᾶ

Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ούνινσκυ, πού μᾶς ἦταν γνωστός ἀπὸ τὰ προηγούμενα χρόνια, φτασμένος ἀπὸ τότε καλλιτέχνης καὶ ἀναγνωρισμένος ὡς ἓνας ἀπὸ τοὺς καλύτερους ἑρμηνευτὲς τοῦ Σοπέν, μᾶς εἶχε κάνει ἐντύπωση καὶ πρὸ τριετίας, πού τὸν ἀκούσαμε σὲ ρεσιτάλ, γιὰ τὴν ἐκθαμβωτικὴν τεχνικὴν του, τὴν ἐξαιρετικὴν ποιότητα τοῦ ἤχου τοῦ καὶ τὴν ζεστὴν εὐαισθησίαν του.

Εἶπαμε ὅτι ὁ Ούνινσκυ θεωρεῖται «μοναδικὸς ἑρμηνευτὴς τοῦ Σοπέν», ὅπως τονίζεται στὸ πρᾶγμα. Δὲν εἶναι ὁ μόνος στὸν ὁποῖον ἀπονέμεται ὁ τίτλος τοῦ «μοναδικοῦ σοπενίστα». Δὲν τὸ λέμε γιὰ νὰ μειώσουμε τὴν ἀξία τοῦ ἐξαιρετοῦ αὐτοῦ καλλιτέχνου. Κάθε ἄλλο. Πιστεύομε ἀντιθέτως ὅτι τέτοιοι τίτλοι φτάνουν στὸ σημεῖο νὰ ἀποτελοῦν παθητικόν, γιὰτὶ ἀποδίδουν σ' ἐκείνους πού ἀπονέμονται μίαν μονομέρεια πού πιθανῶς, πού ἀσφαλῶς, ὅπως εἶναι ὀρθότερο νὰ ποῦμε στὴν περίπτωσιν πού πρόκειται γιὰ ἀληθινούς καλλιτέχνας, δὲν ἔχουν. Αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ τὸν Ἀλέξανδρο Ούνινσκυ, τὸν ὁποῖον βαραίνει τὸ εὐτυχές, κάποτε, γι' αὐτὸν γεγονός, καὶ σήμερα ἀτυχέστατον, ὅτι εἶχε κερδίσει τὸ πρῶτον βραβεῖον μεταξὺ 100 διαγωνισθέντων καλλιτεχνῶν στὸν διεθνή διαγωνισμό Σοπέν τοῦ ἔτους 1932. Λέμε ἀτυχέστατον, γιὰτὶ ὅταν ἓνας «σοπενίστας» δὲν ἀρκεῖται νὰ παίξῃ Σοπέν, ὅπως εἶναι ἄλλωστε φυσικώτατον, ἀλλὰ παίζει καὶ ἄλλους, καὶ προπαντός ὅταν παίξῃ Μπετόβεν ἢ Μπάχ ἢ Μπράμς, δημιουργοῦνται αὐτομάτως ἐπιφυλάξεις. Καὶ ξεύρομε πόση σημασία ἔχουν οἱ προκαταλήψεις ὅταν ἐρχόμεσθε σὲ ἐπαφὴ μὲ τὴν Τέχνην. Στὴν προχθεσινὴ ἐπανεμφάνισίν του, ὕστερα ἀπὸ τρία χρόνια, μὲ τὴν Κρατικὴν Ὀρχήστραν, ὁ «σοπενίστας» Ούνινσκυ, ἐκτός ὅτι ἐπαίξε Μπράμς, εἶχε καὶ τὴν ἀτυχίαν νὰ εἶναι ἀρρωστος μὲ ὑψηλὸν μάλιστα πυρετό. Ἐπειδὴ οὔτε τίς προκαταλήψεις πού ἀναφέραμε ὑποθετοῦμε, οὔτε ἐπίσης μπορούμε νὰ παραβλέψωμε πόσο συντριπτικὸν εἶναι ἓνα Δεύτερον Κοντσέρτον τοῦ Μπράμς ἀκόμη καὶ γιὰ ἓνα πιανίστα πού δὲν παίζει μὲ σαράντα πυρετό, θεωροῦμε παρακινδυνευμένα ὅποιαδήποτε κρίσιν. Δὲν ἦ-

ταν, ὁμολογουμένως ἰδεώδης ἡ ἑρμηνεία τοῦ περιήμου αὐτοῦ κοντσέρτου, οὔτε μπορούσε νὰ εἶναι ἀλλοιῶς. Ὡστόσο, αὐτὸ δὲν μᾶς ἐμπόδιζε νὰ διακρίνωμε γιὰ μίαν ἀκόμη φορά στὸν Ἀλέξανδρο Ούνινσκυ ἓνα πιανίστα κλάσεως.

Τὴν συναυλίαν τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας, πού ἦταν ἡ πρώτη αὐτῆς τῆς χρονιάς, διπύθηνε ὁ κ. Σόλων Μιχαηλίδης, πού περιέλαβε ἐπίσης στὸ πρόγραμμά της τὴν «Εἰσαγωγὴν σ' ἓνα δρᾶμα» τοῦ κ. Α. Εὐαγγελάτου καὶ τὴν Συμφωνίαν τοῦ Σεζάρ Φράνκ. Τὸ ἔργον τοῦ κ. Εὐαγγελάτου, γνωστὸ καὶ ἀπὸ παλαιότερες ἐκτελέσεις του, δὲν εἶναι ἐμπνευσμένον ἀπὸ ἓνα ὀρισμένον δρᾶμα, ὅπως, μᾶς πληροφορεῖ ὁ ἴδιος ὁ συνθέτης. Ὀρθότερον, λοιπόν, θὰ ἦταν νὰ φέρῃ τὸν τίτλον «Δραματικὴ Εἰσαγωγή». Ὡστόσο, ἂν πρόθεσιν τοῦ συνθέτη ἦταν νὰ δώσῃ στὸ ἔργον του δραματικὸν χαρακτήρα, τέτοιοι χαρακτήρες δὲν γίνονται αἰσθητὸς στὸν ἀκροατή. Ὑπάρχει ὁμως μίαν ὡραία ἀντίθεση μεταξὺ τοῦ πρώτου θέματος, πού ἂν καὶ εἶναι δραματικόν, εἶναι ὡστόσο ὀρμητικόν ἔτσι μάλιστα ὅπως ἐμφανίζεται ἐκ ἀβυρτίου, καὶ τοῦ δευτέρου θέματος, πού ἔχει λυρικόν χαρακτήρα, καὶ εἶναι πετυχημένη ἡ ἐπεξεργασία τους καὶ ἡ δομὴ τοῦ ὅλου ἔργου.

Ἡ Συμφωνία τοῦ Φράνκ, πού ἀκολούθησε ἦταν ἓνα ἀκρόαμα ἐπιμελημένον καὶ μίαν ἑρμηνείαν πού εἶχε μουσικότητα, ἀλλὰ καὶ κάποια γλυκερότητα. Οἱ ρυθμοὶ πού ἐπιτυχάνει ἀπὸ τὴν ὀρχήστραν ὁ ἀρχιμουσικὸς κ. Σόλων Μιχαηλίδης, μὴν δύναται νὰ ἔχουν συντονισμό, δὲν διαγράφονται ὁμως, καὶ μὲ τὴν καθαρότητα, τὴν σιβαρότητα, τὸ νεῦρον, πού θὰ ἀποζητοῦσε κανεὶς. Κι' αὐτὸ ἦταν ἀκόμη περισσότερο αἰσθητὸν στὰ «τούττι» τῆς ὀρχήστρας τοῦ Κοντσέρτου τοῦ Μπράμς.

Ἡ πριγκίπισσα ἀγαπᾷ τὸν Μπράμς

Η ΠΡΙΓΚΙΠΙΣΣΑ ΕΙΡΗΝΗ παρέστη χθές βράδυ στην πρώτη τακτική συναυλία τοῦ Νέου "Ἐτους, μετὰ τὶς διακοπές τῶν ἑορτῶν, πού ἔδωσε στὸ θέατρο «Κοτοπούλη» ἡ Κρατικὴ Ὀρχήστρα Ἀθηνῶν, ὑπὸ τὴν διεύθυνσι τοῦ Κυπρίου συνθέτου καὶ ἀρχιμουσικοῦ Σόλωνος Μιχαηλίδη, διευθυντοῦ τῆς Συμφωνικῆς Ὀρχήστρας Βορείου Ἑλλάδος.

Σολιστ τῆς συναυλίας ἦταν ὁ Ἀμερικανὸς πιανίστας Ἀλέξανδρος Οὐνίνσκυ στὸ «Κοντσέρτο γιὰ πιάνο καὶ ὀρχήστρα ἀρ. 2» τοῦ Μπράμς, τὸ ὁποῖο ἡ πριγκίπισσα Εἰρήνη παρηκολούθησε μὲ ξεχωριστὴ προσήλωσι. Ὅπως εἶχε παρατηρήσει καὶ πέρυσι ἡ στήλη, στὶς περιγραφές τῆς γιὰ τὶς συναυλίες πού διήύθυνε ὁ Καραγιάν, ἡ πριγκίπισσα φαίνεται ν' ἀγαπᾷ ἰδιαίτερα τὸν Μπράμς.

ΜΕ ΠΥΡΕΤΟ

Ο ΔΙΑΣΗΜΟΣ ξένος καλλιτέχνης, γνωστὸς στοὺς Ἀθηναίους ἀπὸ πολλὰς προηγούμενες ἐμφανίσεις του μετὰ τὸν πόλεμο, προσέφερε στὸ μουσόφιλο κοινὸ τῆς πρωτεύουσας μιὰ σπάνια ἀπόλαυσι, παρὰ τὸ γεγονός ὅτι, ὅπως ἐγνώσθη, ἀδιαθέτησε φθάνοντας στὴν Ἀθήνα καὶ ὑπέφερεν ἀπὸ ὑψηλὸ πυρετό. Οἱ ἀκροαταὶ τὸν ἐπευφήμησαν ζωηρότατα καὶ τὸν ἀνεκάλεσαν ἐπανειλημμένα. Ἡ ἀδιαθεσία τοῦ καλλιτέχνου τοὺς στέρησε ὁμῶς τὴν χαρὰ ἐνός «ἀνκόρ» μὲ Σοπέν, στὴν ὁποία ἐλπίζανε. (Ὁ Οὐνίνσκυ θεωρεῖται ἐξαιρετὸς σοπενίστας).

ΠΑΡΟΥΣΙΕΣ

ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΣ ἡ ὀρχήστρα εἶχε ἐκτελέσει, στὸ πρῶτο μέρος τοῦ προγράμματος, τὴν «Συμφωνία» τοῦ φράνκ καὶ μὲ πολλὴ ἀγάπη τὴν «Εἰσαγωγή σ' ἓνα δράμα» τοῦ Ἀντίοχου Εὐαγγελάτου, πού χειροκροτήθηκε ἐπίσης ζωηρότατα μαζί μὲ τὴν ὀρχήστρα, τὸν μάεστρο καὶ τὸν συνθέτη, παρόντα στὴν αἴθουσα.

Τὸ ἀκροατήριον πού εἶχε κατακλύσει ὅλες τὶς θέσεις καὶ τὰ πρόσθετα καθίσματα περιελάμβανε μέλη τοῦ διπλωματικοῦ σώματος, ἐκπροσώπους τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν καὶ ἐκλεκτὰ μέλη τῆς ἀθηναϊκῆς κοινωνίας, μὲ τὶς κυρίες Λίαν Παν. Τσαλδάρη καὶ Ναντίν Κωνστ. Τσαλδάρη στὴν πρώτη σειρά.

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Η ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ — Σ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ — ΑΛ. UNINSKY — ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓ. KOELLREUTTER ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

Τοῦ κ. ΦΟΙΒΟΥ ΑΝΩΓΕΙΑΝΑΚΗ

Ὑπερτονική «ἐκφραση» ἦταν τὸ κύριο χαρακτηριστικὸ τῆς πρώτης μετὰ τὶς γιορτὲς συμφωνικῆς συναυλίας (θέατρον «Ρέξ», 13)1)64). Μιὰ ἐκφραση, πού παρέσυρε τέμπι, πλαστικότητα, σονοριτέ, δυναμική, πέρα ἀπ' τὰ ὅποια ὅρια ἐρμηνευτικῆς παράδοσης, χωρὶς ὥστόσο νὰ μᾶς πείσει, ὅτι βρισκόμαστε μπροστὰ σὲ μιὰ νέα ἀντίληψη ἐρμηνείας.

Ὁ μαέστρος, ὁ συνθέτης καὶ διευθυντῆς τῆς Συμφωνικῆς Ὁρχήστρας Βορείου Ἑλλάδος Σόλων Μιχαηλίδης, νομίζουμε, ὅτι δὲν ἐκτίμησε σωστὰ τὴν εὐαισθησία τῶν μουσικῶν τῆς Κρατικῆς. Μὲ τὴν πολύχρονη πείρά τους, ἦταν φυσικὸ ν' ἀντιδράσουν μὲ τὸν τρόπο, μὲ τὸν ὁποῖο ἀντέδρασαν στὴν πλατειᾶ κίνησή του, πού τοὺς καλοῦσε, ἀπ' τὰ πρώτα μέτρα τῆς «Εἰσαγωγῆς σ' ἓνα δράμα» τοῦ Ἀντ. Εὐαγγελάτου καὶ τῆς Συμφωνίας τοῦ Φράνκ, νὰ «ἐξαντλήσουν» ὅ,τι ἀποθεματικὸ διέθεταν σὲ ἦχο καὶ ἐκφραση. Μὲ ἀποτέλεσμα, ἡ κατ' ἐξοχὴν ἐσωτερικὴ, μὲ ἀπειρες ἀποχρώσεις ἀντ' ἑαυτῶν καὶ ἠχητικῶν φωτισκίσεων Συμφωνία τοῦ Φράνκ, νὰ χάσει ὅ,τι ἀκριβῶς τὴν χαρακτηρίζει.

Παράλληλα, ὅμως, δὲν μπορούμε νὰ μὴν ἀναφέρουμε τὴν καθαρότητα, μὲ τὴν ὁποία παρουσιάστηκαν καὶ τὰ δύο ἔργα καὶ ἰδιαίτερα τὴ στοργὴ τοῦ Σόλωνα Μιχαηλίδη γιὰ τὸ ἐλληνικὸ ἔργο, πού, παρὰ τὴν ὑπερβολικὴ ἐκφραστικότητα, ἐκράτησε σ' ἓνα ὑψηλὸν τόνο ἐρμηνείας.

Σολίστ ὁ Ἀλέξανδρος Οὐνίνσκυ,

ὁ ὁποῖος, ἂν καὶ ἄρρωστος, μὲ ὑψηλὸ πυρετὸ, ἀναγκάσθηκε νὰ παίξει τὸ Δεύτερο Κοντσέρτο τοῦ Μπράμς. Κάθε κρίση πιστεύουμε, ὅτι θὰ ἦταν ἀδικη. Ἀναρρωτιόμαστε, ὥστόσο — καὶ μαζί μὲ μᾶς πολλοὶ ἄλλοι — γιὰτὶ νὰ μὴ ἀναβληθεῖ, ἢ, ἂν αὐτὸ δὲν ἦταν ἐφικτό, νὰ ματαιωθεῖ ἡ συμμετοχὴ του. Καταντᾷ δάρβαρο, ἐξ αἰτίας ἐνὸς συμβολαίου, νὰ ὑποχρεῶνεται ἕνας καλλιτέχνης νὰ ζῆ τὴν ἀγωνία, πού πέρασε ὁ Ἀλέξανδρος Οὐνίνσκυ στὸ κοντσέρτο τῆς Δευτέρας.

Φοβοῦμεθα, ὅτι ὀμιλίες ὅπως αὐτὴ τοῦ συνθέτη καὶ καθηγητῆ Χ.Ι. Κελλρῶυττερ, πού ὠργάνωσε τὸ «Γκαίτε Ἰνστιτούτο» στὴν αἴθουσα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας (11)1)64), δὲν ἐξυπηρετοῦν οὐσιαστικὰ τὴν προβολὴ τῶν σύγχρονων μουσικῶν τάσεων, οὔτε βοηθοῦν ν' ἀποκτήσει ἡ σύγχρονη μουσικὴ δημιουργία νέους φίλους, καινούργιους ὁπαδούς.

Ἡ ὀμιλία τοῦ καθηγητοῦ Κελλρῶυττερ, παρὰ τὰ μουσικὰ παραδείγματα καὶ τὶς ἀναφορὲς τῆς, μὲ ἔγχρωμες διαφάνειες, στὶς εἰκαστικὲς Τέχνες, στάθηκε σ' ἓνα ἐπίπεδο καθαρῆς ἀφαίρεσης καὶ φιλοσοφικοῦ στοχασμοῦ, πού προϋποθέτει Κοινὸν μὲ ἀνάλογες προσλαμβάνουσες παραστάσεις. Τὸ Κοινὸν μας, ὅμως, στὴν συντριπτικὴ του πλειοψηφία, εἶναι γνωστὸν, ὅτι ἀγνοεῖ πολὺ βασικώτερα πράγματα ὡς πρὸς τὶς ἀρχές, τὴν ἐξέλιξη καὶ τὶς τάσεις τῆς σύγχρονης Μουσικῆς καὶ ὅτι, γι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸ λόγο, ἔχει ἀνάγκη ὀμιλιῶν, πού νὰ θίγουν, μὲ ἀπλούστερο τρόπο, βασικὲς πλευρὲς τῆς σύγχρονης μουσικῆς σκέψης.

Ἀνεξάρτητα ὅμως ἀπὸ αὐτὸ — γιὰ τὸ ὁποῖον θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχει ἐνημερωθεῖ ὁ καθηγητῆς Κελλρῶυττερ — ἡ ὀμιλία του πιστεύουμε, ὅτι θὰ εἶχε περισσότερο τὴ θέση τῆς ὡς κείμενο (μὲ μουσικὰ παραδείγματα) σ' ἓνα μουσικὸ περιοδικό. Μόνον τότε, ἀκόμα καὶ ὁ πληροφορημένος ὁπαδὸς τῆς σύγχρονης Μουσικῆς, θὰ μπορούσε νὰ παρακολουθήσει μὲ ἀνεση τὴν ὅλη σκέψη καὶ διατύπωσή της, ἄλλοτε ἐπιστρέφοντας σὲ μιὰ φράση καὶ ἄλλοτε ἐπιμένοντας σὲ μιὰ ἄλλη, ὅταν τοῦτο τὸ ἐπιβάλλει τὸ νόημα. Ζήτημα χρόνου, δηλ., πού δὲν προσφέρει ποτὲ μιὰ ὀμιλία, ὅπως αὐτὴ τοῦ καθηγητοῦ Κελλρῶυττερ: πολὺ περισσότερο μάλιστα, ὅταν τὰ ἀγγλικά του συμπαθέστατου ὀμιλητῆ (σ' αὐτὴν τὴ γλῶσσα ὀμίλησε) ἦταν τόσο ἐντόνα γερμανικά στὴν προφορὰ τους.

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Σάκη Παπαδημητρίου : «Εισαγωγή στην τζάζ». — Κρατική Όρχηστρα Αθηνών : Διευθυντής, Σόλων Μιχαηλίδης. Σολίστ, Άλέξανδρος Ούνινσκυ (πιάνο). Μία διάλεξις του καθηγητού Χ. Γ. Καϊλλρωϋτερ περι συγχρόνου μουσικής. — Η Άρμενοαμερικανίς πιανίστα Λούσυ Ίσκανιάν.

ΥΠΟ ΤΟΥ κ. ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ

ΚΑΘΟΛΟΥ δέν θά πρέπει νά πικράνουν τά παρακάτω λόγια τόν 23ετή έραστή της τζάζ Σάκη Παπαδημητρίου, από τη Θεσσαλονίκη, πού μέ πολλήν εδγένεια έστειλε πρós κρίσιν στη στήλην αυτή την τόσο καλοτυπωμένη εργασία του: «Εισαγωγή στην τζάζ». (Σάκη Παπαδημητρίου: «Εισαγωγή στην τζάζ», έκδόσεις Διαγωνίου, Θεσσαλονίκη 1963). Θά ήταν έγκληματικό από μέρους μας άλλωστε, ν' αποθαρρύνουμε ένα νέο παιδί πού εδγενικώτατα φιλοδοξεί, μ' αυτήν την εργασία του, νά δώση ένα τόνο πνευματικό σ' αυτήν την τέχνη και την έκφρασι ενός ολοκληρωτού κόσμου δημηλικών του, σάν νά προσπαθή νά δείξη (άκόμη και στην πολιτεία) από πού θά έπρεπε ν' αρχίση η διεύρυνσι της μουσικής καλλιέργειας της γενεάς αυτής. (Άνάλογο σχέδιο έχει ήδη αρχίσει νά εφαρμόζεται, νομίζω, στην Άγγλία).

Έλπίζαμε νά παρατηρούσαμε μόνον, ότι η προσπάθεια πού ανέλαβε δίχως κανένα έπιστημονικόν έξοπλισμό είναι πολύ άνωτερη των δυνάμεών του και ότι αυτά άκόμη τά έργα διασημών ειδικών της τζάζ, πού φαίνεται νά έχη διεξέλθει, γίνονται κάποτε δεκτά μέ μεγάλες έπιφυλάξεις. Βρεθήκαμε ώστόσο στην πολύ πιό δυσάρεστη θέση ν' άμφισβητήσουμε από τόν Σάκη Παπαδημητρίου (δίχως νά κατηγορούμε αυτόν, αλλά μάλλον τούς παιδαγωγούς από τά χέρια των οποίων πέρασε) τη στοιχειώδη θεωρητική μουσική του κατάρτισι και τά έλληνικά του: Τό διογραφικό του σημάδιμα στό κάλυμμα του βιβλίου, μάς πληροφορεί γιά τις άτακτες (σχεδόν αυτόδιδάκτος) μουσικές του σπουδές και γιά τό πέρασμά του από τό άμερικανικό κολλέγιο «Ανατόλια», στην Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Η φοίτησι του στη σχολή αυτή ίδίως, δέν του δίβαζε καν την άρετη της άκριβολογίας, την Ικανότητα νά σκεπτεται πάνω στην σημασία των λέξεων και των τεχνικών όρων πού μέ τόσο άπρονοησία και άφέλεια φαίνεται νά μεταχειρίζεται. Κάνει λόγο, π.χ. γιά «οιγαίνον» ρυθμό (άντι γιά άργό) και μιλά γιά κρουστά πού έχουσι «κρίσιμην δέξυτητα ήχου» (άντι γιά κρουστά μέ καθωρισμένο τονικό ύψος).

Μία σύντομη έπιλογή από τις σελίδες του βιβλίου και από τό «Εδρετήριο όρων και έκφράσεων» θά είναι, πιστεύουμε, πιό εύληπτη από κάθε κρίσι. Πληροφορούμεθα ότι «γκλισάντο» είναι «σύντομη διαδοχή από νότες άρμονικά (;) παιγμένες, ότι «όντο» είναι «ζώνη μουσική περίοδο (1) στό τέλος του κομματιού», ότι «όλο τραγούδι σημαίνει τραγούδι γιά ένα τραγουδιστή μέ... συνοδεία πιάνου», ότι συκοπή είναι «η ρυθμική εκείνη τεχνική (1) μέ την όποια ό τονισμός του ισχυρότερου μέρους του μέτρου μεταβιβάζεται στό άσθενέστερο», ότι τό θέμα είναι μία μουσική «φράση», ότι μετατροπή είναι «τό πέρασμα από την μία κλίμακα στην άλλη» (ό νέος δέν φαίνεται νά υποψιάζεται ότι κάποια διαφορά υπάρχει άνάμεσα στην έννοια «κλίμακα» και την έννοια τονικής») και ότι «φούγκα»... «Άλλ' έδω, προτιμώ ν' αντίγραψω δλόκληρο τόν όρισμό: «Μία πολύπλοκη φόρμα κοντραπούντου μέ πολλές μελωδικές γραμμές πού ονομάζονται «φωνές», κάθε μία από τις όποιες διατηρεί τη σχετική της άκεραιότητα (1) μέ την δλη σύνθεση. Η φούγκα άρχίζει μ' ένα θέμα στό όποιο κάθε φωνή εισέρχεται μέ τή σειρά της (1) σάν νά μιμείται η νά κυνηγάει την προηγούμενη της. Άκολουθεί η ανάπτυξι του θέματος, όπου οι «φωνές» συγκρούονται σε διάφορους συνδυασμούς, και τό τέλος μέ την επανάληψι του άρχικού θέματος στην άρχική του μορφή».

Ίσως όμως νά ζητούμε πολλά από τόν νέο, απαιτώντας νά ξέρη τό τί ακριβώς είναι φούγκα, τό τί είναι θέμα, άπάντησις, αντίθεμα, έπεισόδια, «πεντάλ» και «στρέττο», την στιγμή πού στην πρωτεύουσα υπάρχουν παιδαγωγοί της μουσικής, όχι πολύ καλλίτεροι του. Και δίχως νά διαμφισθητούμε διόλου την έπαφή του μέ την τζάζ η τις Ικανότητές του ως εκτελεστού, πού πάντως άπομένει νά γνωρίσουμε, τόν φέρνουμε σόν ένα παράδειγμα του μορφωτικού έπιπέδου του όποιο δρίσκεται μέ νεολαία πού σφύζει από ύγιεις, ώστόσο, πνευματικές όρέξεις. Άνάλογα φαινόμενα, στις φεουδαρχίες των χωρών της Νοτιοανατολικής Άσίας, μάς είχαν προκαλέσει, έδω και δύο μήνες, θλίψη θαύτατη και πικρία. Ποιά όμως θά πρέπει νά είναι η αντίδρασις μας όταν τά ύδια αυτά φαινόμενα, τά ύδια συμπτώματα μιάς νόσου, τά παρακολουθοιμε στην δική μας, ευρωπαϊκή ύποτιθεται, νεολαία — πού είναι σάρκα και ψυχή μας;

★

ΧΑΡΙΑ μάς έφευρεν η παρουσία, στό «πόνημα» της Κρατικής Όρχηστρας Αθηνών, του μουσουργού και μουσικολόγου Σόλων Μιχαηλίδη, άρχιμουσικού της Συμφωνικής Όρχηστρας Βορείου Έλλάδος πού έκει, στην Θεσσαλονίκη, έχει νά παρουσιάση ένα πολιτιστικό έργο τόσο ωραίο. Η έρμηνεία του της «Εισαγωγής σ' ένα έρμα» του Άντιόχου Εύαγγελίου, δρέθηκε σε σύμπνοια μέ τις έκφραστικές προθέσεις του μουσουργού. Άπέδωστ τόν γνήσιο και ηγαίο ρομαντισμό της

νεοελληνικής σάτης μουσικής σελίδος μέ μεγάλες αντίθεσεις δυναμικής και χρωματισμών. Στην «Συμφωνία» του Σεζάρ Φράνκ, θ' αναζητούσαμε από την έρμηνεία του μεγαλύτερη συνοχή και έκφραστική ένότητα. Ο σολίστ της συναυλίας, Άλέξανδρος Ούνινσκυ, ό όποιος πρò δεκαετίας και πλέον ειχεν ένθουσιάζει την τότε μουσική νεολαία μέ τό Τρίτο Κονσέρτο γιά πιάνο του Προκόφιεφ, στο Δεύτερο Κονσέρτο γιά πιάνο του Μπράμς όπηρσεν άπλώς άκατανόητος. Τά δύο πρώτα μέρη του έργου ήσαν ένα σκόπιμο και άνηλεές σφυροκόπημα του «κλασίου», πέρ' από τό όποιο όμως μπορούσε νά διακρίνη κανείς τόν δάσκαλο της τεχνικής και, σ' έλάχισια σημεία, τόν μουσικό. Στα δύο ύπόλοιπα μέρη, οι άγριες αυτές διαθέσεις ειχαν κάπως ύποχωρήσει. Έλέχθη ότι ό διάσημος πιανίστας έπαιξε μέ πυρετό 39,5 βιθμών. Κάτι τέτοιο θά συνέβαινε, διότι από φυσιολογικές συνθήκες, θά ήταν άδύνατον νά κάμη ό,τι έκαμε. («Ρέξ», 13-1-1964).

★

ΔΥΣ ΚΟΛΑ θά μπορούσαμε ν' αποφανθοιμε κατηγορηματικά γιά την διάλεξι του καθηγητού Χ.Γ. Καϊλλρωϋτερ, από τό Μόναχο, μέ θέμα «Κατανόησις της σύγχρονης μουσικής — μία αισθητική μελέτη», δίχως νά μελετήσουμε μέ προσοχή τό χειρόγραφο της. Καταλάσαμε μόνον ότι ό συμπαθής έπιστήμων είναι γνησιώτατος Τεύτων μυστικιστής, απ' εκείνους πού αναζητούν παντού άντικείμενα έκστάσεως. Τέτοιο άντικείμενο φαίνεται νά είναι γι' αυτόν και η όρθολογιστικώτατη και κάποτε στυγνός μοδηματική σύγχρονη μουσική. Έμίλησε γι' αυτήν σ' ένα ύφος πού μάς έθύμισε τούς άμοεθούς του μυστικιστάς και ρομαντικούς, όπως ό Σιλέζιους η ό Νοβάλις. Σ' αντίθεσι (όχι και τόσο φρόνιμη, μέ τις όλους θεωρητικές και άφηρημένες προθέσεις δια των οποίων έπέδιωσε νά την θεμελιώση) μέ άλλους θεωρητικούς (Στούκενσμιτ) πού βλέπουν την σύγχρονη μουσική σάν μία εξέλιξι της άρμονίας, ό Καϊλλρωϋτερ την βλέπει σάν μία εξέλιξι του ρυθμού, έξω όμως από κάθε έννοια Ιστορίας και Ιστορικής προσοπτικής. Δύο η τρεις εστοχες παρατηρήσεις του θόλωσαν μέσα σ' ένα πέλαιος άφηρημένων έννοιων, των οποίων η άποκρυπτογράφηση μόνον από χειρογράφου είναι δυνατή. Όπωσδήποτε, τόν εύχαριστούμε γιά τά άφραϊ μουσικά παραδείγματα και πρò πάντων γιά εκείνο τό θείο, πράγματι, κοιμάτι παραδοσιακής Ινδικής μουσικής πού έχορακτήρισεν ως έκφρασι ακυκλικού χρόνου του Σύμπαντος. (Αϊθουσα Άρχαιολογικής Έταιρίας, 11-1-1964).

★

ΜΗΤΕ την μουσικότητα των λαϊκών τραγουδιστών της φυλής από την όποια καταγεται, αλλά μήτε και την έκθεωτική και σίγουρη τεχνική των παιδαγωγών του Νέου Κόσμου, πού την έθρεψε, διακρίναμε στην Άρμενοαμερικανίδα πιανίστα Λούσυ Ίσκανιάν. Μοναδική άρετη πού οι διδάσκαλοι της κατώρθωσαν εν μέρει νά της διαβιβάσουν είναι μία έννοια γιά καθορή άσθρωσι — πού και αυτή, προδίδεται πολλές, πάρα πολλές στιγμές. Κατά τά άλλα, εκείνο πού χρειάζεται στην δεσποινίδα Ίσκανιάν, είναι ένας καλός μετρονόμος. Θά πρέπει νά μάθη νά μετρά σωστά — ένα, δύο, τρία, τέσσερα — γιατί ό χρόνος της αλλάζει σχεδόν κάθε φορά πού αλλάζουν και τά φθογγόσημα. Έν συνεχεία άς προσπαθήση νά δελτίωση την τεχνική της, μελετώντας άσκήσεις άρπισμάτων σε τρίχη και δέκατα έκτα. Την άκούσαμε σε δύο σονάτες Σκαρλάτι, σε μία σονάτα Μότσαρτ, σε έναν Αδούλγε-διασμό του Σούμπερτ, και σε ένα Νυχτερινό (έργον 15. άριθ. 1) και μία Σπουδή (έργον 10 άριθ. 8) του Σοπέν. (Θέατρο Έλληνοαμερικανικής Ένώσεως, 14-1-1964).

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΕΩΤΣΑΚΟΣ

Ἡ συναυλία τῆς Κρατικῆς

Τὴν Κρατικὴ Ὀρχήστρα Ἀθηνῶν δι-
 ηύθυνε πραχτὲς ὁ κ. Σάλων Μιχαηλί-
 δης, διευθυντὴς τοῦ Κρατικοῦ Ὁραίου
 Θεσσαλονίκης καὶ τῆς Συμφωνικῆς
 Ὀρχήστρας Βαρείου Ἑλλάδος.

Ὁ κ. Μιχαηλίδης, συνθέτης, ἔχει
 νὰ παρουσιάσῃ μουσικὴ δραστηριότη-
 τα σὲ δικταταμένη κλίμακα.

Ὡς ἀρχιμουσικὸς, τὸν ἐπέλαμε προ-
 χτὲς γιὰ πρώτη φορά.

Εἶναι δύσκολο νὰ πῆ κανεὶς, μὲ ἕ-
 να μόνον ἀκουσθῆναι, ἂν ὑπάρχῃ ἰσορο-
 πία ἀνάμεσα στὶς διάφορες μουσικὲς
 ἐκδηλώσεις τοῦ κ. Μιχαηλίδου. Ἄν ὁ
 Μιχαηλίδης - ἀρχιμουσικὸς ἔχῃ τὴν ἴ-
 δια ἀξία καὶ παρουσιάσῃ τὸ ἴδιον ἐν-
 διαφέρον μὲ τὸν Μιχαηλίδου - συνθέτη
 ἢ θεαροκρίτη.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ἡ τέ-
 χνη τῆς μπαγκέτας εἶναι ἕνα εἰδικὸ
 χάρισμα καὶ ὅτι, παρ' ἄλληλα, τὸ χά-
 ρισμα αὐτὸ δὲ φτάνει δίχως τὴν εἰδι-
 κὴ καλλιέργειά του.

Ἄν μπορούμε, ἢ μάλλον, ἂν ἐπι-
 τρέπεται νὰ κρίνομε, μὲ βάση ἕνα καὶ
 μόνον συμφωνικὸ ἔργο ποικίλων τεχνι-
 κῶν καὶ ἐρμηνευτικῶν ἀπαιτήσεων —
 ἐννοῶ τὴ Συμφωνία σὲ ρέ ἔλασ., τοῦ
 Φράνκ, ποῦ εἶχε στὸ πρόγραμμά του
 ὁ κ. Μιχαηλίδης — πρέπει νὰ κοιταλή-
 ξομε, ἴσως, στὸ συμπέρασμα, ὅτι ὁ
 καλλιτέχνης αὐτὸς δὲν ἐμφανίζει «μεί-
 ζονα ἐπίδοση» στὴν τέχνη τοῦ ἀρχι-
 μουσικοῦ σὲ σύγκριση μὲ τὶς ἄλλες
 μουσικὲς δραστηριότητες του καὶ ἰ-
 διαίτερη τριβὴ καὶ μύηση στὰ τεχνικὰ
 τοῦ ἀρχιμουσικοῦ καὶ τὰ μυστικὰ τῆς
 μπαγκέτας.

Ἡ ἐκδηλώσή του, ὡς ἀρχιμουσικὸς,
 ἀπὸ τὰ προβλήματα δυναμικῆς, μορ-
 φῆς τῆς ἐρμηνείας, ἕως τὴν ψυχολο-
 γία τοῦ χρώματος τῆς ὀρχήστρας καὶ
 τὸ «πλάσσιμο» τοῦ ἤχου δείχνει, ὅτι
 δὲν μῆθε ἀκόμα ὁ καλλιτέχνης βα-
 θεῖα στὶς περιοχὲς τῆς τεχνικῆς, κα-
 θὼς καὶ τοῦ στοχασμοῦ καὶ τῆς ποιή-
 σης.

Δὲν ξέρω πῶς στάθμισε, ὑποκειμε-
 νικὰ καὶ ἀντικειμενικὰ, τὰ πράγματα
 ὁ κ. Μιχαηλίδης καὶ διέλεξε, γιὰ τὴν
 πρώτη του ἐμφάνιση ἐδῶ, τὴ Συμφω-
 νία τοῦ Φράνκ, ἔργο, ποῦ ἀπαιτεῖ ἀ-
 λθινὴ «ἀναδημιουργία». (Γιὰ νὰ πραγ-
 ματοποιηθῇ μιὰ τέτοια «ἀναδημιουργία»
 χρειάζονται τεχνικὲς ἱκανότητες,
 ποῦ νὰ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα σκληρῆς
 εἰδικῆς μελέτης καὶ μεγάλῃς πείρας,
 καθὼς καὶ δύναμη ἐσωτερικῆ, ποῦ ν' ἀ-
 ποτελῇ τὴ συνισταμένη ψυχικῆς καὶ
 πνευματικῆς ἐνέργειας).

Ἡ ἀπόδοσις τοῦ τραγικοῦ, ἀπὸ τὴ
 μιὰ, τοῦ πόθου γιὰ φῶς καὶ χαρὰ, ἀ-
 πὸ τὴν ἄλλη, τῶν δύο τούτων κόσμων,
 ποῦ χαρακτηροῦν καὶ συνθέτουν ἀλό-
 κλησιν τὴ Συμφωνία τοῦ Φράνκ, ἡ ἀ-
 πόδοσις, μὲ ἄλλοις λόγια, τοῦ «δράμα-
 τος», ποῦ ἐπινοησιασθάνεται καὶ στὰ
 τρία μέρη τοῦ ἔργου μὲ διαφορετικὴ,
 στὸ κρῆνος, «μυοφή», ἀπαιτεῖ, καθὼς
 δικαιοκῶς ἐξισορροποῦν τὰ ἴδια μουσι-
 κὰ θέματα, μεγάλη τέχνη, πνευματικὴ
 τῆτα καὶ ποίηση ὥστε ν' ἀποκαλυφθῇ
 ὁ βαθύτερος ἐκφραστικὸς λόγος τῆς
 «ἐπιστροφῆς» αὐτῆς τῶν θεμάτων στὴ
 νέα «μυοφή» τοῦ κάθε μέρους τῆς
 Συμφωνίας.

Ἀπὸ τὰ τρία αὐτὰ μέρη ὁ κ. Μι-
 χαηλίδης μᾶς ἔδωσε μὲ περισσότερην
 ἐπιτυχίαν τὸ πρῶτο. Ὑπῆρχαν ἐδῶ στι-
 γμὲς μιᾶς ἐκφραστικῆς ποικιλίας.

Ἐπίσης δοθῆ ἀπέφυγε τὶς ὑπερβο-
 λὰς — «τραβήγματα» καὶ «κρατήμα-
 τα» — ποῦ συνήθως ἀκούμε στὴν περί-
 φημη φράση τοῦ ἀγγλικοῦ κάρνου, στὸ
 β' μέρος τοῦ ἔργου. Ἀλλὰ ὡς «χρῶ-
 μα» καὶ ἤχος, ἡ φράση αὐτὴ, καθὼς
 καὶ ἕλω τούτο τὸ μέρος τῆς Συμφω-
 νίας δὲν ἀποκάλυπτε τὴν ποίησίν του.
 Ἄς σημειωθῇ, ὅτι τὸ μέρος αὐτὸ εἶ-
 ναι τὸ κατ' ἐξοχὴν ποιητικὸ τοῦ ἔρ-
 γου, μιὰ, ὡς ποῦμε, ποιητικὴ προβολὴ
 τοῦ «δράματος».

Ἐπίσης ἡ ἀπόδοσις τοῦ θέματος
 τοῦ τρίτου μέρους, εὐθύς μὲ τὴν εἰσα-
 δὸν του, δὲν εἶχε ὅσο ἔπρεπε τὸ χαρα-
 κτήρα τῆς λυτρωτικῆς ἰδέας καὶ τοῦ
 σκιασθῆματος χαρᾶς. Χαίρην, φορές -
 φορές, ἡ ἐκφραστικὴ μορφή καὶ ἀδύ-
 νατος, ποιητικὰ, οἱ ἀντιθέσεις τοῦ
 ἀρχιμουσικοῦ (ὅπως π.χ. ἐκεῖ, ποῦ τὰ
 ἔγχωρα ἀκφράζουν τὴν τραγικὴν ἰδέαν
 καὶ οἱ τρομπέτες μὲ τὴν ἄρπαι τὴ λυ-
 τρωτικῆ).

Ἡ ἐκτέλεσις τῆς ὥραίας «Εἰσαγω-
 γῆς σ' ἕνα δράμα» τοῦ κ. Α. Εὐαγγελ-
 λάτου ἦταν ἱκανοποιητικὴ. Ὁ κ. Μι-
 χαηλίδης πραγματοποιοῦσε στὴ συμ-
 φωνικῇ τούτῃ σελίδα μιὰν ἰσορροπία
 φωνῶν. Καλὰ τὰ τέμπι του, ἡ δυναμι-
 κή του καὶ τὸ ὕψος, γενικὰ, τῆς ἐρμη-
 νείας.

Σολίστ τῆς συναυλίας ὁ πιανίστας
 κ. Α. Οὐνίνσκυ, γνωστός μας ἀπὸ πο-
 λαιότατες ἐμφανίσεις του ἐδῶ.

Ἦταν βασιστός, προχτὲς, ὁ καλ-
 λιτέχνης Γρίπη, μὲ ὄλες τῆς τῆς
 ἐκδηλώσεως καὶ τὰ «χαρακτηριστικὰ»
 τῆς. Πυρετός, ζάλη, βήχας κλπ. Φα-
 νερὸ τὸ πόσο ὑπέφερε ὁ πιανίστας.
 Τούτο δημιούργησε μιὰν «ἀτμόσφαι-

ρα», μπορῶ νὰ πῶ, ἀγωνίας τόσο
 στους ἀκροατὲς ὅσο καὶ στους μου-
 σικοὺς. Καὶ ἰδιαίτερα, φαντάζομαι,
 στὸν ἀρχιμουσικὸ, ποῦ εἶχε τὶς εὐθύ-
 νες καὶ τὰ βάρη τὰ διπλά (τῆς αὐ-
 τοτελοῦς ἐρμηνείας) καὶ τοῦ «αυτο-
 θεύοντος ἀρχαίου») ἐνὸς ἔργου, ὅπως
 τὸ Κοντσέρτο ἀριθ. 2, τοῦ Μπράμς,
 ποῦ, ἀπ' τὴν πλευρὰ τῆς ὀρχήστρας,
 ἔχει τὶς ἀπαιτήσεις μιᾶς συμφωνίας.

Κάτω ἀπὸ τέτοιες συνθήκες τὸ μου-
 σικὸ ἀκουσθῆναι, ποῦ ζητᾷ ἡρεμία καὶ
 ἀνιστὴ ἀπὸ κάθε πλευρὰ, παύει πιά νὰ
 ἀποτελῇ εὐχαρίστησις.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει τὸ παίξιμο
 τοῦ Οὐνίνσκυ διατηροῦσε τὴ λάμψη
 του. Καὶ ἦταν συγκινητικὴ ἡ μετα-
 μόρφωσις, ὅταν ὁ καλλιτέχνης, ὕστερα
 ἀπὸ ἕνα «τούττι» (τῆς ὀρχήστρας)
 ἀρχίζε τὸ μέρος του. Ἡ μουσικὴ ἔδι-
 νε δύναμη στὴν ψυχὴ καὶ κέρδιζε τὸ
 σῶμα, καθὼς ὁ ἐρμηνευτὴς ἔμπαινε
 στὰ βασίλειά της, στὰ βασίλεια τῶν
 ἤχων.

Δ. Α. ΧΑΜΟΥΔΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ

Με τὸν ἀρχιμουσικὸ Σ.
Μιχαηλίδη καὶ τὸν πιανί-
νιστα Ἄλεξ. Οὐνίνσκυ.

ΕΙΝΑΙ ἡ πρώτη φορά, ποὺ παρακολουθοῦμε ἀπὸ κοντὰ τὴν ἐργασία τοῦ Κυπρίου μουσικοῦ Σόλωνα Μιχαηλίδη, διευθυντοῦ τῆς Συμφωνικῆς Ὀρχήστρας Βορείου Ἑλλάδος καὶ ἀρχιμουσικοῦ τῆς πρόσφατης συναυλίας τῆς Κρατικῆς, σ' ἓνα πρόγραμμα με ἔργα Εὐαγγελάτου, Φράνκ καὶ Μπράμς. Πρόκειται γιὰ ἓναν ἐμπειρο καὶ εὐαίσθητο καλλιτέχνη με μουσικότητα, σαφεῖς γραμμὲς στὴν καθοδήγησι τῆς ὀρχήστρας καὶ συγκεκριμένους ἀντιλήψεις τῆς ἐρμηνείας. Δὲν εἶναι, ὅμως, δυνατόν νὰ παραβλέψωμε, δίπλα σ' αὐτὰ τὰ προτερήματα, ὠρισμένες ἄλλες πτυχὲς τῆς τέχνης του, ποὺ δὲν βοήθησαν προχθὲς στὴν πλήρη ἐπιτυχία τῶν ἀποδόσεων.

Παρ' ὅλη τὴν τόσο φροντισμένη ἐπεξεργασία κάθε φράσεως καὶ λεπτομέρειας, ποὺ ἔδωσε πολύχρωμη ὄψι στὰ ἔργα καὶ ἀνταποκρινόταν ἰδιαίτερα στὴ «Συμφωνία» τοῦ Σεζάρ Φράνκ με τὸ ἱριδωτὸ χρῶμα καὶ τὴ συνεχῆ ἐναλλαγὴ τῶν ψυχικῶν καταστάσεων τῆς, παρατηρήσαμε κάποιον ἄλλοις δυναμικῆς ἰσορροπίας ἀνάμεσα στὶς διάφορες ὁμάδες, καὶ κυρίως ἓνα φορτσάρισμα τῆ δημιουργία ἠχητικῶν εἰκόνων, ποὺ εἶχαν ὡς ἀποτέλεσμα κάποιες βίαιες ἐντάσεις, ἀπότομες ἐναλλαγές τῶν «τέμπι» καὶ ὀξύτητες στὰ ὑψηλὰ κλιμάκια (στὰ δυὸ ἀκραία μέρη τῆς Συμφωνίας, ἐνῶ ἡ ἀρχὴ τοῦ «λέντο» ἀπεδόθη ἀντιθέτως πολὺ ἀργά). Γιὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλο λόγο ἡ ὀρχήστρα παρουσίασε ὠρισμένες ἐλλείψεις στὴ συνοχή, με ἀποτέλεσμα οἱ μεγαλόπνοες ιδέες τοῦ ἔργου τοῦ Φράνκ νὰ χάνουν πολλές φορές τὴν αὐστηρότητα τῆς δομῆς καὶ τὴ διαύγεια τῆς μορφῆς τους.

Ἡ «Εἰσαγωγή» σ' ἓνα δράμα τοῦ Α. Εὐαγγελάτου, πρῶτο ἔργο τῆς συναυλίας, ἔχει ἐξαιρετικὰ παραστατικὸ χαρακτήρα. Κινεῖται ἀνάμεσα σὲ δυὸ βασικὲς διαθέσεις, τοῦ κόπως πένθιμου λυρισμοῦ καὶ τῆς δραματικῆς ἐξάρσεως, με σημαντικὴ συμμετοχὴ τῶν χάλκινων. Κι' ἐδῶ ἡ ἐρμηνεία τοῦ ἀρχιμουσικοῦ ὑπεγράμμισε — πέραν τῆς ἀνταχῆς τοῦ περιορισμένου κλειστοῦ χώρου — τὶς σελίδες με δραματικὸ περιεχόμενο, με ἀποτέλεσμα νὰ συγχέωνται μερικὲς φορές οἱ θεματικὲς ἐπεξεργασίες τῶν διαφόρων φωνῶν.

Ὁ ρωσικῆς καταγωγῆς πιανίστας Ἀλέξανδρος Οὐνίνσκυ, σολίστ τῆς συναυλίας στὸ «Δεύτερο Κοντσέρτο» τοῦ Μπράμς, εἶναι ἓνας γνωστὸς γιὰ τὴ μπριγιάντικη τεχνικὴ του εἴρτουόζος. Ἐρμήνευσε προχθὲς τὸ τόσο δύσκολο ἔργο, ποὺ ζητάει ὅλες τὶς πνευματικὲς καὶ... σωματικὲς δυνάμεις τοῦ σολίστ, παρ' ὅλο ποὺ ἦταν ἄρρωστος, ὅπως πληροφορηθήκαμε, κι' ἔτσι ἐξηγοῦνται ἀσφαλῶς τὰ μικροατυχήματα κατὰ τὴν ἀπόδοσί του, ποὺ ἔγιναν ἀκόμη πιὸ αἰσθητὰ με τὴν ἐλλείψι συνοχῆς ἐκ μέρους τῆς ὀρχήστρας. Νομίζουμε πάντως — ἀσχέτως με τὴν προχθεσινὴ ἀδιαθεσία τοῦ ἐξαίρετου πιανίστα — ὅτι τὰ κοντσέρτα τοῦ Μπράμς δὲν ἀνταποκρίνονται στὴν ἰδιοσυγκρασία του ποὺ βρίσκει τὸ καταλληλότερο πεδίο δράσεως σὲ ρομαντικὰ καὶ ἰδιαίτερα σὲ δεξιοτεχνικὰ ἔργα.

ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ

Θεσσαλονίκη Βελούδη

Η ΤΕΤΑΡΤΗ ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΤΗΣ Σ.Ο.Β.Ε.

Διευθυντής:
Σολίστ:

Σ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ
Ρ. ΠΕΤΡΟΣΣΙΑΝ

Με επίτυχία δόθηκε τήν περασμένη Δευτέρα στο κατάμεστο από κόσμο θέατρο τής 'Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, η τέταρτη τακτική συναυλία τής Σ.Ο.Β.Ε. με μαέστρο τόν κ. Σ. Μιχαηλίδη και σολίστ τόν παγκοσμίου φήμης πιανίστα κ. Ράφφι Πετροσσιάν. 'Η συναυλία έσημείωσε μεγάλη έπιτυχία τόσο από τήν άποψη τού προγράμματος πού περιελάμβανε τήν Είσαγωγή τού Καμπαλέφσκυ «Κόλας Μπρενιόν», τήν συμφωνία άρ. 2 σέ ρέ μείζ. έργ. 43 τού Σιμπέλιους και τό κοντσέρτο άρ. 2 σέ Ντό 'Ελ τού Ραχμάνινωφ, όσο και από τήν άποψη τής έκτελέσεως τών έργων.

Τήν Είσαγωγή τού Καμπαλέφσκυ «Κόλας Μπρενιόν» τήν είχαμε ξανακούσει (έάν θυμούμαι καλάς) από τήν όρχήστρα μας με διευθυντή τόν κ. Μιχαηλίδη. 'Η Είσαγωγή αυτή είναι παρμένη από τήν όπερα «Ο μάστορας τού Κλαμεσού» πού ό Καμπαλέφσκυ τήν έγραψε επάνω στη γνωστή νουβέλλα τού Ρομαίν Ρολλάν.

Μετά τήν Είσαγωγή, η όρχήστρα έπαιξε τήν θαυμάσια συμφωνία άρ. 2 τού Ζάν Σιμπέλιους πού πέρασε πριν από 7 χρόνια σέ ηλικία 92 έτών. 'Η Συμφωνία αυτή, γραμμένη στα 1902 είναι από τά πιό αντιπροσωπευτικά έργα τού συνθέτη. 'Ο Φινλανδός μουσουργός περιγράφει στό α' μέρος τήν ησυχή ποιμενική ζωή τών συμπατριωτών του, στο δεύτερο δίνει μία εικόνα ενός σκλαβωμένου λαού πού βοδίζει μέσ' στο σκοτάδι, στο τρίτο νομίζει κανείς ότι ό συνθέτης ρεμβάζει στα χιονισμένα τοπία τής πατρίδος του ενώ τό τελευταίο μέρος είναι ένας θριαμβευτικός παίαντας πού μάς δίνει μία ζωντανή εικόνα λευτερίας.

'Η απόδοση τού έργου αυτού, άν και σέ α' έκτέλεση, ήταν άψογη από κάθε πλευρά. 'Ο μαέστρος κ. Μιχαηλίδης κατώρθωσε να κρατήσει άμείωτο τό ενδιαφέρον τού κοινού, δίνοντας μία τόσο θαυμάσια έρμηνεία σ' όλα τά μέρη τής Συμφωνίας, πού δίκαια γοητευμένο τόν καταχειροκρότησε βγαζόντάς τον στην σκηνή επανειλημμένως. Πράγ-

ματι, ό κ. Μιχαηλίδης χρησιμοποιώντας τήν μπαγκέτα του έκφραστικά έδωσε ρυθμική όμοιογένεια κατορθώνοντας έτσι να μεταφέρη νοερά τό άκροατήριό του στην μακρινή χώρα τού Βορρά.

'Η συναυλία, τελείωσε με τό κοντσέρτο άρ. 2 σέ Ντό 'Ελ τού Ραχμάνινωφ, πού άπέδωσεν ένας θαυμάσιος βιρτουόζος τού πιάνου, ό Ράφφι Πετροσσιάν. 'Εδώ πρέπει να σημειώσουμε, ότι ήταν εύτύχημα για τήν τέχνη τής μουσικής τό γεγονός ότι ό ιατρός Ντάλ, χρησιμοποιώντας τήν μεθοδο αυθτοποβολής κατώρθωσε να επιβληθή στον Ραχμάνινωφ και να τόν πείση ν' άρχιση πάλι να συνθέτη, γιατί λίγοι ίσως θά γνωρίζουν ότι ό μεγάλος αυτός Ράσος μουσουργός είχε κατακτήσει ψυχοπαθής μετά τήν άποτυχία πού σημείωσε η Πρώτη του Συμφωνία και τό Πρώτο του Κοντσέρτο για πιάνο και όρχήστρα.

Βέβαια, τά καθαυτό μουσικά προσόντα ενός βιρτουόζου πιανίστα δέν είναι εύκολο να αξιολογηθούν άπόλυτα με τέτοια έργα. Αυτός ό διάχυτος λυρισμός και τό ρομαντικό πάθος πού διαρθρώνουν τό κοντσέρτο αυτό, είναι στοιχεία πού δέν άποκαλύπτουν στην έντέλεια τήν βαθύτερη μουσική αξία τού πιανίστα.

'Ωστόσο, ό σολίστ τής βραδυάς μάς χάρισε αξέχαστες στιγμές τόσο με τήν άρτια τεχνική του όσο και με τήν εξαιρετική ευαισθησία του σέ μίαν άνεγάρδιαστη έρμηνεία τών μουσικών φράσεων. 'Η συνοδεία τής όρχήστρας άρκετά καλή, σέ σημείο πού ό παγκοσμίου φήμης βιρτουόζος εξέφρασεν τόν θαυμασμόν του δίνοντας τά συγχαρητήριά του στον μαέστρο και στους μουσικούς.

Πρέπει να σημειωθή πως είχα έπαινος για τήν όρχήστρα μας τό ότι έχει συνεργασθή και συνεργάζεται με όργανα σαν τόν Πετροσσιάν, τήν Δεβετζή, τόν Ούνινσκυ, τήν Μπακράουερ τόν Ρίτσι, τόν Ροστρόποβιτς τόν Άσκενάζυ και τόσες άλλες πογκοσμίου φήμης φήμες. 'Όλοι έκφράζουν τόν θαυμασμό τους και δέχονται εύχαριστως να ξαναπαίξουν με τήν όρχήστρα.

Συγκριμένα, ό κολοσσός τού βιολεντσέλου Ροστρόποβιτς όταν συναντήθηκε με τήν Δεβετζή στην Μόσχα δέν δίστασε να προβή σέ έγκωμιαστικά σχόλια για τήν όρχήστρα, τονίζοντας πως θά τού μείνουν αξέχαστες οι μουσικές στιγμές κατά τήν βραδυά τής εμφάνισέως του.

Γ. Μ. ΜΥΛ.

Ο ΡΑΦΙ ΠΕΤΡΟΣΙΑΝ ΕΝΘΟΥΣΙΑΣΜΕΝΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ Σ.Ο.Β.Ε.

Σέ εύχαριστήρια έπιστολή του από τήν Αθήνα (ήμ. 12 Νοεμβρίου) πρὸς τόν διευθυντή τῆς ΣΟΒΕ, ὁ διαπρέπῆς πιανίστας Ράφι Πετροσιάν πού συμμετέσχε ὡς σολίστ στήν 4η συναυλία τῆς συμφωνικῆς μας ὀρχήστρας γράφει μεταξύ ἄλλων:

«Έχω διαπιστώσει μεγάλη πρόοδο στήν ὀρχήστρα. Γοητεύθηκα ιδιαίτερα ἀπό τήν ποιότητα τῶν πνευστῶν. Τά ἔγχορδα ἦταν πολύ σταθερά. Εἶχα πολύ συγκινηθεῖ μέ τήν ἐκτέλεση τοῦ κοντσέρτου τοῦ Ραχμάνινωφ. Εἶναι δύσκολο νά ξεγάζω

κανεῖς τήν ὑποδοχή τοῦ κοινού. Σᾶς εύχαριστῶ ἀκόμη μιά φορά γιά τόν ἀπεριτοκαί εύλύγιστο τρόπο πού μέ συνεδύσατε. Ἦταν γιά μένα ἀληθινή εύφροσύνη νά παίξω μαζί σας. Διευθύνате τόν σολίστ κατά τρόπο ἀξιοθαύμαστο. Ὡς πρὸς τήν ἐκτέλεση τῆς συμφωνίας τοῦ Σιμπέλιους, αὐτό ἦταν μιά πραγματική ἀποκάλυψη γιά μένα. Θά φυλάξω μιά ἀξέχαστη ἀνάμνηση ἐκείνης τῆς βραδυᾶς καί μένω μέ τήν ἐλπίδα νά ἀνανεώσω αὐτή τή χαρά στό μέλλον, γιατί μαζί σας κάνει κανεῖς μουσική».

16 Νοεμβρίου 1964

«Θεοφιλιανη»

Ραφί

Quelques derniers extraits de Presse

"Eiki" Athènes 20.1.1964

" M. Michaelides, Chef principal de l'Orchestre Symphonique de la Grèce du Nord, nous a vraiment enchanté par la manière qu'il a interprété les œuvres du programme. Dans la symphonie de Franck il a manifesté une profonde compréhension musicale, une disposition romantique et un tempérament viril. Il y avait des moments que le public a été complètement absorbé par le très grand niveau de l'exécution et la nature musicale exceptionnelle de cet excellent chef d'orchestre"

I. Boukouvala

"Avri" 17.1.64

" La contribution de M. Michaelides dans le domaine de la musique est particulièrement importante, chose déjà reconnue pas seulement en Grèce mais dans toute l'Europe. Il est une personnalité manifolde avec des grandes capacités et un caractère brillant.

L'impidite technique et clarté sur le plan architectural caractérisait la symphonie. Le chef d'orchestre nous a donné toutes les idées d'une telle manière claire qu'on a pu suivre l'évolution intérieure de l'œuvre "

B. ANEADINOS

"Nes" 16. 1. 64

" C'est avec une grande joie que nous avons salué au podium de l'Orchestre d'Etat d'Athènes M. Solon Michaelides.... Par ses services il a enrichi toute branche de la musique grecque.

....La symphonie de Franck a été interprétée dans la tradition pure de la Schola Cantorum où il a fait ses études ..... Dans le concerto (Brahms No. 2) le Chef d'Orchestre a créé une atmosphère favorable et une collaboration complète avec le grand soliste (Uninsky)"

M. VANVOGLIS

"Vina" Athènes 17.12.1962

....." Dès le premier moment de la répétition nous avons créé avec le Chef d'Orchestre M. Michaelides un contact intérieur, sans paroles, un contact d'un cœur à l'autre, qui a touché son point culminant à l'exécution."

M. ROSTROPOVITCH

Τιμητική έκλονή του κ. Σ. Μιχαηλίδη

Στήν τελευταία έτησία συνέλευση τών
μελών τής Διεθνούς Μουσικής 'Εταιρίας
πού έδοεύει στό Λονδίνο ό κ. Σόλων
Μιχαηλίδης εξέλέγη διά τό 17 έτος μέ-
λος του έκτελεστικού συμβουλίου. Πού
εδος του συμβουλίου είναι ό μεγάλος
Ούγγρος συνθέτης Γόλταν Κοντάυ.

★ ΕΞΕΛΕΓΗ για 17η φορά ο Έλληνας συνθέτης και μαέστρος Σόλων Μιχαηλίδης σαν μέλος του εκτελεστικού συμβουλίου της Διεθνούς Μουσικής Έταιρίας, που εδρεύει στο Λονδίνο. Πρόεδρος είναι ο Ούγγρος συνθέτης Ζόλνταν Κόνταλυ.

* * *

Greek composer and maestro Solon Michaelides has been re-elected — for the 17th time — member of the Executive Council of the International Music Society in London.

50 Χρόνια Μουσική

‘Ο αγών διά τήν θέσιν του διευθυντου πριν ακόμη λήξη ή θητεία του αποχωρούντος κ. Καζαντζή.— Υποψήφιοι διευθυνται οί κ.κ. Βασιλειάδης, Θεοφάνους, Βακαλόπουλος, Άστρεϊνίδης και Μιχαηλίδης.— Η έδρα μουσικολογίας εις τό πανεπιστήμιον εγκατελείφθη τήν τελευταίαν στιγμήν.— Οί σπουδάζοντες ανώτατα μαθήματα εις τό έξωτερικόν και ό διδάσκων εις γερμανικά πανεπιστήμια

ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ έπήγαιναν όμαλά εις τό ώδειον, τρόπος του λέγειν ό-μαλά, διότι πάντοτε ή άνωμαλία εύρίσκειτο έν κυήσει εις τό ώδειον. Έφ’ όσον άνεμένετο ή ήμερομηνία, πού τήν είχαν σημειώσει ίσχυρά εις τήν μνήμην, όλοι, όπλαδ ή τήν ήμεραν πού έσημειώνετο εις τά διθλία τό όριον τής ηλικίας του κ. διευθυντου, ένας έκνευρισμός παρεμπρείτο. Ο κ. Καζαντζής δέν ένδιεφέρετο διά τόν αντίκαταστάτην. Είχε και λόγους νά ζήσπ τά ύπόλοιπα χρόνια μακράν τής Θεσσαλονίκης, νά μήν έπηρεάζεται από γεγονότα πού προκαλούν συγκινήσεις και από τά παράνοτα έκείνων πού δέν θά έγίνοντο διευθυνται.

Ήσαν δέ πολλοί οί υποψήφιοι διά τήν θέσιν του διευθυντου. Ο κ. Βασιλειάδης, ό κ. Θεοφάνους, άργότερον ό Βακαλόπουλος και τελευταίος ό κ. Άστρεϊνίδης και ό κ. Μιχαηλίδης. Ο μόν κ. Βασιλειάδης ύποστηρίχεται από τόν Καλομοίρην και από άλλους παράγοντας τών Άθηνών και τής Θεσσαλονίκης είχε δέ σόν τούς άλλους και τό προσόν ότι είχε διατελέσει διευθυντής Ωδειου εις τήν Κύπρον, ό δέ κ. Β. Θεοφάνους διότι ήτο ό αρχαιότερος τών καθηγητών και είχε δώσει δείγματα τών ικανοτήτων του.

ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ

Ο κ. ΑΣΤΡΕΪΝΙΔΗΣ είχεν επίσημη δία τά προσόντα διά νά αναλάβη τήν διεύθυνσιν σάν δικακεκριμένους συνθέτης και εκτελεστής άνεγνωρισμένους εις τήν άλλοδαπήν. Του είχαν υποδειχθή νά ζητήσπ τήν θέσιν του διευθυντου, αλλά τήν τελευταίαν στιγμήν ό τότε ύπουργός τής παιδείας Π. Λεβαντής, άντι νά διορίσπ τόν Άστρεϊνίδην πού τόν είχε ζητήσει ό Ίδιος, ή τόν κ. Βασιλειάδην πού άλλοτε είχαν ύπογράψει ό Ίωάννης Μιχαήλ τόν διορισμόν του ως διευθυντου έπρωτίμως τόν κ. Μιχαηλίδην και διότι ήτο αξίως μουσικός αλλά και διότι ήτο φυγάς εκ Κύπρου, όταν ό αγών συνεχίζετο και διέτρεχε μερικόν κίνδυνον. Η άρμολογία μου δέν εκτείνεται μέχρι του σημείου νά έχω μίαν γνώμην περί του καλύτερου. Διότι ως εκτελεστής και συνθέτης ήμπορεί ό κολώς κατηρτισμένος νά εκφέρη ελάνθαστον γνώμην, αλλά δια τό διοικητικόν δέν ήμπορεί νά προεπιτη τις διότι έν πρακτικώμεν εσαρμόζεται εκείνω πού λέγεται ότι ή αρχή μάς δείξπ τήν αξίαν του άνδρός. Δια νά βρούμε όμως τήν αληθειαν, έπρεπε ή νά έχωμεν τέσσαρα Ωδεία και νά τούς κρίνωμεν ή νά

τούς αφήναμε νά διευθύνουν από ένα εξάμημον έκαστος.

ΤΕΣΣΕΡΕΣ ΜΗΝΕΣ ΕΔΙΔΕΤΟ Η ΜΑΧΗ

ΤΟ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΝ πού εδίδετο ή μάχη διά τήν κατάλημν τής θέσεως του διευθυντου του Ωδειου, συνέβησαν πολλά παραξήλαρα, αλλά μεν παρασηνιακάς, άλλα δέ φανερά.

Ποτέ άλλοτε, γιά καμμία ύπόθεσι, δέν εκινήθησαν τόσο έπίσημοι και άνεπίσημοι, ύπουργοί, βουλευται, στρατηγοί, δημοσιογράφοι και κληρικοί δια νά ύποστηρίξουν έκαστος τόν δικόν του, σάν νά επρόκειτο περί σπουδαιοτάτης θέσεως.

Έδημιουργήθη και άλλο θέμα κατά τόν έορτασμόν τής 40ετηρίδος του Ωδειου. Έπρεπε νά γίνη πρότασις νά παρασημοφορηθών οί εργασθέντες διά τήν πρόδον. Τότε δεκάδες άποψων ύποστηρίχθησαν. Η πρώτη ήτο νά τιμηθ ή μόν ό κ. Καζαντζής ό όποιος ήτο πλέον συνταξιοχός και ήτο ιδρυτής του ώδειου. Άλλη πρότασις ήτο νά παρασημοφορηθών όσοι παρασηληθησαν όταν ιδρύθη τό Ωδειον.

Τρίτη πρότασις ήτο νά παρασημοφορηθών οί έχοντες εικοσαήτη ύπηρεσίαν καθηγητών, τετάρτη πρότασις νά παρασημοφορηθών όλοι οί καθηγηται, πέμπτη πρότασις νά παρασημοφορηθών και οί έφοροι, έκτη πρότασις νά παρασημοφορηθών μερικοί έφοροι πού προσέφεραν ύπηρεσίας εις πολλὰς περιόδους και άλλα πρότασις, δικαιοσύνη αυτή, νά παρασημοφορηθ ή κ. Σ. Δημητριάδης ό όποιος από τής ιδρύσεως του Ωδειου μέχρι σημερινον ύπηρεσεν έν συνεχείαι έφορος και λαμπρός μελίστα έφορος.

ΔΕΝ ΕΓΕΝΕΤΟ ΚΑΜΜΙΑ ΠΡΟΤΑΣΙΣ

ΕΝ ΤΕΛΕΙ δέν έγένητο δεκτή καμμία πρότασις και άφέθη κατά τά ελληνικά έθιμα νά τρέξουν οί ένδιαφερόμενοι διά νά επιτύχουν παρασημοφορίαν, άνθ’ ών έπύραξαν.

Τώρα πού εγγίζουν αι ήμέραι διά νά έορτασθ ή πεντηκονταετηρίς του Ωδειου άσφαλώς θά έχουν αρχίσει παρασηνιακάι ενέργεια και κρυφαί ετοιμασία, πού θά γνωσθούν διότι οί μουσικοί πού μεγάλωσαν με τά μαθήματα τής άρμονίας, τών συμφωνιών και πού τρέμουν τά κφάλτσα, γρήγορα θά φανούν ότι ευρισκόνται έν δυσαρμονία, ότι δέν συμφωνούν και ό καθείς θά κινή πολλά φάλτα.

ΠΡΟΣΕΦΥΓΑΝ ΣΤΟΝ ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΝ

ΔΙΑ νά παλεμηθ ό Βασιλειάδης και νά άκυρωθ ή διορισμός του ως διευθυντου, έπεισαν τόν Βακαλόπουλον νά προσφύγη εις τό συμβούλιον επικρατείας, διότι μόνον ό Βακαλόπουλος κατείχε τά τυπικά προσόντα έν απόλυτω τάξει όπως τά

είχε δάλει στον νόμον ό κ. Καζαντζής δια νά μή είναι δυνατόν νά του πάρη άλλος τήν διεύθυνσιν.

Τότε όλοι προέτρεφαν τόν Βακαλόπουλον νά προσφύγη, όλοι τόν άνεγνωρίσαν ως έξοχον, διότι ήθελαν νά ξεφύγουν από τόν σκόπελον του νέου τήν ηλικίαν κ. Βασιλειάδου, ενώ ό Βακαλόπουλος μετά ένα δύο χρόνια θά εδγαινε και αυτός συνταξιοχός και θά είχαν τών καιρών όλοι νά κινήθουν διά νά επιτύχουν έκαστος δι’ εαυτών τήν διεύθυνσιν.

Άλλά τά πράγματα δέν έρχονται ούτε όπως τά φοβάται κανείς, αλλά ούτε όπως τά εύχεται. Άκολουθούν δικόν τών δρόμο και συνήθως γίνονται τά μή αναμενόμενα και τά μή ύπολογιζόμενα.

ΚΑΙ ΕΔΡΑ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΙΧΕ γίνη σκέψις νά ζητηθ ή νά γίνη στο πανεπιστήμιον και έδρα μουσικολογίας. Άλλά ένα στην αρχή πολλοί εκινήθησαν, άνεστειλαν κατόπιν κάθε ενέργειαν, διότι διεπίστωσαν ότι έστερούντο τυπικόν τιμών προσόντων πού τά είχαν άλλοι εκπαίδευμένοι εις τό έξωτερικόν. Έσκεψθησαν δέ ότι θά ήτο δύσκολον νά επιτύχουν ακόμη και αν είχαν τά προσόντα, διότι δέν επρόκειτο περί διορισμού στη φιλοσοφική σχολή, όπου οί καθηγηται εξετάζου αν είναι ό υποψήφιος δημοτικιστής ή όχι, αλλά γιά μία έβρα έντελώς ζήνη γιά τούς καθηγηται τό πανεπιστήμιον από τούς όποιους μόνον μερικοί άπόφοιτοι διδασκαλείων είχαν μάθει λίγο διολι γιά νά κάνουν και μάθημα ώδικής στα σχολεία όταν στα χρόνια εκείνα δέν ύπήρχον καθηγηται τής ώδικής στα σχολεία.

Ένώ οί παλαιοί καθηγηται του πανεπιστημίου δέν άπέριπτον τών πρώτων και ήσαν πρόθυμοι νά εισηγηθών εις τό ύπουργείον, οί Ίδιοι πού είχαν ένδιαφερόθ δια τήν έδραν, εματαιώσαν κάθε προσπάθειαν, τις ει-δε δια τίς πού λόγον.

ΠΟΙΟΙ ΣΠΟΥΔΑΖΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

ΣΗΜΕΡΟΝ σπουδάζουν περί τούς δεκά Έλληνες μουσικολογίαν εις τήν Ευρώπην. Διέτρεψεν ό νεαρός κ. Φλώρος, όπως διέτρεψε και ό κ. Θεμέλης και οί δύο άπόφοιτοι του Ωδειου Θεσσαλονίκης. Άλλά αυτοί είχαν τήν τύχην νά ευρίσκωνται εις κύκλον περισσότερο πολιτισμένον και αναγνωρίζεται ή αξία τουν δια νά διδάσκων και νά διευθύνων όρχήστρας.

Θά ήμπορούσε κάλλιστα νά διορισθ ή κ. Φλώρος (υίός Φλώρος) εις τό πανεπιστήμιον και νά γίνη ό ιδρυτής τής έδρας. Διότι τά τυπικά του τολύχιστον προσόντα κανείς εις τήν Ελλάδα δέν τά έχει. Ίσως εύτυχώμεν νά ιδώμεν νά πρτανευθών όρθαι, δικαιοι και ανώτεροι άπόψεις δια νά δαδίσωμεν πρós τό καλύτερον.

Παρασκευή
"Βήμα" 10 Ιανουαρίου 1964

ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΩ

ΚΙΝΗΣΗ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Μία γόνιμη πενταετία

Ο ΜΑΕΣΤΡΟΣ ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΜΑΣ ΜΙΛΑΕΙ ΓΙΑ ΤΑ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΑ, ΤΑ ΣΧΕΔΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΚΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ, ΓΙΑ ΤΗΝ ΝΕΑ ΕΞΟΡΜΗΣΗ ΤΗΣ ΣΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΔΥΟ ΔΙΚΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑ: ΕΝΑ ΛΕΞΙΚΟ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΝΑ ΚΟΝΤΣΕΡΤΟ ΓΙΑ ΠΙΑΝΟ ΚΑΙ ΟΡΧΗΣΤΡΑ

Η ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ Όρχηστρα Βορείου Ελλάδος συμπληρώνει έφετος πέντε χρόνια εξαιρετικά γόνιμης λειτουργίας, μιάς πενταετίας αφιερωμένης κατά ένα μεγάλο ποσοστό στην προβολή της ελληνικής μουσικής και των δικών μας καλλιτεχνών.

Ίδρύθηκε με Βασιλικό Διάταγμα της 18ης Φεβρουαρίου 1959 και έκανε την πρώτη της εμφάνιση την 1 Ιουνίου του ίδιου χρόνου. Τό κοινό της Βορείου Ελλάδος την περιέβαλε με ένθουσιώδη συμπάθεια, την νιούει σαν σάρκα από τη σάρκα του. Έτσι, από 150 πού ήταν οι συνδρομητές της κατά τον πρώτο χρόνο της λειτουργίας της, για τό 1964 είναι 550, ενώ οι ακροατές είναι σέ κάθε συναυλία γύρω στους 900.

Ο διευθυντής της Σ.Ο.Β.Ε. κ. Σόλων Μιχαηλίδης, στον οποίο η ελληνική μουσική χρωστά πολλά, βρίσκεται τής μέρες αυτές στην Αθήνα, όπου ήρθε νά

θά θυμόσαστε μέ πανελλήνιο διαγωνισμό κάθε Σεπτέμβριο. Στίς άμεσως προσεχείς συναυλίες τής ΣΟΒΕ έχουμε προγραμματίσει τήν έκτελεση έργων του Μάριου Βάρβογλη και του Γιάννη Παπαϊωάννου για νά σάς αναφέρω δύο όνόματα πού μου έρχονται στό νού. Σύντομα, επίσης, ελπίζουμε νά παρουσιάσουμε και έργα νέων Έλλήνων συνθετών.

— Τί προβλήματα αντιμετώπιζει η ΣΟΒΕ;

— Τό Κράτος μας δίνει κάθε χρόνο 2.000.000 δραχμές, ποσό πού, άν επαρκούσε για τό ξεκίνημα τής ορχήστρας, δέν είναι αρκετό σήμερα για νά καλυφθούν τά έξοδα τής σημαντικά αύξημένης δραστηριότητάς της, μέ αποτέλεσμα νά ύπάρχη, όξύ, τό πρόβλημα των άμοιβών των μουσικών.

— Πόσα χρειάζεσθε ακόμα, ζωτικά;

— Νομίζω ότι είναι απαραίτητο έλλο 1.000.000 δρχ. για νά μπορούμε νά συνεχίσουμε τήν καλλιτεχνική μας πορεία.

— Καί τήν ανά τήν Βόρειο Ελλάδα περιόδεια τής ΣΟΒΕ...

— Μάλιστα. Μετά τή Δράμα, τήν Καβάλα τής Σέρρες, τή Νάουσα, τόν Βολο, τή Χαρίσα όπου πήγαμε ήδη, εκτός των αρχαίων θεάτρων Φιλίππων και Θάσου, έφετος θά δώσωμε συναυλίες στή Βέροια τόν Φεβρουάριο και στήν Καστοριά τόν Απρίλιο.

— Τό κοινό τής επαρχίας σας είχε δεχτή μέ ένθουσιασμό, όπου εμφανισθήκατε...

— Μέ άπερίγραπτο ένθουσιασμό. Δέν χρειάζεται δέ νά σας τονίσω τή μεγάλη σημασία πού είχαν οι εμφανίσεις μας αυτές. Φτάνει νά θυμηθώμε ότι ήταν ή πρώτη φορά πού τό κοινό τής Βορείου Ελλάδος άκουγε, έβλεπε όρχηστρα στήν πόλη του. Γι' αυτό και μας άγκάλιασε πολύ ζεστά, θεωρεί τήν όρχηστρα δική του και μας συμπαρίσταται.

— Προσωπικά, τί ετοιμάζετε;

— Έτοιμάζω από καιρό ένα λεξικό αρχαίων ελληνικών μουσικών όρων και από καθαρά μουσικής πλευράς ένα κοντσερτο για πιάνο και όρχηστρα πού ελπίζω νά τελειώσω έφετος.

— Θα εμφανισθήτε και στο έξωτερικό;

— Μέ κάλεσαν νά διευθύνω στό Λίντε και στό Στρασβούργο και νά δώσω μία διάλεξη για τήν ελληνική μουσική στή Μουσική Ακαδημία του Γκράτς, στό πλαίσιο διεθνούς συνεδρίου μουσικοσυνθετών.

— Θα θέλατε νά μας πητε λίγα λόγια για τό πρόγραμμα τής συναυλίας τής Δευτέρας;

— Είναι ή πρώτη φορά πού θά διευθύνω τήν έκτελεση έργου του Αντιόχου Εύαγγελάτου πού τό έργο του εκτίμω ιδιαίτερα, όπως εκτιμώ αφόρταστα τήν προσπάθειά του για τήν προβολή τής ελληνικής μουσικής. Δέν πρέπει τά ξεχνάμε ότι έχει παρουσιάσει όλα σχεδόν τά ελληνικά συμφωνικά έργα, από τό ραδιόφωνο ιδιαίτερα. «Η εισαγωγή σ' ένα δράμα» είναι, νομίζω, ένα από τά άριστουργήματα τής ελληνικής μουσικής.

— Ιδιαίτερη άδυναμία έχετε και στον Σεζάρ Φράνκ...

— Αισθάνομαι λίγο σαν... άπόγονός του. Στή Σκόλα Καντόρουμ όπου έφάιτησα είχα για διευθυντή και δάσκαλο τόν Βισσάν ντ' Εντύ πού υπήρξε ένθουσιώδης μαθητής του Φράνκ. Έμποτίσθηκα από τή διδασκαλία του και μας τήν εμφύσησε.

— Πώς βρίσκετε λοιπόν τήν Συμφωνία σέ ρέ;

— Είναι ένα έργο μεγαλόπνοο, μέ βαθύτατο θρησκευτικό συναίσθημα και άριστοτεχνικό από τήν άποψη τής μουσικής άρχιτεκτονικής.

Ε. ΦΥΡΡΑΚΗΣ

ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

διευθύνει τήν Κρατική Όρχηστρα, τήν Δευτέρα, μέ σολίστ τόν Αλέξανδρο Ουίνισκν, σέ ένα πρόγραμμα μέ έργα Α. Εύαγγελάτου, Φράνκ και Μπράμς.

Αρχιμουσικός και συνθέτης, ό Σόλων Μιχαηλίδης γεννήθηκε στά 1905 στήν Κύπρο, σπούδασε στήν Αγγλία και στή Γαλλία. Διευθύνει, εκτός τής ΣΟΒΕ, τό Ώδειο Θεσσαλονίκης και έχει εκπροσωπήσει τήν Ελλάδα σέ πολλά διεθνή συνέδρια. Έχει συνθέσει μιά όπερα, έργα για συμφωνική όρχηστρα, έργα μουσικής δωματίου και έχει εμφανισθή στά μεγαλύτερα μουσικά κέντρα του κόσμου μέ πολλή επιτυχία.

— Νομίζω, μας λέει ό κ. Μιχαηλίδης, ότι ή Συμφωνική Όρχηστρα Βορείου Ελλάδος επέτελεσε και επιτελεί αξιόλογο έργο, μουσικό, πολιτιστικό ένθικό. Δεδομένου μάλιστα του ρυθμού μέ τόν οποίο εξελίσσεται μπορεί νά πη κανείς άδιστακτα ότι έχει γίνει ή δεύτερη όρχηστρα τής χώρας, τό αντίστοιχο τής Κρατικής Όρχηστρας στή Βόρειο Ελλάδα.

— Τί επιδιώξατε βασικά κατά τήν πενταετία;

— Βασικός μας σκοπός κατά τήν πρώτη αυτή πενταετία λειτουργίας τής Συμφωνικής Όρχηστρας Βορείου Ελλάδος, σκοπός πού στήν πραγματοποίησή του μείναμε σταθεροί, άπαράγκλιτοι ήταν ή προβολή τής ελληνικής μουσικής και των Έλλήνων καλλιτεχνών. Παρουσιάσαμε πολλά έργα Έλλήνων συνθετών, ενώ από τούς άρχιμουσικούς και τούς σολίστ πού εμφανίσθηκαν μέ τήν Σ.Ο. Β.Ε. ένα ποσοστό 75% ήταν Έλληνες και οι όπόλοιποι ξένοι. Επίσης, διαθέσαμε τρεις συναυλίες περίπου κάθε χρόνο άποκλειστικά σέ νέους καλλιτέχνες. Οι τελευταίοι έλέγονται όπως

ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΤΗΣ Ε. Μ. Σ.

Αὔριο ἡ συναυλία τῆς Σ.Ο.Β.Ε.

μὲ τὴν Τζίνα Μπαχάουερ

Η ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΦΗΜΗΣ πιανίστα κ. Τζίνα Μπαχάουερ ἔρχεται αὔριο στὴν Θεσσαλονίκη προκειμένου νὰ ἐμφανισθῆ τὴν ἴδια ἡμέρα ὡς σολίστ τῆς συναυλίας ποὺ δίδει ἡ Σ.Ο.Β.Ε. ὑπὸ τὴν διεύθυνσι τοῦ Σόλωνος Μιχαηλίδη στίς 9 μ. μ. στὸ θέατρο τῆς Ἑταιρίας Μακεδονικῶν Σπουδῶν. Ἡ κ. Μπαχάουερ θὰ ἐρμηνεύσῃ τὸ δεύτερο κονσέρτο τοῦ Μπράμα. Τὸ πρόγραμμα περιλαμβάνει ἐπίσης τὴν πρώτη συμφωνία τοῦ Σούμαν καὶ τὴν εἰσαγωγή «Ἐβρίδες» τοῦ Μέντελσον.

Εἰσιτήρια διατίθενται στὸ ταμεῖο τοῦ θεάτρου.

Σήμερα εις τό θέατρον τῆς Ε. Μ. Σ.

Με τήν πρώτην συναυλίαν τῆς Σ.Ο.Β.Ε. ἀρχίζει ἡ ἐφειτινὴ μουσικὴ περίοδος

Διευθύνει ὁ κ. Σόλων Μιχαηλίδης μέσολιστ τήν κ. Βάσω Δεβετζῆ σέ ἔργα Ροσσίνι, Μότσαρτ, Μπιζέ

Ἐπάρχει βάσιμη ἐλπίδα ὅτι μετὰ τήν ἀναγκαστικὴν τρίμηνη μουσικὴ νηστεία τῶν φίλων τῆς κλασσικῆς μουσικῆς, τὸ ἐφειτινὸ πλοῦσιο «ἑδεσματολόγιον», τῆς ΣΟΒΕ τοῦλάχιστον, θά τοὺς ἀποζημιώσῃ. Ἡ συμφωνικὴ μας ὀρχήστρα πού εἰσέρχεται στὸν ἕκτο χρόνο ἀπὸ τὴν ἰδρυσὴν τῆς, ἀρχίζει ζανά τίς ἐμφανίσεις τῆς πού, καλῶς ἐχόντων τῶν πραγμάτων, θά πρέπει νά ἔχουν ἰδιαιτερο ἐνδιαφέρον τόσο ἀπὸ ἀποψη ρεπερτορίου, ὅσο καί ἀπὸ ἀποψη ἐμφανίσεως μεγάλων σολίστ καὶ μαέστρον.

Τὸ μουσικὸ «διάλειμμα» τοῦ καλοκαιριοῦ, στὸ ὁποῖο ἐξαναγκάζε-ται τὸ κοινὸ τῆς Θεσσαλονίκης, εἶναι κάτι πού πρέπει ἰδιαιτερα νά προσέξουν οἱ ἀρμόδιοι γιατί νομίζουμε ὅτι εἶναι ἀπαράδεκτο μιά πόλη μισοῦ ἑκατομμυριοῦ κατοίκων, νά μένῃ ἐστὶ ἐγκαταλελειμμένη στὸ κενὸ τῶν καλοκαιριάτικων θερινῶν κέντρων καὶ στίς ἐκτελέσεις ἀθιγγάνων με μπουζούκια. Τὸ γεγονός ὅτι γίνονται δύο τρεῖς ἐμφανίσεις κατὰ τὴν περίοδο τῆς Διεθνούς Ἐκθέσεως δὲ σημαίνει ὅτι ἀναπληρώνεται τὸ πῶς δημιουργούμενο κενό.

Ἐφέρει τὴν σφραγίδα τῆς προσωπικότητος τοῦ δημιουργοῦ τῆς.

Τὰ μέρη τῆς συμφωνίας ἀρ. 1, σὲ Ντό μείζονα εἶναι: 1. Ἄλλεγ-

κρο βίβο. 2. Ἀντάτζιο. 3. Ἄλλεγκρο θιάτοε καὶ 4. Ἄλλεγκρο θιάτοε.

Γ. Ν. ΜΥΛ.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ θά ἐπανεέλθουμε σύντομα, ὥστε νά δοθῇ ἡ εὐκαιρία στοὺς ἀρμοδίους νά μελετηθῇ καλύτερα τὸ θέμα ὠργανωμένων μουσικοκαλλιτεχνικῶν ἐκδηλώσεων ἐπὶ Θεσσαλονίκῃ.

ΤΟ ΣΗΜΕΡΙΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΣΟΒΕ

Τὸ σημερινὸ πρόγραμμα τῆς Σ.Ο.Β.Ε. ἀποτελεῖται ἀπὸ ἔργα Ροσσίνι (εἰσαγωγή ἀπὸ τὴν ὄπερα ἡ «Μεταξένια Σκάλα»), Μότσαρτ (κονταξέρτο σὲ Ρέ ἐλ., ἔργ. 466) καὶ Μπιζέ (συμφωνία ἀρ. 1 σὲ Ντό μείζ).

Ἡ «Μεταξένια Σκάλα» τοῦ Ροσσίνι εἶναι παρμένη ἀπὸ ἕνα γαλλικὸ λιμπρέττο τοῦ Πλανάρ καὶ παίχθηκε γιὰ πρώτη φορὰ ἐπὶ τὴν Βενετία στίς 9 Μαΐου 1912. Εἶναι μιά παιδικὴ ὄπερα γραμμένη ἀπὸ τὸν συνθέτη τῆς σὲ νεαρὴ ἡλικία καὶ στηρίζεται ἐπάνω σ' ἕνα κίθουμοριστικὸν χαρακτῆρα συνθησμένο ἐρωτικὸν θέμα.

Ὅλα τὰ κονταξέρτα τοῦ Μότσαρτ διακρίνονται ἀπὸ τὴν ἴδια μαγικὴ ἔλξη. Ἐπάρχει, ὅμως, μιά μοναδικὴ θαυύτητα ἐκφράσεως στὸ κονταξέρτο σὲ Ρέ ἐλ., ἔργ. 466 πού ὑπερβάλλει ὅλα τὰ ἄλλα. Τὸ ἔργο αὐτὸ τοῦ συνθέτη, γράφηκε τὸ 1785, παρουσιάζει ἕναν παράξενο συνδυασμὸ ζοφερῆς ἐπιφυλακτικότητος καὶ αὐθορμητισμοῦ, μιά ζεστασιά συγκινητικὴ πού τοῦ δίνει ἕνα θαυμάσιο, ρομαντικὸν κάπως, χαρακτῆρα. Ἐτσι, ἄλλωστε, ἐξηγεῖται καὶ ἡ δμῶθυμη ἀποδοχὴ πού ἔτυχε σ' ὀλόκληρη τὴν πορεία τοῦ 19ου αἰῶνα. Τὸ ὠραιότερο, ἴσως, σημεῖο τοῦ ἔργου εἶναι ἡ ρομάντζα πού ὀδηγεῖ τὸν ἀκροατὴ σ' ἕνα φάτεινὸ κόσμον εἰρήνης, ἐνῶ ἡ ἀρμονικὴ γραμμὴ τὴν ὁποία ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ Μότσαρτ διαρκῶς κροτᾷ στὸ ἔργο αὐτὸ εἶναι κάτι τὸ ἐντελῶς ὑπερφυσικόν.

Τὴν πρώτην τῆς συμφωνία (ἔγραψε τρεῖς ἀπὸ τίς ὁποῖες καταστράφηκε ἡ δευτέρη) τὴν ἔγραψε ὁ Μπιζέ ἐπὶ 17 τοῦ χρόνια, ὅταν ἀκόμη ἦταν μαθητὴς ἐπὶ Κονσερβατοῦάρ, μέσα σ' ἕνα μῆνα, τὸ 1855. Τὸ ἔργο αὐτὸ, πού δὲν ἔκαμε στὸν ἴδιον τὸν συνθέτη ἰδιαιτερον ἐντύπωσιν, παρέμεινε ἐπὶ τὴν ἀφάνεια γιὰ 80 ὀλόκληρα χρόνια, ἕως ὅτου ἀνακαλύφθηκε ἀπὸ τὸ Σκώτον μουσικολόγον Πάρκερ πού ὑπῆρξε καὶ δι-ογράφος τοῦ Μπιζέ καὶ παίχθηκε γιὰ πρώτη φορὰ ἐπὶ τὴν Ἑλβετία τὸ 1935 μετὰ μαέστρον τὸν Βαϊνγκαρτ-νερ.

Ἡ συμφωνία αὐτὴ εἶναι γεμάτη νεανικὴ ὄρεσις καὶ δύναμη, χάρη καὶ σφρίγγος, διακρίνει δὲ κανεὶς ἕνα Σουμπέρτεριον ὕφος καὶ γενικώτερα τὴν ἐπίδρασιν τῆς κλασσικῆς συμφωνικῆς παραδόσεως, χωρὶς βέβαια τοῦτο νά σημαίνει ὅτι δὲν

Ο Άλ. Ούνινσκυ
και ο Σ. Μιχαηλίδης
με την Κ. Ο. Α.

Η μπαγκέττα της διευθύνσεως της Κρατικής Όρχηστρας Αθηνών παραδίδεται την Δευτέρα στον γνωστό Κύπριο μαέστρο και συνθέτη Σόλωνα Μιχαηλίδη. Το ενδιαφέρον πρόγραμμα, που θα δοθή όπως κάθε Δευτέρα στις 8.30 μ.μ. στο «Ρέξ», περιλαμβάνει το «Κοντσέρτο για πιάνο και όρχηστρα αριθ. 2 σε σι ύφ. μειζ.» του Μπράμς, με έρμηνευτή τον διάσημο πιανίστα Άλεξάντερ Ούνινσκυ. Ως γνωστόν ο Άλεξ. Ούνινσκυ ρωσικής καταγωγής, έγκατεστάθη εις το Παρίσι από ηλικίας 14 ετών. Σήμερα είναι Αμερικανός πολίτης. Μοναδικός έρμηνευτής έργων Σοπέν, διεκρίθη μεταξύ 100 καλλιτεχνών του πιάνου και έκέρδισεν το πρώτον βραβείον στον διεθνή διαγωνισμό Σοπέν της Βαρσοβίας το έτος 1932. Ο Άλεξάντερ Ούνινσκυ είναι γνωστότατος εις το άθηναϊκόν κοινόν από παλαιότερας έμφα-

νίσεις του και από την συμμετοχήν του ως σολίστ με την Κρατικήν Όρχηστραν τον Ιανουάριον του 1949, τον Δεκέμβριον του 1951 και τον Απρίλιον του 1961. Επίσης το πρόγραμμα που θα διευθύνη ο Κύ-

Ο Άλέκος Άλεξανδράκης και η Άλίκη Γεωργούλη σε μία σκηνή από τις δοκιμές του έργου «Ποιός σκότωσε την Μπέττυ Σμίθ», που θα διαδεχθή το «Σινικόν τεῖχος» εις το θέατρον «Άλφα».

πριος μαέστρος περιλαμβάνει την «Είσαγωγή σε ένα δράμα» του Α. Ευαγγελάτου και την «Συμφωνία εις ρε» του Φράνκ.

**Ο ΚΥΠΡΙΟΣ
ΜΑΕΣΤΡΟΣ
ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ
ΘΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ
ΤΟΝ ΟΥΝΙΝΣΚΥ**

**ΣΕ ΚΟΝΤΣΕΡΤΟ
ΤΟΥ ΜΠΡΑΜΣ**

Ἡ μπαγκέττα τῆς διευθύνσεως τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας Ἀθηνῶν παραδίδεται τὴν Δευτέρα στὸν γνωστὸ Κύπριο μαέστρο καὶ συνθέτη Σόλωνα Μιχαηλίδη.

Τὸ ἐξαιρετικῶς ἐνδιαφέρον πρόγραμμα, ποὺ θὰ δοθῆ ὅπως καὶ Δευτέρα στὶς 8.30 μ.μ. στὸ «Ρέξ» περιλαμβάνει τὸ «Κοντσέρτο γιὰ πιάνο καὶ ὀρχήστρα ἀριθ. 2 ὁ σὶ ὕφ. μείζ.» τοῦ Μπράμς, μὲ ἑρμηνευτὴ τὸν διάσημο πιανιστὴ Ἀλεξάντερ Οὐνίνσκι.

Ὡς γνωστὸν ὁ Ἀλεξάντερ Οὐνίνσκι ρωσικῆς καταγωγῆς, ἐγκαταστάθη εἰς τὸ Παρίσι ἀπὸ ἡλικίας 14 ἐτῶν. Σήμερα εἶναι Ἀμερικανὸς πολίτης, ἀλλὰ ὁ διος αἰσθάνεται τὸν ἑαυτὸν το περισσότερο ὡς πολίτην τοῦ κόσμου. Ἐνὸς κόσμου ποὺ τὸν θεωρεῖ ὡς ἓναν ἐκ τῶν μεγαλύτερων πιανιστῶν τῆς ἐποχῆς τοῦ ἐφάμιλλον τοῦ Παντερέφσκυ. Μοναδικὸς ἑρμηνευτὴς ἔργων Σοπέν διεκρίθη μεταξὺ 100 ἐξαιρετικῶν καλλιτεχνῶν τοῦ πιάνου καὶ κέρδισε τὸ πρῶτον βραβεῖον στὸ διεθνῆ διαγωνισμὸν Σοπέν τῆ Βαρσοβίας τὸ ἔτος 1922. Ὁ Ἀλεξάντερ Οὐνίνσκι εἶναι γνωστότατος εἰς τὸ ἀθηναϊκὸν κοινὸν ἀπὸ παλαιότερας ἐμφανίσεως τοῦ καὶ ἀπὸ τὴν συμμετοχὴν τοῦ ὡς σολίστ μετὰ τὴν Κρατικὴν Ὀρχήστραν τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1949 τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1951 καὶ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1961.

Ἐπίσης τὸ πρόγραμμα ποὺ θὰ διευθύνῃ ὁ Κύπριος μαέστρος περιλαμβάνει τὴν «Ἐισαγωγὴν σὲ ἓνα δράμα» τοῦ Α. Εὐαγγελάτο καὶ τὴν «Συμφωνία εἰς ρέ» τοῦ Φράνκ.

Μία γόνιμη πενταετία

Ο ΜΑΕΣΤΡΟΣ ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΜΑΣ ΜΙΛΑΕΙ ΓΙΑ ΤΑ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΑ, ΤΑ ΣΧΕΔΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΚΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ, ΓΙΑ ΤΗΝ ΝΕΑ ΕΞΟΡΜΗΣΗ ΤΗΣ ΣΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΔΥΟ ΔΙΚΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑ: ΕΝΑ ΛΕΞΙΚΟ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΝΑ ΚΟΝΤΣΕΡΤΟ ΓΙΑ ΠΙΑΝΟ ΚΑΙ ΟΡΧΗΣΤΡΑ

Η ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ Όρχηστρα Βορείου Ελλάδος συμπληρώνει εφέτος πέντε χρόνια εξαιρετικά γόνιμης λειτουργίας, μίας πενταετίας αφιερωμένης κατά ένα μεγάλο ποσοστό στην προβολή της ελληνικής μουσικής και των δικών μας καλλιτεχνών.

Ίδρύθηκε με Βασιλικό Διάταγμα της 18ης Φεβρουαρίου 1959 και έκανε την πρώτη της εμφάνιση την 1 Ιουνίου του ίδιου χρόνου. Τό κοινό της Βορείου Ελλάδος την περιέβαλε με ένθουσιώδη συμπάθεια, την νιώθει σαν σάρκα από τη σάρκα του. Έτσι, από 150 πού ήταν οι συνδρομητές της κατά τον πρώτο χρόνο της λειτουργίας της, για τό 1964 είναι 550, ενώ οι ακροατές είναι σέ κάθε συναυλία γύρω στους 900.

Ο διευθυντής της Σ.Ο.Β.Ε. κ. Σόλων Μιχαηλίδης, στόν όποιο ή ελληνική μουσική χρωστά πολλά, βρίσκεται τίς μέρες αυτές στήν Αθήνα, όπου ήρθε νά

θά θυμόσαστε μέ πανελλήνιο διαγωνισμό κάθε Σεπτέμβριο. Στίς άμέσως προσεχείς συναυλίες της ΣΟΒΕ έχουμε προγραμματίσει τήν έκτέλεση έργων του Μάριου Βάρβογλη και του Γιάννη Παπαϊωάννου για νά σάς αναφέρω δύο όνόματα πού μου έρχονται στό νού. Σύντομα, επίσης, ελπίζουμε νά παρουσιάσουμε και έργα νέων Έλλήνων συνθετών.

— Τί προβλήματα αντιμετώπιζει ή ΣΟΒΕ;

— Τό Κράτος μάς δίνει κάθε χρόνο 2.000.000 δραχμές, ποσό πού, αν επαρκούσε για τό ξεκίνημα της ορχήστρας, δέν είναι αρκετό σήμερα για νά καλυφθούν τά έξοδα της σημαντικά αυξημένης δραστηριότητάς της, μέ αποτέλεσμα νά υπάρχει, όξύ, τό πρόβλημα των άμοιβών των μουσικών.

— Πόσα χρειάζεσθε ακόμα, ζωτικά;

— Νομίζω ότι είναι απαραίτητο άλλο 1.000.000 δρχ. για νά μπορέσουμε νά συνεχίσουμε τήν καλλιτεχνική μας πορεία.

— Καί τήν ανά τήν Βόρειο Ελλάδα περιοδεία της ΣΟΒΕ...

— Μάλιστα. Μετά τή Δράμα, τήν Καβάλα τίς Σέρρες, τή Νάουσα, τόν Βόλο, τή Λάρισα όπου πήγαμε ήδη, εκτός των αρχαίων θεάτρων Φιλίππων και Θάσου, εφέτος θά δώσουμε συναυλίες στή Βέροια τόν Φεβρουάριο και στήν Καστοριά τόν Απρίλιο.

— Τό κοινό της επαρχίας σάς είχε δεχτή μέ ένθουσιασμό, όπου εμφανισθήκατε...

— Μέ άπερίγραπτο ένθουσιασμό. Δέν χρειάζεται δέ νά σάς τονίσω τή μεγάλη σημασία πού είχαν οι εμφανίσεις μας αυτές. Φτάνει νά θυμηθούμε ότι ήταν ή πρώτη φορά πού τό κοινό της Βορείου Ελλάδος άκουγε, έβλεπε ορχήστρα στήν πόλη του. Γι' αυτό και μάς άγκάλιασε πολύ ζεστά, θεωρεί τήν ορχήστρα δική του και μάς συμπαρίσταται.

— Προσωπικά, τί ετοιμάζετε;

— Έτοιμάζω από καιρό ένα λεξικό αρχαίων ελληνικών μουσικών όρων και από καθαρά μουσικής πλευράς ένα κοντσερτό για πιάνο και ορχήστρα πού ελπίζω νά τελειώσω εφέτος.

— Θά εμφανισθήτε και στό έξωτερικό;

— Μέ κάλεσαν νά διευθύνω στό Λίντς και στό Στρασβούργο και νά δώσω μία διάλεξη για τήν ελληνική μουσική στή Μουσική Ακαδημία του Γκράτς, στό πλαίσιο διεθνούς συνεδρίου μουσικοσυνθετών.

— Θά θέλατε νά μάς πείτε λίγα λόγια για τό πρόγραμμα της συναυλίας της Δευτέρας;

— Είναι ή πρώτη φορά πού θά διευθύνω τήν έκτέλεση έργου του Αντιόχου Ευαγγελάτου πού τό έργο του εκτιμώ ιδιαίτερα, όπως εκτιμώ αφάνταστα τήν προσπάθειά του για τήν προβολή της ελληνικής μουσικής. Δέν πρέπει τά ξεχνάμε ότι έχει παρουσιάσει δια σχεδόν τά ελληνικά συμφωνικά έργα, από τό ραδιόφωνο ιδιαίτερα. «Η εισαγωγή σ' ένα δράμα» είναι, νομίζω, ένα από τά άριστουργήματα της ελληνικής μουσικής.

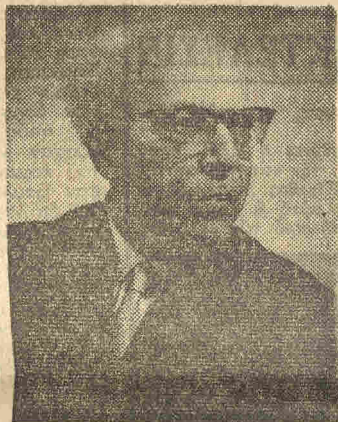
— Ιδιαίτερη άδυναμία έχετε και στόν Σεζάρ Φράνκ...

— Αισθάνομαι λίγο σαν... όπόγονός του. Στή Σκόλα Καντόρουμ όπου εφοίτησα είχα για διευθυντή και δάσκαλο τόν Βενσάν ντ' Εντύ πού όπηρε ένθουσιώδης μαθητής του Φράνκ. Έμποτισθηκε από τή διδασκαλία του και μάς τήν εμφύσησε.

— Πώς βρίσκετε λοιπόν τήν Συμφωνία σέ ρε;

— Είναι ένα έργο μεγαλόπνοο, μέ βαθύτατο θρησκευτικό συναίσθημα και άριστοτεχνικό από τήν άποψη της μουσικής άρχιτεκτονικής.

Ε. Ψυρράκης

ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

διευθύντ τήν Κρατική Όρχηστρα, τήν Δευτέρα, μέ σολίστ τόν Αλέξανδρο Ουίνισκν, σέ ένα πρόγραμμα μέ έργα Α. Ευαγγελάτου, Φράνκ και Μπράνς.

Αρχιμουσικός και συνθέτης, ό Σόλων Μιχαηλίδης γεννήθηκε στά 1905 στήν Κύπρο, σπουδασε στήν Αγγλία και στή Γαλλία. Διευθύνει, εκτός της ΣΟΒΕ, τό Όδειο Θεσσαλονίκης και έχει εκπροσωπήσει τήν Ελλάδα σέ πολλά διεθνή συνέδρια. Έχει συνθέσει μία όπερα, έργα για συμφωνική ορχήστρα, έργα μουσικής δωματίου και έχει εμφανισθή στά μεγαλύτερα μουσικά κέντρα του κόσμου μέ πολλή έπιτυχία.

— Νομίζω, μάς λέει ό κ. Μιχαηλίδης, ότι ή Συμφωνική Όρχηστρα Βορείου Ελλάδος επέτελεσε και έπιτελεί αξιόλογο έργο, μουσικό, πολιτιστικό ένθνικό. Δεδομένου μάλιστα του ρυθμού μέ τόν όποιο εξελίσσεται μπορεί νά πη κανείς άδίστακτα ότι έχει γίνει ή δεύτερη ορχήστρα της χώρας, τό αντίστοιχο της Κρατικής Όρχηστρας στή Βόρειο Ελλάδα.

— Τί επιδιώξατε βασικά κατά τήν πενταετία;

— Βασικός μας σκοπός κατά τήν πρώτη αυτή πενταετία λειτουργίας της Συμφωνικής Όρχηστρας Βορείου Ελλάδος, σκοπός πού στήν πραγματοποίησή του μείναμε σταθεροί, άπαρέγκλιτοι ήταν ή προβολή της ελληνικής μουσικής και των Έλλήνων καλλιτεχνών. Παρουσιάσαμε πολλά έργα Έλλήνων συνθετών, ενώ από τούς αρχιμουσικούς και τούς σολίστ πού εμφανίσθηκαν μέ τήν Σ.Ο.Β.Ε. ένα ποσοστό 75% ήταν Έλληνες και οι όπόλοιποι ξένοι. Επίσης, διαθέσαμε τρεις συναυλίες περίπου κάθε χρόνο άποκλειστικά σέ νέους καλλιτέχνες. Οι τελευταίοι εκλέγονται όπως

Η ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ

Τὴν προσεχῆ Δευτέραν, 13 τρ., ὥραν 8.30 μ.μ. στὸ θέατρο Κοτοπούλη (Ρέξ) δίδεται ἡ τακτικὴ συναυλία τῆς Κ.Ο.Α. ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ διαπρεποῦς ἀρχιμουσικοῦ κ. Σόλωνος Μιχαηλίδη, γενικοῦ διευθυντοῦ τοῦ Κρατικοῦ Ὁδείου Θεσσαλονίκης καὶ τῆς Συμφωνικῆς Ὁρχήστρας Βορείου Ἑλλάδος. Σολίστ θὰ εἶναι ὁ διάσημος πιανίστας Ἀλέξανδρος Οὐνίνσκυ ποῦ θὰ ἐρμηνεύσῃ τὸ 2ο Κονσέρτο τοῦ Μπράμς. Τὸ πρόγραμμα περιλαμβάνει ἐπίσης συνθέσεις Εὐαγγελιάτου καὶ Φράνκ.

Ο ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ
ΕΝΕΠΝΕΥΣΘΗ
ΣΥΜΦΩΝΙΚΟ ΠΟΙΗΜΑ
ΑΠΟ ΕΡΓΟ
ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗ ΜΥΡΙΒΗΛΗ

Στό πρόγραμμα της δωδεκάτης συναυλίας της Συμφωνικής Όρχηστρας Βορ. Ελλάδος, με ιδιαίτερη ικανοποίηση οι ακροαταί είδαν να συμπεριλαμβάνεται και τὸ νέο συμφωνικό ποίημα «Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ» τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Ὀδείου Θεσσαλονίκης, συνθέτη καὶ διευθυντοῦ τῆς Συμφωνικῆς Όρχηστρας Β. Ελλάδος κ. Σόλ. Μιχαηλίδη. Δέν εἶναι λίγοι οἱ συνθέται ποὺ ἔχουν ἐμπνευσθῆ ἀπὸ λογοτεχνικά κείμενα καὶ ποιήματα καθὼς ἔ' ἀπὸ πίνακες ζωγραφικῆς, ὠραίες σελίδες τῆς παγκοσμίου μουσικῆς προσφορᾶς. Ἐνας ἀπ' αὐτοὺς κι' ὁ συνθέτης κ. Μιχαηλίδης ποὺ τὴν ἐμπνευσή του τὴν ὀφείλη στὸν ὁμώνυμο μυθιστόρημα τοῦ Στρατῆ Μυριβήλη. Τὸ ἔργο ἄρεσε πολὺ κι' ἀξίζει τὸν κόπο γιὰ τὴν ἱστορία νὰ ἀναφέρωμε ἐδῶ τὴν ἐρμηνεία, ὅπως μᾶς τὴν ἔδωσε ὁ συνθέτης, γιὰ τὸ συμφωνικό αὐτὸ ποίημα.

«Τὸ κύριο λογοτεχνικό μοτίβο εἶναι ἡ σελίδα «Ὁ Ἄλιμπέρης ξεφοβήθηκε τὶς ὀβίδες». Ὁ στρατιώτης Ἄλιμπέρης, μόνος προστάτης τῆς μητέρας καὶ τέσσάρων ἀδελφῶν του, ζητάει γιὰ χάρη τους νὰ ἀπαλλαγῆ ἀπὸ τὴν ὀποχρέωση νὰ πάρη μέρος στὴν ἐπίθεση. Ὁ λοχαγὸς του, ἐρμηνεύοντας αὐτὰ ὡς προφάσεις καὶ ἔκφραση δειλίας, διατάσσει νὰ τὸν δέσουνε σ' ἕνα δένδρο «γιὰ νὰ ξεφοβηθῆ τὶς ὀβίδες». Ἀκολουθεῖ ἡ ἐπίθεση καὶ ἡ λύση τοῦ δράματος: ἡ τρέλλα τοῦ στρατιώτη.

Τὰ δύο κύρια πρόσωπα, ὁ στρατιώτης κι' ὁ λοχαγὸς του ἀντιπροσωπεύουν τὶς δύο ἀντίπαλες ἰδέες, ποὺ σὲ προέκταση εἶναι αὐτὲς τῆς εἰρήνης καὶ τοῦ πολέμου καὶ τὰ θέματά τους προσφέρουνε τὸ ἰδεολογικό ὕλικὸ στὴν ἀνάπτυξη τοῦ συμφωνικοῦ ποιήματος στὰ δύο πρῶτα μέρη. Τὸ Α' θέμα (τοῦ στρατιώτη, τῆς ἰδέας τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης) εἶναι μιὰ ἀπλὴ διατονικὴ μελωδία, ποὺ μὲ ἡρεμὴ ρυθμικὴ ἀγωγή ἐκθέτει πρῶτα τὸ ἔμπος. Τὸ Β' θέμα, ἀντίθετα, εἶναι τραχὺ καὶ χρωματικό. Στοιχεῖα καὶ τῶν δύο ἐμφανίζονται κι' ὅλας ἀπὸ τὰ πρῶτα μέτρα.

Τὸ ἔργο διαιρεῖται σὲ τρία μέρη. Τὸ πρῶτο «Νύχτα στὸ στρατόπεδο» ἀποτελεῖ μιὰ ἔκθεση τῶν δύο θέσεων. Ἀκολουθεῖ χωρὶς διακοπὴ τὸ δεύτερο, ἡ «Σύγκρουση». Καμμιά πρόθεση δὲν ὑπάρχει νὰ ἐοθῆ μ' αὐτό, καμμιά εἰκόνα μάχης. Ὑπάρχει, ἀπλῶς ἡ πρόθεση νὰ ἐκφρασθῆ ὁ ἐσωτερικὸς ἀγῶνας, ἡ πάλη ἀνάμεσα στὶς δύο ἰδέες μὲ προσωρινὴ νίκη τῆς δευτέρας (μὲ τὴν τρέλλα τοῦ στρατιώτη).

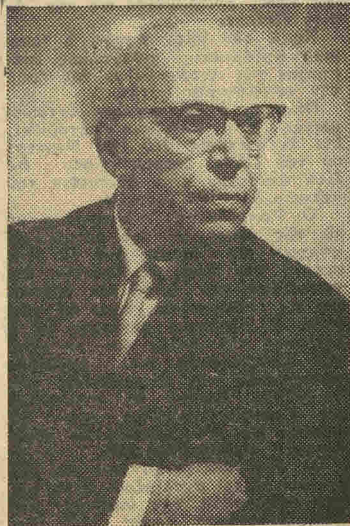
Τὸ τρίτο μέρος, «Πρωῖνὸ ξύπνημα» (ποὺ ἔχει χρησιμοποιηθῆ ἄλλοῦ καὶ σὰν μιὰ ἀνεξάρτητη συμφωνικὴ εἰκόνα) εἶναι ὀλοκληρωτικὰ κτισμένο μὲ στοιχεῖα τοῦ πρῶτου θέματος, τῆς εἰρήνης. Ὁ ἥλιος ἀνεβαίνει γιὰ νὰ φέρη τὸ φῶς καὶ τὴ γαλήνη καὶ γιὰ νὰ δείξη συμβολικά, ποὺ βρίσκεται ἡ χαρὰ καὶ ἡ εὐτυχία τῆς ζωῆς.

Πολλοὶ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου, καλλιτέχνες καὶ λογοτέχνες συνεχάρησαν τὸν κ. Μιχαηλίδη τόσο γιὰ τὴν νέα του συνθετικὴ δημιουργία, ὅσο καὶ γιὰ τὴν ἐρμηνεία ποὺ ἔδωσε ἡ ΣΟΒΕ στὰ ἔργα τοῦ προγράμματος μὲ σολίστ τὴν Μαίρη Μανωλεδάκη — Μάνεση καὶ διευθυντὴ τὸν κ. Σόλ. Μιχαηλίδη.

ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΧΗ ΣΥΝΑΥΛΙΑΝ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΘΑ ΔΙΕΥΘΥΝΗ ΚΥΠΡΙΟΣ ΜΑΕΣΤΡΟΣ

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ

Ἡ πρώτη μετὰ τὰς ἐφορτὰς συναυλία τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας Ἀθηνῶν θὰ δοθῇ τὴν Δευτέραν 13η τρ. καὶ ὥραν 8 30 μ.μ. στὸ θέατρον «Κοτοπούλη» (Ρέξ), με σολίστ τὸν δίαση

Ὁ μαέστρος Μιχαηλίδης

μόν πιανίστα Οὐνίνσκυ καὶ διευθυντὴν «ὄν γνωστὸν Κύπριον μαέστρο Σόλων Μιχαηλίδη.

Ὁ Σόλων Μιχαηλίδης γεννήθηκε στὴν Λευκωσία ἤς Κύπρου στίς 12 Νοεμβρίου 1905. Σπούδασε ἀνώτερα θεωρητικὰ στὸ Τρίνιτυ Κόλλετζ τοῦ Λονδίνου καὶ κατόπιν στὸ Παρίσι, πιά

νο, ἀρμονία, ἀντίστιξι καὶ φούγκα (μετὰ τὴν Νάντια Μπουλανζέ) στὴν Ἐκόλ Νορμὰλ καὶ σύνθεσι καὶ διέθυνσι ὀρχήστρας στὴν Σκόλα Καντόρουμ. Στὰ 1943 ἴδρυσε τὸ Ὁδείου Λεμεσοῦ καὶ στὰ 1935 τὸν Σύλλογο Συναυλιῶν μετὰ τὴν πρώτη ἑλληνικὴ ὀρχήστρα στὴν Κύπρον. Εἶναι σήμερα διευθυντῆς (ἀπὸ τὸ 1957) τοῦ Κρατικοῦ Ὁδείου Θεσσαλονίκης καὶ τῆς Συμφωνικῆς Ὀρχήστρας Βορείου Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς Ἰδρύσεώς της (1959). Ἐχει διευθύνει συμφωνικὰς συναυλίας, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκη, στὴν Ἀθήνα, Ἀγγλία καὶ Γαλλία. Συμφωνικὰ τοῦ ἔργου ἔχουν ἐκτελεσθῆ ἀπὸ τὴν ΚΟΑ, τὴν ΣΟΒΕ, τὴν Ὀρχήστρα τοῦ ΕἰΡ, τοῦ Μπι Μπι Σί, τῆς Γενεύης, τοῦ Ὄσλο, τὴν Φιλαρμονικὴ τοῦ Μονάχου κ. ἄ. Τὸ 1952 ἀνεκηρύχθη ἐπίτιμος ἑταῖρος τοῦ Τρίνιτυ Κόλλετζ τοῦ Λονδίνου. Ὑπήρξε συνεργάτης τῆς ἀγγλικῆς μουσικῆς ἐγκυκλοπαιδείας Γκρόουβ. Ἀπὸ τοῦ 1948 ἐκλέγεται μέλος τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Συμβουλίου τῆς Διεθνούς Ἐταιρίας Λαϊκῆς Μουσικῆς καὶ ἀπὸ τοῦ 1949 προσκαλεῖται ὡς μέλος τῆς Κριτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Διεθνούς Μουσικοῦ Διαγωνισμοῦ ποὺ διεξάγεται κάθε χρόνο στὴν Β. Οὐαλλία. Ἐλαβε μέρος σὲ διεθνή μουσικὰ συνέδρια στὴν Βασιλεῖα, Βενετία, Λονδίνο, Βρυξέλλες, Ὄσλο, Ν. Ἰόρκη κ. ἄ., ἐκλεγείσ προέδρος σὲ πλείους συνέδρια. Ἐξέδωκε διάφορα μουσικὰ συγγράμματα ἀνάμεσα στὰ ὅποια τὸ δίτομον «Ἀρμονία τῆς σύγχρονης μουσικῆς» (1945), ἡ «Νεὴ ἑλληνικὴ Λαϊκὴ Μουσικὴ» (ἀγγλ. 1948) κ. ἄ. Ἐχει συνθέσει μιὰ ῥα, ἔργα γιὰ συμφωνικὴ ὀρχήστρα γὰρ μουσικῆς δωματίου κ.λπ.

Τὸ ἐνδιαφέρον πρόγραμμα πᾶναι ἔργα Μπράμς (Κοντσέρτο 2 σὲ σί ὤφ. μεῖζ.), Φορτάνε ντ' γελάτου.

Τὸ
ΓΑΚΤΙ

Τὴν συναυλία τῆς Κρατικῆς θα διευθύνῃ Κύπριος μαέστρος

Ἡ πρώτη μετὰ τὰς ἐορτὰς συναυλία τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας Ἀθηνῶν, θὰ δοθῇ τὴν Δευτέραν, 13 τρέχ. καὶ ὥρα 8. 30' μ.μ. στὸ θέατρο «Κοτοπούλη»—«Ρέξ», μὲ σολίστ τὸν διάσημο Οὐνίσκου καὶ διευθυντὴ τὸν γνωστὸ Κύπριο μαέστρο Σόλων Μιχαηλίδη.

ΠΟΙΟΣ Ο ΜΑΕΣΤΡΟΣ

Ὁ Σόλων Μιχαηλίδης γεννήθηκε στὴ Λευκωσία τῆς Κύπρου στίς 12 Νοεμβρίου 1905. Σπούδασε ἀνώτερα θεωρητικὰ στὸ Τρίνιτυ Κόλλετζ τοῦ Λονδίνου καὶ κατόπιν στὸ Παρίσι, πιάνο, ἀρμονία, ἀντίστιξι καὶ φούγκα (μὲ τὴν Νάντια Μπουλανζέ) στὴν Ἐκόλ Νορμάλ καὶ σύνθεσι καὶ διέθυνσι ὀρχήστρας στὴ Σκόλα Καντόρουμ. Στὰ 1943 ἰδρύσασκε τὸ Ὀδεῖον Λεμεσοῦ στὴν Κύπρο. Εἶναι σήμερα διευθυντῆς (ἀπὸ τὸ 1957) τοῦ Κρατικοῦ Ὀδείου Θεσσαλονίκης καὶ τῆς Συμφωνικῆς Ὀρχήστρας Βορείου Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς της 1959. Ἐχει διευθύνει συμφωνικὲς συναυλίαι ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκη, στὴν Ἀθήνα, Ἀγγλία καὶ Γαλλία. Συμφωνικά του ἔργα ἔχουν ἐκτελεσθῆ ἀπὸ τὴν Κ.Ο.Α., τὴν Σ.Ο.Β.Ε., τὴν Ὀρχήστρα τοῦ E.I.P., τοῦ Μπι Μπι Σί, τῆς Γενεύης, τοῦ Ὁσλο, τὴν Φιλαρμονικὴ τοῦ Μονάχου κ.ἄ. Τὸ 1952 ἀνεκηρύχθη ἐπίτιμος ἐταῖρος τοῦ Τρίνιτυ Κόλλετζ τοῦ Λονδίνου. Ὑπῆρξε συνεργάτης τῆς Ἀγγλικῆς Μουσικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας Γκρόουβ. Ἀπὸ τοῦ 1948 ἐκλέγεται μέλος τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Συμβουλίου τῆς Διεθνoῦς Ἐταιρίας Λαϊκῆς Μουσικῆς καὶ ἀπὸ τοῦ 1949 προσκαλεῖται ὡς μέλος τῆς Κριτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Διεθνoῦς Μουσικοῦ Διαγωνισμοῦ ποὺ διεξάγεται κάθε χρόνο στὴν Β. Οὐαλλία. Ἐλαβε μέρος σὲ διεθνή μουσικά συνέδρια στὴν Βασιλεία, Βενετία, Λονδίνο, Βρυξέλλαι, Ὁσλο, Ν. Ἰόρκη κ.ἄ., ἐκλεγείσ προέδρος σὲ πλείστες συνεδρίες. Ἐξέδωκε διάφορα μουσικά συγγράμματα, ἀνάμεσα στὰ ὅποια τὸ δίτομο «Ἀρμονία τῆς σύγχρονης μουσικῆς» (1945), ἡ «Νεοελληνικὴ Λαϊκὴ Μουσικὴ» (ἀγγλιστί, 1948) κ.ἄ. Ἐχει συνθέσει μιὰ ὄπερα, ἔργα γιὰ συμφωνικὴ ὀρχήστρα, ἔργα μουσικῆς δωματίου κλπ.

Τὸ ἐνδιαφέρον πρόγραμμα περιλαμβάνει ἔργα Μπράμς (Κοντσέρτο ἀριθ. 2 σὲ σί ὕφ. μεῖζ.), Φρόνκ καὶ Εὐαγγελάτου.

THE 16th concert of Northern Greece's Symphony Orchestra, to be given on Monday, April 6th will be dedicated to the memory of late King Paul. Maestro Solon Michaelidis will conduct. Soloist, the German flutist, Matlinas Rytter.

The program includes works by Bach, Beethoven and Mozart.

King Constantine, Premier G. Papandreou, Minister of Northern Greece C. Taliadouris, Undersecretary of Education L. Acritas have been invited to attend the concert.

ΔΙΔΕΤΑΙ ΣΗΜΕΡΟΝ
ΤΟ ΕΣΠΕΡΑΣ

Η 21η ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΤΗΣ Σ.Ο.Β.Ε.

Διευθυντής: Σ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Σολίστ: ΜΙΧ. ΣΕΜΣΗΣ

Σ ΗΜΕΡΟΝ εἰς τὸ θέατρον τῆς Ἑταιρίας Μακεδονικῶν σπουδῶν δίδεται ἡ 21η συναυλία τῆς Σ.Ο.Β.Ε. μετὴν ὁποῖαν αὐτὴ εἰσέρχεται καὶ εἰς τὸν ἕκτον χρόνον τοῦ βίου τῆς. Τὴν συναυλίαν θὰ διευθύνῃ ὁ κ. Σ. Μιχαηλίδης, ὡς σολίστ δέ θὰ συμπαράξῃ ὁ βιολιστὴς Μιχ. Σεμσης.

Τὸ πρῶτον μέρος τῆς συναυλίας περιλαμβάνει τὴν σουίτα γιὰ ὄρχηστρα ἐγχόρδων τοῦ Ζάν Φιλίπ, Ραμόν, καὶ τὴν Συμφωνία ἀρ. 104 σέ Ρέ μείζ. τοῦ Χάυντ. Τὸ δεύτερον μέρος περιλαμβάνει τὸ πρελούδιον καὶ χορὸ ἠπειρωτικὸ τοῦ Μ. Καστέδη, τὸ κοντσέρτο σέ Σὸλ ἐλ. ἐργ. 26 τοῦ Μ. Μπρ οὐχ γιὰ βιολί καὶ ὄρχηστρα καὶ τὴν ραψωδίαν γιὰ βιολί καὶ ὄρχηστρα τοῦ Θ. Καριοτάκη. Ὁ Ραμόν ὑπῆρξε ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους συνθέτας καὶ θεωρητικούς τῆς Γαλλίας. Ἄφηκε ἀξιόλογα σκηνικὰ ἔργα, ὅπερες, μπαλέτα, στὴν τομέα δὲ τῆς ὀργανικῆς μουσικῆς χαριτωμένα ἔργα γιὰ κλαβεσέν καὶ γιὰ μουσικὴ δωματίου. Ἡ σουίτα τοῦ προγράμματος εἶναι σχηματισμένη ἀπὸ μιά ἐκλογή γνωστῶν ἔργων τοῦ συνθέτη γιὰ κλαβεσέν. Ἀνάμεσα στὰ κομμάτια τῆς σουίτας τὸ ριγκοντόν. Ριγκοντόν ἦταν ἕνας ζωηρὸς χορὸς γαλλικῆς προελεύσεως, πού χορευόταν στὴν ἐποχὴ τοῦ Λουδοβίκου 13ου καὶ, ἀφοῦ ἐγίνε δημοφιλὴς στὸν 17ον αἰῶνα, πέρασε στὴν ἐλεύθερη σύνθεση. Εἰς τὴν σουίτα ὑπάρχουν καὶ ἄλλα ἐνδιαφέροντα μέρη, ὅπως ἡ «Αἰγυπτία» καὶ τὸ μινουέττο ὡς καὶ ἡ «Τζίγκα» γρήγορος χορὸς τὴν ὁποῖα χρησιμοποιεῖ καὶ ὁ Μπάχ στὶς σουίτες του.

Ἡ συμφωνία ἀρ. 104 τοῦ Χάυντ γράφτηκε στὸ Λονδίνο τὸ 1795 καὶ εἶναι ἡ μόνη ἀπὸ τίς 12 τελευταῖες συμφωνίες τοῦ μεγάλου μουσουργοῦ πού φέρει ἰδιαίτερα τὸν τίτλο «Λουδίνιος», τίτλου ἄλλωστε πού ἀνήκει σέ ὅλες.

Τὰ μέρη τῆς εἶναι: Ἀντάτζιο - Ἀλλέγκρο, ἀντάντε, μινουέττο, ἀλλέγκρο, σπιριτόζο. Ἡ τελευταία κίνηση εἶναι ἴσως τὸ πιὸ πνευματώδες καὶ πιὸ ὀρμητικὸ φινάλε πού ἔγραψε ὁ πατέρας τῆς συμφωνίας γιὰ συμφωνικὸ τοῦ ἔργου.

Ὁ Καστέλης γεννήθηκε τὸ 1907 στὴν Ἠπειρο καὶ ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ Καλομοίρη. Τὸ πρελούδιόν του εἶναι βασισμένον κυρίως σ' ἕνα μικρὸ ἐκφραστικὸ θέμα πού προβάλλεται εὐθύς ἀπ' τὴν ἀρχὴ ἀπὸ τὸ πρῶτο κῶρον καὶ δημιουργεῖ μιά εἰδυλλιακὴ ἀτμόσφαιρα πού ἀποτελεῖ μιά συμπαθητικὴ εἰσαγωγὴ στὸ κύριον μέρος, τὸν ἠπειρωτικὸ χορὸ.

Ὁ Μπρούχ ἤρχισε νὰ γράφῃ τὸ κοντσέρτο του γιὰ βιολί τὸ 1857 καὶ τὸ τελείωσε τὸ 1866 ὅποτε καὶ δόθηκε ἀμέσως σέ πρώτη ἐκτέλεση. Ἀργότερα τὸ κοντσέρτο τοῦτο πήρε τελικὴ μορφή καὶ ἐκτελέσθηκε ἀπὸ τὸν βιολιστὴ Ἰωακείμ. Τὸ ρομαντικὸ στοιχεῖο εἶναι ἰδιαίτερα αἰσθητὸ.

Τέλος, ἡ ραψωδία βιολί /σὸλο καὶ ὄρχηστρα γράφτηκε ἀπὸ τὸν Καριοτάκη στὰ 1940 καὶ πήρε τὴν ὀριστικὴν τῆς μορφήν τὸ 1955. Τὸ ἔργο αὐτὸ φέρει τὸ προσωπικὸ ὄφος τοῦ συνθέτη καὶ ἐκφράζει εὐσυνείδητα τὸ ἑλληνικὸ πνεῦμα μέσα ἀπὸ τὴν σύγχρονη ἑλληνικὴ πραγματικότητα.

Γ. Ν. ΜΥΛ.

Ο κ. Σ. Μιχαηλίδης εἰς Ἰταλίαν

Ἀνεχώρησε χθές εἰς Ἰταλίαν ὁ Γεν. Διευθυντής τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας Βορείου Ἑλλάδος κ. Σόλων Μιχαηλίδης διὰ νὰ παρευρεθῆ εἰς τόν διεθνή διαγωνισμόν χορωδιῶν τοῦ Ἀρέτζο, τοῦ ὁποίου εἶναι μέλος τῆς Κριτικῆς Ἐπιτροπῆς.

ΤΗΝ ΔΕΥΤΕΡΑΝ ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΤΗΣ ΣΟΒΕ ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΑΥΛΟΥ

Ἡ 16η συναυλία τῆς Σ.Ο.Β. Ε. ἡ ὁποία θὰ δοθῇ τὴν προσεχῇ Δευτέραν ὅην Ἀπριλίου, θὰ εἶναι ἀφιερωμένη εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἀειμνήστου Βασιλέως Παύλου. Τὴν ὀρχήστραν θὰ διευθύνῃ ὁ Σόλων Μιχαηλίδης μὲ σολίστ τὸν Γερμανὸν φλαουτίσταν κ. Ματίας Ρόττερς. Τὸ πρόγραμμα περιλαμβάνει ἓνα χορικὸ τοῦ Μπάχ, τὴν πένθιμη μουσικὴ καὶ τὸ κοντσέρτο γιὰ φλάουτο καὶ ὀρχήστρα σέ ρε μείζονα τοῦ Μότσαρτ καὶ τὴν Ἡρωϊκὴν Συμφωνίαν τοῦ Μπετόβεν. Τὴν συναυλίαν προσεκλήθησαν ὅπως τιμήσωσι ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος, ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Γ. Παπανδρέου, ὁ ὑπουργὸς Βορείου Ἑλλάδος κ. Ε. Ταλιαδούρης, ὁ ὑφυπουργὸς Παιδείας κ. Λ. Ἀκρίτας καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι.

50 Χρόνια Μουσικής

‘Ο διευθυντής του ὠδείου κ. Σόλων Μιχαλίδης, ἀπαντᾷ εἰς ἓνα δημοσίευσμά μας.— Θέμα ὁ διορισμός του ὡς διευθυντοῦ.— Παρεκλήθη νὰ ἀναλάβῃ τὴν διευθύνειν καὶ κατόπιν ὑπέβαλεν αἴτησιν.— Τοῦ εἶχε προσφερθῆ καὶ προηγουμένως ἡ θέσις, ἀλλὰ δὲν τὴν εἶχεν ἀποδεχθῆ

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ τοῦ ὠδείου Θεσσαλονίκης κ. Σ. Μιχαλίδης μᾶς ἀπηύθυνε τὴν κάτωθι ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν εὐχαρίστως δημοσιεύομεν διὰ τὸν ἱκανοποίησμεν. ‘Ο κ. Μιχαλίδης λαμβάνει ἀφορμὴν ἀπὸ μίαν φράσιν τοῦ ὑπουργοῦ, ὁ ὁποῖος προέβη εἰς τὸν διορισμὸν του καὶ τὸν ἐχαροκῆρισε πρόσφωγα ἐκ Κύπρου. ‘Η ἐπιστολή τοῦ κ. Μιχαλίδη ἔχει ἐπὶ λέξει ὡς ἀκολούθως:

‘Αξιότιμε κ. διευθυντά,
Εἰς τὸ φῶλον τῆς 10ης Ἰανουαρίου τῆς ἐριτίμου ἐφημερίδος σας καὶ εἰς τὸ ἄρθρον συνεργάτου σας ὑπὸ τὰ ἄρχικὰ Α.Ω. «50 χρόνια μουσικῆς», σημειοῦται ὅτι μεταξὺ τῶν διαφόρων ὑποψηφίων διὰ τὴν θέσιν διευθυντοῦ τοῦ ὠδείου Θεσσαλονίκης, ὁ τότε ὑπουργὸς παιδείας ἀείμνηστος Π. Λεβανθῆς ἐπρότιμψε τὸν κ. Μιχαλίδην καὶ διότι ἦτο ἀξίως μουσικός, ἀλλὰ καὶ διότι ἦτο φυγάς ἐκ Κύπρου, ὅταν ὁ ἀγὼν συνεχίζετο καὶ διέτρεχε μερικὸν κίνδυνον. Θὰ σὰς ἦμουν εὐγνώμων ἂν ἐδημοσιεύατε τὴν ἀκόλουθον ἀναγκαίαν ἐπανόρθωσιν:

Δὲν γνωρίζω διατὶ ὁ ἀείμνηστος Π. Λεβανθῆς ἐπρότιμψε τὸν ὑποφαινόμενον, δὲν εἶναι, ὅμως, ἀκριβὴς ἡ πληροφορία τοῦ συνεργάτου σας δὲ ἦμιν φυγάς ἐκ Κύπρου. Οὕτε φυγάς, οὕτε πρόσφωξ ὑπῆρξε ποτέ. Ἐκ Κύπρου ἦλθαν κατόπιν προσκλήσεως τοῦ διευθυντοῦ καλῶν τεχνῶν καὶ μουσικῆς κ. Γ. Κουρνούτου, ὁ ὁποῖος μου ἐπρότεινε τὴν θέσιν αὐτὴν καὶ τοῦ ὁποῖου τὴν μαρτυρίαν ἐπικαλοῦμαι. Οὐδέμια αἰτίσις ἢ ὑποβολὴ ὑποψηφιότητος ἐκ μέρους μου πρὸς καταλήμψιν τῆς θέσεως ταύτης προηγήθη τῆς ἀνωτέρω προσκλήσεως.

Θὰ ἐπιβῆναι νὰ προσθέσω δὲ ἡ

θέσις αὐτῆ μου προσεφέρθη καὶ κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1951, ὀλίγον πρὸ τῆς ἀποχωρήσεως τοῦ κ. Κριζαντζῆ, ὑπὸ τοῦ τότε διευθυντοῦ καλῶν τεχνῶν καὶ μουσικῆς ἀείμνηστου Παγκάλου. Τὴν προσφορὰν αὐτὴν, διὰ προσωπικοῦ λόγου, δὲν εἶχον τότε ἀποδεχθῆ. Καὶ ἐπὶ τοῦτου δύναμαι νὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ κ. Γ. Πονηρίδη, μέλους τότε τοῦ Δ.Α.Σ. Μ. (διοικητικῆ ἀνωτάτου συμβουλίου μουσικῆ), ὁ ὁποῖος, μετὰ τῶν ἄλλων μελῶν ἀειμν. Φ. Οἰκονομίδη καὶ Σπ. Φαραντάου, ἐπιμόνων μὲ προέτρεπεν ὅπως ἀποδεχθῶ.

Μιτὰ πάσης τιμῆς
‘Ο διευθυντὴς
τοῦ ὠδείου Θεσσαλονίκης
Σ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΜΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ κ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΝ

ΕΙΣ τὴν ἐπιστολήν τοῦ κ. Μιχαλίδη, εἰμθα ὀκνηροῦμένον νὰ δώσωμεν μίαν σύντομον ἀπάντησιν:

‘Ο κ. Μιχαλίδης ἔπρεπε νὰ εἶναι ἱκανοποιημὸς ἐφ’ ὅσον ὀμολογεῖμεν δὲν τὸ ἐπρότιμψεν ὁ τότε ὑπουργὸς διότι ἦτο μουσικός ἀξίως καὶ προέβη εἰς τὸν διορισμὸν του ὡς διευθυντοῦ τοῦ ὠδείου Θεσσαλονίκης.

‘Ο ἴδιος ἀείμνηστος Π. Λεβανθῆς, ὅταν προέβη εἰς τὸν διορισμὸν τοῦ κ. Μιχαλίδη, εἶπεν εἰς κύκλον φίλων του, παρουσίᾳ μου:

—Διωρίζομεν τὸν κ. Μιχαλίδην καὶ διότι εἶναι ἀξίως μουσικός ἀλλὰ καὶ διότι εἶναι Κύπριος καὶ δὲν ἔμπορε νὰ γυρίσῃ στὴν Κύπρον.

‘Εάν ἦτο ἢ ἔχι φυγάς ἢ πρόσφωξ ἐκ Κύπρου ἔν εχει σημασίαν. Ὁ εἶχεν ἔαν δὲν ἀνεφερέτο διὰ ἦτο μουσικός ἀξίως. Πιθανὸν ὁ τότε ὑπουργὸς διὰ τὴν μὴ βίβη ἄλλους συνυποψηφίους, προσέτερε καὶ τὸ ἄσχατον μὲ τὰς ἱκανότητάς βετὶ δηλαδὴ ἦτο Κύπριος ποῦ εἶχε καταφύγει εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Δεχόμεθα ἐπίσης ὡς ἀληθὲς δτι ὁ κ. Κουρνούτος τὸν ἐκάλεσεν ἐκ Κύπρου καὶ τοῦ ἐπρότεινε τὴν θέσιν τοῦ διευθυντοῦ, ἐφ’ ὅσον τὸ βεβαίον ὁ κ. Μιχαλίδης, ὅπως ἐπίσης δὲν πρὸ τῆς προσκλήσεως δὲν εἶχεν ὑποβάλει αἴτησιν διορισμοῦ.

‘Αλλὰ ἐκ σπείρας γνωρίζομεν δτι τὰ πάντα γίνονται καὶ ἐπιτυχάνονται στὸν τόπον μας κατόπιν ἐνεργειῶν. Δὲν χωρεῖ περὶ αὐτοῦ καμμία ἀμφιβολία. Καὶ αἱ αἰτήσεις δὲν ὑποβάλλονται ἔαν δὲν προηγηθῶν ἐνεργεῖαι. Διότι τότε εἶναι σὰν νὰ ριπτανται αἱ αἰτήσεις εἰς τὸ κενόν. Ὑποβάλλονται ἀφ’ ὅσον ἐξασφαλισθῆ ἡ ἐπιτυχία ἢ ὅταν ὑπάρχουν πολλοὶ πιθανότητες ἐπιτυχίας.

Πάντως, σημασίαν ἔχει τὸ γεγονός δτι ὁ κ. Μιχαλίδης εἶναι ἀρίστος, θεωρεῖται ἐπιτυχῶν διευθυντῆς ἔχει δὲ καὶ τὸ προσόν νὰ ὀμιλῆ ὄραια, ὅπως ἀπέδειξε καὶ εἰς τὸ μνημόσυνον τοῦ Ἀῶρη Μαργαρίτη. Οὕτε θὰ ἦτο κατακριτέος ἔαν ἠγωνίζετο νὰ διορισθῆ διευθυντῆς ἐφ’ ὅσον θὰ ἔπαυρε τὴν θέσιν τοῦ κ. Κριζαντζῆ πρὸ ἦτο κενή.

‘Αλλὰ ἔαν χωρὶς νὰ τὸ ἐπιδιώξῃ, πράγματι, τὸν παρεκάλεσαν νὰ διεχθῆ τὴν θέσιν τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ὠδείου Θεσσαλονίκης, τότε πρέπει νὰ ἐξαρῶμεν τὸ γεγονός ὡς κατὰ τὸ μοναδικὸν διὰ τὴν ἱστορίαν τῶν μεταπολεμικῶν χρόνων. Διότι ἄλλο παράδειγμα δὲν ἔχομεν στὸν τόπον μας. Κανεὶς δὲν ἔχει παρακληθῆ, ἰδίως μῆσα εἰς τὸν κόσμον τῶν μουσικῶν καὶ δὲ ἔκεινον ποῦ ἀναφέρει ὁ κ. Μιχαλίδης. Ἐάν ἔχουν τὰ γεγονότα ὅπως τὰ φράσει καὶ τὸ πιστεύει ὁ κ. Μιχαλίδης, τότε πρέπει νὰ συγχωρῶμεν τὸν κ. Κουρνούτον διότι ἀνεπαρήσαστος προέβη εἰς τὴν ἐπιλογὴν ἔστω καὶ ἀνεγνωρισμένης ἱκανότητος προσώπου καὶ κατάρθωσιν νὰ τὴν ἐπιβάλῃ, νὰ πείσῃ τὸν ὑπουργὸν καὶ τὴν ἑπιτροπὴν πράγματα πολὺ δύσκολα

Some critiques:

"NIKI" ATHENS 20. 1. 1964

" The Cypriot artist Mr. Solon Michaelides, chief conductor of the Symphony Orchestra of Northern Greece, really enchanted us with the way that he interpreted the works of the programm.

In Franck's symphony the conductor showed deep musical understanding, romantic disposition and virile temperament. There were moments that the public was wholly taken by the very high standard of performance and the musical nature of this excellent conductor.

Evangelatos' work was given an impeccable, full of emotion and tenderness performance "

I. BOUKOUVALA

"AVGI" ATHENS 17. 1. 1964

" Michaelides' contribution in the domain of music is particularly important, thing which has been recognized not only here but also all over Europe. He is a manifold personality with great abilities and brilliant artistic character.

Technical limpidity and clear drawing of the architectural structure characterised Franck's symphony. The conductor gave us all the ideas and subjects in such clear way as to be able to follow their evolution inside the work!

B. ARKADINOS

"NEA" of Athens 18. 1. 1964

" It was with great joy that I saw on the podium of the Athens State Orchestra on Monday the excellent Cypriot composer, conductor and director of the Salonica State Conservatoire Mr. Solon Michaelides. His offering to the Greek Music has enriched every branch of its activity.

.....Franck's symphony was interpreted in the true tradition of the Schola Cantorum of which Mr. Michaelides has been a pupil. Generally it was a particularly well thought and careful reading from the whole of the orchestra. In the concerto (Brahms No. 2) the conductor with the orchestra created a favourable atmosphere and a close cooperation with the heroic soloist" (Uninsky).

M. VARVOGLIS

Rostropovic after the concert with the Symphony Orchestra of Northern Greece (17.12.62) declared to Athens Newspapers:

" I was fully satisfied with the orchestra. From the very first moment of the rehearsal we had with the conductor Michaelides an inner contact, without words, a contact of heart to heart, which reached its culmination at the performance. It was with real pleasure and joy that I collaborated with him and his orchestra in Thessaloniki "

ΠΡΟΛΟΓΟΙ

ΣΥΝΑΥΛΙΑ

«ΝΙΚΗ»

20.1.1964

ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ

Κριτική της

κ. ΙΩΛΗΣ ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑ

Ο Κύπριος καλλιτέχνης κ. Σόλων Μιχαηλίδης, αρχιμουσικός της ορχήστρας Βορείου Ελλάδος, μας γοητεύει κυριολεκτικά προχθές με τον τρόπο που επιβίωσε τα έργα του προγράμματος στη σκηνή της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών.

Στη Συμφωνία του Φρανκ, ο συμπόθης μετέστρεψε έδειξε βαθειά μουσική διαίσθηση, ρομαντική διάθεση και άφραγκη ιδιοσυγκρασία. Ιδιαίτερα συμποθητικά παίζθηκε το Άλλεγκρέττο, αλλά και σε όλα τα έργα είχε σπιγμές που καθήλωνε τον ακροατή ή άνωτέρας πνοής εκθέσεις και η μουσική και ενδιαφέρουσες φάσεις του εξαιρετικού σχηματισμού.

Ο κ. Μιχαηλίδης είναι ο καλύτερος που παίζωσα ν' αναγκάσει με μουσική επίπεδο της Θεσσαλονίκης σε σημείο ζηλευτό και που συγκινείται με σφοδρή νίκους καλλιτέχνης και τους παρουσιάζει στις συνάψεις της ορχήστρας Βορείου Ελλάδος. Παράλληλα με αυτά όμως, και η Ορχήστρα Θεσσαλονίκης αναδείχθηκε με την εμφάνιση παλαιότερων διαπροσών μουσικών. Έυδαξ άνοιγμα, όπως το εξαιρετικό διαρυστόνο θάνου Μπούρλου και του λαμπρού κλαρίνου Γιώργη Τριαντάκη. Έβρασαν το παρόν με τη συμμετοχή τους στην ορχήστρα και η συμπρωτεύουσα είχε την τύχη να τους ακολουθήσει, πριν αποφασίσουν οι έδω θύγοντας να... καινετομήσουν, παρουσιάζοντας γνωστούς αλλά, γνωστούς στη νεώτερα γενιά καλλιτέχνες.

Η ελληνοαγωγή ε' ένα δράμα που κ. Ελληνοαγωγή είναι από τα έργα που συγκινούν και επιβάλλονται. Εμφανίζεται με τον πλούτο των ιδεών, επιβάλλεται με τα άρτια άρμονικά αλληλεπιδράσεις και τη λαμπρή άνορχήστρα. Συγχρόνως όμως συγκινεί γιατί είναι γραμμένο με ελλειψισμούς, γιατί να έχει σταματήσει ο συνθέτης τη σκέψη του σ' ένα άριστο περιστατικό (όπως τουλάχιστον δημοσιεύει ο ίδιος). Αν τούτοις κάποιο δράμα θα πέρασε πολύ κοντά από το νεαρό γένος συνθέτη και τον συνεκλόνησε και η σκεπτική ψυχή του έφερε για άπο τάραχος το μικρό αυτό άριστοέργμα.

Η μελωδική του γραμμή είναι μεγαλόπνοη, απλή, άγνη αλλά συγκροτάται συγκλονιστική στο πένθιμο άριστο. Ο Αντίλοχος Εθαγγελάτος, ένας από τους πιο άριστους, τους πιο εμπνευσμένους και συγκροτά τους πιο σεμνούς συνθέτες μας, έχει κατορθώσει με το μουσικό αυτό ποίημα να μιλήσει στην ψυχή του φιλόμουσου κοινού. Άλλα και γενικά το δημιουργικό του έργο έχει άνοσημο και έξω από τα όρια της Ελλάδος και θεωρείται σοβαρό και πολύ έκλεκτο.

Η επάλλησις άψογη, σπογγική και συγκινητική.

Ο Ούνισκου, ένας από τους λαμπρότερους έκπροσώπους της παλαιότερας γενιάς δίδει από την πρώτη στιγμή την έντύπωση του άριστου καλλιτέχνη. Μετοπιένης, με τέλεια τεχνική και με σταθερό και άριστο ήχο. Αύτη είναι η έντύπωση που άποκομίζει κανείς από τον Ρώσο-άμερικανό κλαρίνο άνο... δέ τον άλλο. Άνο, όμως, παρακολουθήσει κανείς την έλλειψη άνεσεως, το έσφύλλισμα του θιθίου που προόδιδε άστάθεια μνήμης, την έλλειψη συνεννόησης με την ορχήστρα, θγάζει το συμπέρασμα ότι κάτι έφταιξε στον πασίγνωστο και διάσημο έκτελεστή, νιά να παρουσιάσει τόσο μειωμένη την άπόδοσή του.

Το δεύτερο Κοντσέρτο του Μπράμς, που έπαιξε ο κ. Ούνισκου είναι ίσως άριστοτερο και μελωδικότερο από το πρώτο, χωρίς όμως να παύει να είναι συμφωνικό και το πιάνο να άποταλάει και από ένα έργο της ορχήστρας στις έδω ε' άλλα έργα. Ο κ. Μιχαηλίδης και η ορχήστρα παρουσιάζουν τις άριστες μελωδικές και έργο κατά τρόπον γοητευτικό, αλλά πολλές φορές, άστυχώς, η άνοσημο από τον κλαρίνο άνο άνοσημο ή άνοσημο.

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΙΣ ΣΤΟΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ

Στὴν τελευταία ἐτησίᾳ συνέλευσι
τῶν μελῶν τῆς ἐν Λονδίνῳ ἔδρευού
σης Διεθνούς Μουσικῆς Ἑταιρείας,
ὁ κ. Σόλων Μιχαηλίδης ἐξελέγη
διὰ 17ον ἔτος μέλος τοῦ Ἐκτελε-
στικοῦ Συμβουλίου.

Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου εἶναι
ὁ μέγας Οὔγγρος συνθέτης Ζόλ-
ταν Κόνταλυ.

Ἕλληνα εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς
Δ.Μ.Ε.

Ὁ Ἕλληνα συνθέτης καὶ μαέστρος κ. Σόλων Μιχαηλίδης ἐξελέγη διὰ 17ον ἔτος μέλος τοῦ ἐκτελεστικοῦ συμβουλίου τῆς Ἐδρευούσης ἐν Λονδίῳ Διεθνούς Μουσικῆς Ἑταιρείας. Πρόεδρος τοῦ συμβουλίου εἶναι ὁ Οὐγγρος συνθέτης Ζόλνταν Κόνταλν.

Παραμένει έυυρεμές τὸ θέμα τῆς πληρώσεως τῆς γ' θέσεως ἀρχιμουσικοῦ τῆς Κρατιῆς

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ

Τὸ θέμα τῆς πληρώσεως τῆς 3ης θέσεως ἀρχιμουσικοῦ τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας μέχρι χθὲς τοῦλάχιστον ἐξακολουθοῦσε νὰ παραμένῃ ἐν ἐκκρεμοῦτι.

Ἐν τῷ μεταξύ, πληροφοροῦμεθα ὅτι ὁ γενικὸς διευθυντῆς τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας κ. Θ. Βαβαγιάννης παρητήθη ἀπὸ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία ἔχει ὀρισθῆ διὰ νὰ ἐπιλέξῃ ἓνα ἐκ τῶν ὀκτῶ ὑποψηφίων ἀρχιμουσικῶν, οἱ ὁποῖοι εἶναι οἱ ἑξῆς: Κούσης, Ἀθανασιάδης, Χατζηνίκος, Κυδωνιάτης, Κολάσης, Ἀγγελίδου, Ἀγραφιῶτης καὶ Κόκκινος.

Κατόπιν τῆς παραίτησεως τοῦ κ. Βαβαγιάννη, παραμένοντος ὁμως ὡς μέλους τῆς ἐπιτροπῆς ἑμοῦ μετὰ τῶν κ.κ. Παλλαντίου, Μιχαηλίδη καὶ Καρυωτάκη, πρόεδρος ὠρίσθη ὁ κ. Παρίδης.

Παραλλήλως ὁμως ἔχει προηγηθῆ παραίτησις καὶ τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ ΑΣΔΥ, τοῦ ὁποίου ἡ συμμετοχὴ εἰς τὴν ἐπιτροπὴν καθίσταται ἀπαραίτητος, διὰ τὴν ἀπὸ νομικῆς πλευρᾶς ἰσχὺν τῆς ἀποφάσεως τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τὴν ἐν γένει νομικὴν ρύθμισιν τοῦ ὄλου θέματος.

Ἐν τῷ μεταξύ, ἐπειδὴ λέγεται ὅτι διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ὡς ἄνω θέσεως θὰ ἀκολουθηθῆ ἡ ὁδὸς τῆς ἀπ' εὐθείας ἐπιλογῆς τοῦ ἀρχιμουσικοῦ καὶ ὄχι τῆς ἐνώπιον τῆς ἐπιτροπῆς καὶ — διατί ὄχι; — τοῦ κοινοῦ ἀκρόασεως, μερικοὶ

ἐκ τῶν ὑποψηφίων δὲν ἀποκρῦπτουν τὴν ἀνησυχίαν των, ἐκ τῆς τυχὸν υἱοθετήσεως τοῦ πρώτου τρόπου, διὰ τοῦ ὁποίου θὰ ἀποκλεισθῆ ἡ ἀπόσκηνης καλλιτεχνικῆ ἀναμέτρσις.

Ἐνῶ ἡ ἀκρόασις — ὑποστηρίζουν — εἶναι ἡ πλέον ὀρθὴ ὁδός, διότι καὶ ἡ ἐπιτροπὴ ἐπιστήμως καὶ τὸ κοινὸν ἀνεπιστήμως θὰ δυνηθοῦν νὰ μορφώσουν γνώμην, περὶ τοῦ ποῖος ἐκ τῶν ὑποψηφίων διαθέτει τὰ ἀναγκαῖα καὶ περισσώτερα προσόντα διὰ νὰ καταλάβῃ ἐπαξίως τὴν γ' θέσιν τοῦ ἀρχιμουσικοῦ τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας.